

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΤΗΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΕΠΠΑΙΚ)

Τράπεζα Θεμάτων για το μάθημα Διδακτική Μεθοδολογία

ΘΕΜΑ 1

Από τις αρχές της δεκαετίας του 80 εμφανίστηκε και στην Ελλάδα ο όρος «μαθητοκεντρική» διδασκαλία. Να εξηγήσετε τι σημαίνει μαθητοκεντρική διδασκαλία και τον τρόπο που αυτή επηρεάζει τις διδακτικές επιλογές μας. Περιγράψτε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα μαθητοκεντρικής διδασκαλίας λαμβάνοντας υπόψη το δικό σας γνωστικό αντικείμενο.

Σημ. Οι σπουδαστές επεξεργάζονται το θέμα με ανοιχτές σημειώσεις.

Στοιχεία μιας καλής απάντησης:

- ➔ Η μαθητοκεντρική προσέγγιση θέτει στο επίκεντρο τον μαθητή προτείνοντας μία μετατόπιση από τη διδασκαλία στη μάθηση. Ενθαρρύνει τους μαθητές να στοχαστούν και να αλληλεπιδράσουν με τους άλλους και τον καθηγητή, με το περιεχόμενο και τη διαδικασία της μάθησης. Σημαντικά στοιχεία είναι: α. τι πρέπει να μαθαίνει ο μαθητής, β. τι ενδιαφέρεται να μάθει ο μαθητής, γ. τι μπορεί να μαθαίνει ο μαθητής και δ. πώς και πότε πρέπει να μαθαίνει κάτι ο μαθητής. Η βασική αρχή των μαθητοκεντρικών μεθόδων είναι η ενσυνείδητη συμμετοχή των μαθητών κατά την υλοποίηση της διαδικασίας της μάθησης.
- ➔ Η μάθηση διευκολύνεται σε περιβάλλοντα όπου οι μαθητές έχουν υποστηρικτικές σχέσεις, έχουν μία αίσθηση ελέγχου πάνω στη μαθησιακή διαδικασία και μπορούν να μάθουν μαζί και από άλλους σε ασφαλή και έμπιστα μαθησιακά περιβάλλοντα.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της μαθητοκεντρικής διδασκαλίας είναι:

- Η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία,
 - Η παρακολούθηση από τον εκπαιδευτικό της δραστηριότητας των μαθητών (που επιλέγουν το πλαίσιο της εργασίας τους) και η παρέμβασή του μόνο στην περίπτωση που οι μαθητές το ζητήσουν,
 - Η καλλιέργεια της μάθησης βάσει ανακαλυπτικών τεχνικών,
 - Η καλλιέργεια στους μαθητές εσωτερικών κινήτρων μάθησης
- ➔ Παράδειγμα

ΘΕΜΑ 2

- α. Πώς θα διαφοροποιούσατε τη διδασκαλία ενός γνωστικού αντικειμένου, ώστε να επιτύχετε αυξημένα μαθησιακά αποτελέσματα για όλη την τάξη σας;
- β. Ποιους παράγοντες που σχετίζονται με τον μαθητή θα λαμβάνατε σοβαρά υπόψη σας κατά τον σχεδιασμό μιας διδακτικής ενότητας και γιατί;

Σημ. Δεν είναι απαραίτητη η χρήση σημειώσεων

Στοιχεία καλής απάντησης:

α. Αναμένεται οι φοιτητές να περιγράψουν τη διδασκαλία ενός γνωστικού αντικειμένου στο πλαίσιο μιας διαφοροποιημένης προσέγγισης αναλύοντας τις τροποποιήσεις /προσαρμογές που θα πραγματοποιήσουν σχετικά με: **α.** το **περιεχόμενο** του μαθήματος, **β.** τη διδακτική **διαδικασία**, αναφέροντας τις διδακτικές τεχνικές/στρατηγικές που θα χρησιμοποιήσουν, **γ.** το **προϊόν**, εστιάζοντας στον τρόπο που θα αξιολογηθεί η κατανόηση και πρόσκτηση της νέας γνώσης και **δ.** το **περιβάλλον**, επισημαίνοντας τη διαμόρφωση του χώρου διδασκαλίας με την αξιοποίηση υλικών και μέσων που ενισχύουν τη συμμετοχή όλων των μαθητών.

β. Θα πρέπει στον σχεδιασμό της διδασκαλίας να ληφθούν υπόψη οι παράγοντες που αφορούν την **ετοιμότητα**, τα **ενδιαφέροντα** και το **μαθησιακό προφίλ** των μαθητών ώστε να παρακινεί το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή, να δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες και να προσφέρει ευελιξία στη διαδικασία της μάθησης.

ΘΕΜΑ 3

Σχεδιάστε και προτείνετε μια διδασκαλία από την ειδικότητά σας που να υιοθετεί την ομαδοσυνεργατική-ανακαλυπτική στρατηγική διδασκαλίας. Αναλύστε το περιεχόμενο της ενότητας, το γιατί επιλέγετε την ομαδοσυνεργατική στρατηγική για τη συγκεκριμένη ενότητα καθώς και τις βασικές σας αποφάσεις για τις διδακτικο-μαθησιακές δραστηριότητες. Περιγράψτε επακριβώς το έργο που θα δώσετε στις ομάδες, προβλέψτε πού περιμένετε να φθάσουν οι μαθητές καθώς το επεξεργάζονται στις ομάδες (δώστε πιθανά σενάρια) και πώς θα αξιοποιήσετε, κατά τη φάση της ολομέλειας, αυτό που κατακτήθηκε στις ομάδες. Εξηγήστε, τέλος, με ποιο τρόπο συμβάλλει η διδασκαλία σας στην ανάπτυξη των μεταγνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών.

Σημ. Το θέμα προτείνεται για επεξεργασία με ανοιχτές σημειώσεις

Στοιχεία καλής απάντησης

Οι σπουδαστές χρειάζεται να υποστηρίξουν την επιλογή της ομαδοσυνεργατικής στρατηγικής αφενός προτείνοντας την ανάπτυξη επικοινωνιακών-κοινωνικών δεξιοτήτων στους μαθητές αφετέρου αναδεικνύοντας τα χαρακτηριστικά εκείνα της διδακτικής ενότητας που είναι καλύτερα να προσεγγιστούν μέσα από τη συνδιαπραγμάτευση σε επίπεδο ομάδας, την ενασχόληση με προβλήματα και ερωτήματα και όχι την απευθείας μετάδοση γνώσης. Θα πρέπει να περιγραφούν οι ενέργειες του εκπαιδευτικού κατά τη φάση της επεξεργασίας του θέματος σε ομάδες και κατά τη φάση της ολομέλειας. Η καταλληλότητα του προβλήματος-ερωτήματος που θα προταθεί στις ομάδες έχει ιδιαίτερη σημασία. Το πρόβλημα-ερώτημα οφείλει να έχει χαρακτηριστικά ανοιχτού προβλήματος. Η συμβολή στην ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων προέρχεται από το ότι οι μαθητές βιώνουν μια αυθεντική διαδικασία συνδιαπραγμάτευσης ενός θέματος σε επίπεδο ομάδας ακολουθούμενο από μια συλλογική διερεύνηση σε επίπεδο ολομέλειας (στο γραπτό αναμένεται να περιγραφούν τέτοια πιθανά στιγμιότυπα με διαδικασίες πρόβλεψης, διερεύνησης, επίλυσης προβλημάτων, αναφορικά με το γνωστικό αντικείμενο). Ο αναστοχασμός πάνω σε αυτά μπορεί να συμβάλει στην αποσαφήνιση (στη σκέψη του μαθητή) της διαδικασίας μέσω της οποίας επιτεύχθηκε η μάθηση.

ΘΕΜΑ 4

Να περιγράψετε με συντομία στον χώρο που σας δίνεται παρακάτω τα παιδαγωγικά πλεονεκτήματα μίας από τις παρακάτω διδακτικές τεχνικές (Διάλεξη/ εισήγηση, συζήτηση, ερωταπαντήσεις, διδασκαλία μέσω επίδειξης, παιχνίδι ρόλων και μελέτη περίπτωσης).

Σημ. Προορίζεται για εξέταση χωρίς τη χρήση σημειώσεων

Στοιχεία καλής απάντησης:

Εισήγηση/ Διάλεξη:

Πλεονεκτήματα όπως: α) καθιστά δυνατή τη μετάδοση συγκροτημένων γνώσεων και την ανάλυση εννοιών σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα
 β) η προετοιμασία και η πραγματοποίησή της είναι ευκολότερη από άλλες τεχνικές
 γ) είναι αναγκαία για την εισαγωγή νέων θεμάτων για τον προβληματισμό των μαθητών και για την κινητοποίηση του μαθητικού ενδιαφέροντος και
 δ) οι μαθητές συχνά αισθάνονται ασφαλέστερα, όταν απλώς παρακολουθούν παρά όταν προσπαθούν να επεξεργαστούν απόψεις ή ζητήματα μόνοι τους ή με άλλους.
 Παρά την αρνητική της αντιμετώπιση ως τεχνική υπάρχουν περιπτώσεις στη διδασκαλία κατά τις οποίες επιβάλλεται η χρήση της για μικρό χρονικό διάστημα (π.χ. γνωστοποίηση των διδακτικών στόχων, ανακεφαλαίωση εννοιών, επισήμανση παρανοήσεων και δυσνόητων σημείων, καθοδήγηση της διδακτικής διαδικασίας κ.λπ.)

Συζήτηση/ Διάλογος:

Η λειτουργία της συζήτησης κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική, καθώς δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να περιγράψουν, να αξιολογήσουν, να αναλύσουν τις διδαχθείσες έννοιες/θέματα, να παραθέσουν λογικά επιχειρήματα, να δραστηριοποιηθούν νοητικά, να συμμετάσχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία, να διαπιστώσουν την αντίδραση των άλλων στις τοποθετήσεις τους και τέλος να έρθουν σε επαφή με τον τρόπο που οι συμμαθητές τους αντιλαμβάνονται τα πράγματα.

Ερωταπαντήσεις:

Ενδεικτικοί λόγοι στους οποίους οφείλεται η συχνή χρήση των ερωταποκρίσεων στη διδασκαλία είναι: α) διεγείρουν το ενδιαφέρον και ενθαρρύνουν την περιέργεια και την προσοχή των μαθητών, β) βοηθούν στην κατανόηση, ανακεφαλαίωση και εμπέδωση του μαθήματος, γ) οι απαντήσεις των μαθητών χρησιμοποιούνται για περισσότερη εμπάθυνση στο θέμα, δ) δημιουργούν κλίμα επικοινωνίας και συμμετοχής και ε) ο εκπαιδευτικός διαπιστώνει τον βαθμό κατανόησης και τις ανάγκες των μαθητών ως προς το αντικείμενο της μάθησης.

Διδασκαλία μέσω επίδειξης:

Η επίδειξη αποτελεί μία χρήσιμη τεχνική καθώς: α) η μάθηση επιτυγχάνεται μέσα από την πράξη, β) συμπληρώνει και υποστηρίζει την εφαρμογή άλλων τεχνικών

διδασκαλίας, γ) στο πλαίσιο εφαρμογής της οι μαθητές σχηματίζουν πλήρεις και σαφείς παραστάσεις καθώς παρουσιάζονται οι ορθές και οι λαθεμένες πράξεις, οι εναλλακτικές λύσεις και οι διαδικασίες και δ) εξασφαλίζεται η ενεργοποίηση όλων των μαθητών και κινητοποιείται το ενδιαφέρον τους.

Παιχνίδι ρόλων:

Η χρήση της τεχνικής παιχνιδι ρόλων στη διδασκαλία: α) ενισχύει την ενεργή συμμετοχή των μαθητών δίνοντας περισσότερη έμφαση στη διαδικασία παραγωγής της γνώσης παρά στο τελικό αποτέλεσμα, β) ενθαρρύνει τη συνεργασία των μαθητών, γ) παρέχει ένα ασφαλές περιβάλλον που αναπαριστά πραγματικές καταστάσεις όπου οι μαθητές μπορούν να εφαρμόσουν τις θεωρητικές έννοιες που έχουν διδαχθεί, δ) επιτρέπει στους μαθητές να αναγνωρίσουν τα κύρια χαρακτηριστικά μιας διαδικασίας και να αντιληφθούν τις διαφορές που παρουσιάζονται στη διεξαγωγή μίας δραστηριότητας, όταν αλλάζουν τα αρχικά δεδομένα, ε) παρέχει άμεση ανατροφοδότηση στις δυσκολίες και στις παρανοήσεις που αντιμετωπίζουν οι μαθητές, στ) δεν απαιτεί τη χρήση ειδικού εξοπλισμού και ζ) αποτελεί ένα ευχάριστο τρόπο μάθησης.

Μελέτη περίπτωσης:

Η χρήση των περιπτώσεων στο πλαίσιο δραστηριοτήτων ως μελετών περίπτωσης παρουσιάζει μία σειρά πλεονεκτημάτων, όπως: α) αποτελούν μαθητοκεντρικές δραστηριότητες που ενεργοποιούν τους μαθητές, β) βοηθούν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάλυσης και επίλυσης προβλημάτων και καλλιεργούν την κριτική και αναλυτική σκέψη των μαθητών, γ) συμβάλλουν στην εξάσκηση των μαθητών στην αντιμετώπιση σύνθετων και πολυδιάστατων προβλημάτων, όπως τα προβλήματα του πραγματικού και του επαγγελματικού κόσμου και δ) μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη στόχων σε επίπεδο στάσεων.

ΘΕΜΑ 5

Οι βασικές διδακτικές αρχές του Κομένιου (Comenius, 1592-1670), καθώς και το εκπαιδευτικό σύστημα του το οποίο εστιάζει στη δημοκρατία, στην εκπαίδευση και την προώθηση της συνεργασίας και κατανόησης των λαών έδωσε τα ‘φώτα’ του στη σημερινή ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας. Καλείστε να συνδέσετε το θεωρητικό πλαίσιο της θεωρίας του με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας και να συνδυάσετε τα προαναφερόμενα με το δικό σας γνωστικό αντικείμενο, σε μορφή σεναρίου, δίνοντας ένα παράδειγμα το οποίο και θα αναλύσετε.

Σημ. Το θέμα προτείνεται για επεξεργασία με ανοιχτές σημειώσεις

ΘΕΜΑ 6

Έχετε να διδάξετε τη συγκεκριμένη ενότητα της ειδικότητάς σας: α) Τι θα κάνετε ή τι θα λέγατε στους μαθητές σας, προκειμένου να κινητοποιήσετε το ενδιαφέρον τους στην αρχή της διδασκαλίας σας; Να συσχετιστεί με τη διδακτική μέθοδο που ακολουθείτε β) Να σχεδιάσετε τρεις (3) δραστηριότητες, ώστε να ικανοποιηθούν οι διδακτικές αρχές της βιωματικότητας, της εποπτείας και της αποδοτικότητας.

Σημ. Προορίζεται για εξέταση με τη χρήση σημειώσεων που έχουν δοθεί στους φοιτητές στην e-class. Απαιτείται οι φοιτητές να έχουν μαζί τους ενότητα της ειδικότητάς τους.

Στοιχεία καλής απάντησης

α) Οι στόχοι για το πρώτο στάδιο της προετοιμασίας ή προπαρασκευής της διδασκαλίας είναι: η διανοητική και ψυχολογική προπαρασκευή των διδασκομένων, ώστε να έχουν πληρέστερη κατανόηση των νέων γνώσεων και να ενεργοποιηθεί το μαθησιακό τους κίνητρο, η διέγερση του ενδιαφέροντος, η ανάπτυξη συναισθημάτων, ευχαρίστησης, δεκτικότητας, συνεργασίας. Η διανοητική προετοιμασία επιτυγχάνεται με: 1. τον σαφή ορισμό του περιεχομένου του μαθήματος 2. τη σύνδεση με τα προηγούμενα 3. την κατανόηση της χρησιμότητας της μάθησης 4. τη σύνδεσή του μαθήματος με τα βιώματα και την καθημερινότητά του 5. την προβληματοποίηση. Αναμένεται στη συνέχεια να συσχετίσουν τις διδακτικές δραστηριότητες με τη μέθοδο διδασκαλίας που ταιριάζει στην ενότητα της ειδικότητάς τους, αιτιολογώντας τις επιλογές τους.

β) Αρχή της βιωματικότητας: Οι μαθητές στην καθημερινή τους ζωή βιώνουν ποικίλες καταστάσεις που μεταφέρουν στη σχολική τάξη και οι οποίες τους δημιουργούν προβληματισμούς. Ο διδασκόμενος είτε ατομικά, είτε ομαδικά μεταφέρει στην τάξη τα ενδιαφέροντα της καθημερινής ζωής (που τον απασχολούν) και τα καταθέτει, στο πλαίσιο συζητήσεων, ως αντικείμενο αναζήτησης, διερεύνησης και διδακτικής δράσης. Αυτούς τους προβληματισμούς καλείται ο εκπαιδευτικός να λάβει υπόψη και να τους αξιοποιήσει κατά το σχεδιασμό επιμέρους διδακτικών δραστηριοτήτων της διδασκαλίας του. Επομένως, τα μαθητικά βιώματα αποτελούν το κεντρικό σημείο γύρω από το οποίο γίνεται η οργάνωση και κατ' επέκταση η διεξαγωγή της διδασκαλίας.

Αρχή της εποπτείας: Η εποπτεία δηλώνει την αντίληψη που σχηματίζεται από εντυπώσεις των διαφόρων αισθήσεων και την εσωτερική κατανόηση, που προκύπτει από τη νοητική επεξεργασία των δεδομένων των αισθήσεων και από τον συσχετισμό τους με την προϋπάρχουσα εμπειρία του ατόμου. Διδακτικά: πρόκειται για τη διδασκαλία που χρησιμοποιεί κάθε λογής εποπτικά μέσα με σκοπό να δώσει αμεσότητα στο ακροατήριο-μαθητές, ώστε η μάθηση να γίνει βιωματική,

ικανοποιώντας τις συγκεκριμένες και πραγματικές εποπτικές δυνατότητες των μαθητών. Στα εποπτικά μέσα συμπεριλαμβάνονται όλα τα αντικείμενα, οι εκδηλώσεις, οι συσκευές και τα όργανα που συντελούν στην προαγωγή της μαθήσεως και στην ταχύρρυθμη μετάδοση γνώσεων και ιδεών, με την διέγερση της οράσεως και της ακοής, όλα όσα μας υποβοηθούν για να σχηματίσουμε ορθές παραστάσεις, σαφείς εποπτείες, χαρακτηρίζονται ως οπτικοαουστικά ή διδακτικά βοηθήματα ή εποπτικά μέσα, βοηθώντας τη μάθηση σε βαθμό εποπτείας.

Αρχή της αποδοτικότητας: Για τον Claparede ένας από τους κύριους όρους της λειτουργικής αγωγής είναι η επιμόρφωση των δασκάλων. Η αρχή της αποδοτικότητας αναφέρεται αποκλειστικά στον δάσκαλο. Δεν περιγράφει την απόδοση των μαθητών στα μαθήματα, αλλά την απόδοση του δασκάλου στη μάθηση. Με την έννοια της αποδοτικότητας εννοούμε το σύνολο της διδακτικής προσφοράς, το αποτέλεσμα της προσπάθειας και τον βαθμό του παραγωγικού έργου του δασκάλου μέσα στα πλαίσια του επαγγελματικού του χρέους ή της λειτουργικής του αποστολής. Κέντρο της αρχής της αποδοτικότητας είναι ο αυτοέλεγχος και η αυτοεκτίμηση του δυναμικού και της ενεργητικότητας του δασκάλου. Ο άξιος παιδαγωγός δεν παύει ποτέ να διαλέγεται με τον εαυτό του αναφορικά με το έργο του, τα μορφωτικά αποτελέσματα των προσπαθειών του, την αντικειμενική εκτίμηση των ικανοτήτων του και την επισήμανση των ελλείψεων και των αδυναμιών του.

Οι φοιτητές αναμένεται να αναδείξουν τις συγκεκριμένες διδακτικές αρχές μέσα από παραδείγματα διδακτικών δραστηριοτήτων με βάση την ενότητα της ειδικότητάς τους.

ΘΕΜΑ 7

α. Επιλέξτε ένα γνωστικό αντικείμενο της ειδικότητάς σας και αξιοποιώντας την ταξινόμηση των διδακτικών στόχων του Bloom καταγράψτε συνοπτικά τα βήματα σχεδιασμού της διδασκαλίας σας. **β.** Ποια πρέπει να είναι τα χαρακτηριστικά των καλών στρατηγικών; Αναφέρετε μία στρατηγική/τεχνική που αξιοποιείτε στη διδακτική σας διαδικασία αιτιολογώντας αυτά τα χαρακτηριστικά.

Σημ. Οι σπουδαστές επεξεργάζονται το θέμα με τη χρήση ανοιχτών σημειώσεων που έχουν αναρτηθεί στην *e-class* ή δικών τους

ΘΕΜΑ 8

Να αναφέρετε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της άμεσης διδασκαλίας. Χρησιμοποιώντας ένα παράδειγμα από το γνωστικό σας αντικείμενο, να τεκμηριώσετε αν θα την χρησιμοποιούσατε κάποιες φορές ή όχι.

Σημ. Προορίζεται για εξέταση με τη χρήση σημειώσεων που έχουν σταλεί στους σπουδαστές.

Στοιχεία καλής απάντησης:

Διδακτικό μοντέλο Άμεσης Διδασκαλίας (direct instruction) (Φρυδάκη, 2009)

- Αρχές συμπεριφορισμού & αντίληψη της διδασκαλίας ως εφαρμοσμένης επιστήμης.
- Θεωρητικό υπόβαθρο: ψυχολογία της κατάρτισης (training psychology), έρευνα για την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού, θεωρία της κοινωνικής μάθησης του Bandura.
- Ο εκπαιδευτικός καταφεύγει συχνά στην επίδειξη. Δείχνει τρόπους εργασίας, τους οποίους πρέπει οι μαθητές να μιμηθούν: π.χ. πώς επιλύεται μια άσκηση. Η επίδειξη πρέπει να γίνεται σωστά και το «κάνε το όπως το κάνω» να μην καταλήγει «κάνε το όπως το λέω».
- Πρακτικές: σαφής ανακοίνωση του στόχου του μαθήματος, προσέγγιση της υπό μάθηση γνώσης ή δεξιότητας με μικρά σταδιακά βήματα, πολλές οδηγίες και εξηγήσεις, σύντομη πρακτική εξάσκηση.

Πλεονεκτήματα-Μειονεκτήματα (ενδεικτικά)

Η ανατροφοδότηση στην άμεση διδασκαλία έχει θετικά αποτελέσματα για την μάθηση του μαθητή όταν: είναι σαφής και παρέχεται σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά την εξάσκηση, επικεντρώνεται στις ενέργειες και όχι στις προθέσεις, είναι κατάλληλη για το επίπεδο μάθησης και το αναπτυξιακό στάδιο του μαθητή, επισημαίνει και τα θετικά στοιχεία των εργασιών ή των ανταποκρίσεων των μαθητών, βοηθά τους μαθητές να κρίνουν τις επιδόσεις τους και να μην επαναπαύονται στην εξωτερική ανατροφοδότηση από τον εκπαιδευτικό.

Απαιτεί υψηλά δομημένο μαθησιακό περιβάλλον και προσεκτική ενορχήστρωση από τον εκπαιδευτικό. Ο ρόλος του είναι ενεργητικός και αυστηρά ρυθμιστικός: διατηρεί τον έλεγχο της αλληλουχίας και του περιεχομένου της διδασκαλίας· δεν ανιχνεύει τις προηγούμενες αντιλήψεις του μαθητή, δεν διερευνά τον τρόπο με τον οποίο θα μάθαινε καλύτερα, δεν προκαλεί την έκφραση των δυσκολιών του.

Η συνεισφορά της είναι πολύ μικρή στην απόκτηση υψηλών γνωστικών δεξιοτήτων (συλλογιστική και επίλυση προβλημάτων, ικανότητα μεταφοράς των αποκτημένων δεξιοτήτων και στρατηγικών σε νέα περιβάλλοντα, ενσωμάτωση των υπο-δεξιοτήτων σε μια συνολική διαδικασία). Η άμεση διδασκαλία μπορεί να είναι αποτελεσματική,

όταν περιορίζεται στο φάσμα των στόχων που μπορεί να υπηρετήσει: απόκτηση δηλωτικής γνώσης και δεξιοτήτων.

Ακολουθεί ένα σύντομο παράδειγμα, με το οποίο ο φοιτητής/η φοιτήτρια μπορεί να τεκμηριώσει γιατί θα την επέλεγε ή όχι σε μια διδασκαλία του.

Βιβλιογραφία

Φρυδάκη, Ε. (2009). Η διδασκαλία στην τομή της νεωτερικής και της μετανεωτερικής σκέψης. Αθήνα: Κριτική

ΘΕΜΑ 9

Τι εννοούμε όταν λέμε γενικές διδακτικές αρχές; Αναφέρετε τέσσερις (τουλάχιστον) διδακτικές αρχές και σχολιάστε την αρχή της ετοιμότητας και της ενεργητικής συμμετοχής.

Στοιχεία καλής απάντησης

Οι γενικές διδακτικές αρχές είναι καθοδηγητικές υπομνήσεις & δείκτες προσανατολισμού, θεμελιωμένες στη διδακτική θεωρία και πράξη, ισχύουν για όλα τα μαθήματα, συμβάλλουν στην επιτυχία της διδασκαλίας.

Μερικές γενικές διδακτικές αρχές είναι:

Η αρχή της ετοιμότητας, η αρχή της ατομικότητας, η αρχή της ενεργητικής συμμετοχής, η αρχή της επεξεργασίας των πληροφοριών, η αρχή της ενίσχυσης, η αρχή της εσωτερικής παρώθησης, η αρχή της επέμβασης του εκπαιδευτικού, η αρχή της υποκίνησης της διαισθητικής σκέψης του μαθητή, η αρχή της δόμησης της ύλης και η αρχή της ορθολογικής οργάνωσης των συνθηκών μάθησης.

Η αρχή της ετοιμότητας αναφέρεται σε κάθε μαθησιακή διαδικασία και για να είναι αποτελεσματική πρέπει να στηρίζεται στην αντίστοιχη ετοιμότητα του μαθητή που αποτελεί και το σημείο εκκίνησης. Κάθε εκπαιδευόμενος πρέπει να έχει τα στοιχεία και τις προϋποθέσεις που τον καθιστούν έτοιμο να δεχθεί τα νέα διδακτικά γνωστικά αντικείμενα και να ανταπεξέλθει στις δυσκολίες που θα συναντήσει στο σχολείο. Η ωρίμαση του ατόμου, σωματική και πνευματική, συμβάλλει στη διαδικασία της μάθησης. Η αρχή αυτή υποστηρίζει πως κανένας μαθητής δεν μπορεί να υποχρεωθεί να εκτελέσει ένα έργο χωρίς να είναι έτοιμος γι' αυτό.

Η αρχή της ενεργητικής συμμετοχής αφορά την ενεργητική συμμετοχή του μαθητή καθώς θεωρείται αναγκαία για την επίτευξη της μάθησης. Η εργασία με ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης, η ανάπτυξη project, ο καταγισμός ιδεών, τα παιχνίδια ρόλων, η πρακτική άσκηση και η προσομοίωση, συμβάλλουν στην ενεργητική συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Έτσι, αυτός που παρέχει τη μάθηση είναι ο εκπαιδευτικός και αυτός που παράγει τη μάθηση είναι ο μαθητής. Ο μαθητής γίνεται μικρός ερευνητής, ερευνά ζητήματα και ανακαλύπτει γνώσεις.

ΘΕΜΑ 10

Οι μαθητές/τριες της Α΄ Λυκείου, στο μάθημα της **Ερευνητικής Εργασίας (Project)**, σχετικά με το θέμα του προσφυγικού και μεταναστευτικού ζητήματος, μελετούν βασική διαδικτυακή αρθρογραφία και διατυπώνουν συγκεκριμένα **ερευνητικά ερωτήματα**, βάσει των οποίων κατά ομάδες θα απαντήσουν, συγγράφοντας μια **ερευνητική εργασία**. Τα ερωτήματα είναι τα εξής: **1^ο)** Τι σημαίνουν οι έννοιες **μετανάστης** και **πρόσφυγας**; **2^ο)** Γιατί το μεταναστευτικό και προσφυγικό δεν είναι μόνο σημερινό αλλά διαχρονικό φαινόμενο; **3)** Ποιες συνθήκες οδηγούν ανθρώπους διάφορων χωρών στη μετανάστευση και στην προσφυγιά; **4)** Γιατί η μετανάστευση και η προσφυγιά στα κράτη υποδοχής των μεταναστών και των προσφύγων, φέρνει στο προσκήνιο από τη μια μεριά ζητήματα αλληλεγγύης, ανθρωπιάς κι από την άλλη ξеноφοβίας και ρατσισμού; **5)** Το γνωστό **πολιτισμικό σοκ**, ως αποτέλεσμα της μετανάστευσης, πως μπορεί να το διαχειριστεί μια χώρα υποδοχής μεταναστών και προσφύγων;

Λαμβάνοντας υπ' όψιν, **πρώτον** τα παραπάνω ερευνητικά ερωτήματα, και **δεύτερον** όσα για την ομαδοσυνεργατική στρατηγική διδασκαλίας καταγράφουν οι Ματσαγγούρας, Γ. Η. (2007). *Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας. Στρατηγικές διδασκαλίας. Η κριτική σκέψη στη διδακτική πράξη*, τ. Β΄. Αθήνα: Gutenberg, σσ. 527-535 & Bruce, Joyce – Weil, Marsha – Calhoun, Emily. (2009). *Διδακτική Μεθοδολογία. Διδακτικά Μοντέλα*. Νάνσυ Κουβαράκου (μτφρ.). Κατερίνα Κασσιμάτη (επιμ.). Αθήνα: Ίων, σσ. 222-227, να δημιουργήσετε ένα **σχέδιο μαθήματος** σχετικό με τις έννοιες: **μετανάστευση – προσφυγιά, μετανάστης – πρόσφυγας**.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ: Διαβάστε το θέμα με προσοχή. Πριν αρχίσετε να γράφετε, σχεδιάστε / οργανώστε την απάντησή σας. Η οργάνωση του λόγου είναι σημαντικό κριτήριο της αξιολόγησης. Απαντήστε τεκμηριωμένα, χωρίς περιττολογίες. Προσέξτε τη χρήση της γλώσσας: να είναι απλή, ακριβής, κατανοητή στον αναγνώστη, διορθωτή, με σωστή γραμματική και σύνταξη. Μην παραμελείτε την εμφάνιση του γραπτού. Αποφύγετε τα συνεχή σβησίματα και κάντε καλά γράμματα. Το γραπτό σας έχει αναγνώστη...

Σημ: Το εδώ αναρτώμενο θέμα τελικής εξέτασης, στο μάθημα της *Διδακτικής Μεθοδολογίας* σχετίζεται με την **ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας**. Λαμβάνει υπ' όψιν το διδακτικό υλικό για τη **στρατηγική ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας**, το οποίο παρέχεται στους σπουδαστές του α΄ εξαμήνου, βάσει της συνιστώμενης στο περίγραμμα μαθήματος βιβλιογραφίας: Ματσαγγούρας, Γ. Η. (2007). *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας. Στρατηγικές Διδασκαλίας. Η κριτική σκέψη στη διδακτική πράξη*, τ. Β΄. Αθήνα: Gutenberg, σσ. 509-536 & Bruce Joyce - Weil Marsha – Calhoun Emily. (2009). *Διδακτική Μεθοδολογία. Διδακτικά Μοντέλα*. Νάνσυ Κουβουράκου (μτφρ.). Κατερίνα Κασσιμάτη (επιμ.). Αθήνα: Ίων, σσ. 205-227.

Στοιχεία καλής απάντησης:

Αναμφίβολα η ομαδοσυνεργατική στρατηγική διδασκαλία στη διδακτική πράξη αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές «*παιδοκεντρικές και ενεργητικές μαθησιακές δραστηριότητες*». Η ομαδοσυνεργατική μάθηση συμβάλλει στο γεγονός οι μαθητές/τριες, μέσα στη σχολική τάξη να εφαρμόσουν πρακτικές συλλογικού προβληματισμού, προγραμματισμού και δράσεων. (Ματσαγγούρας, 2007: 509). Ως προς τον τρόπο συγκρότησης ομάδων και τον αριθμό των μελών της, η σύγχρονη παιδαγωγική βιβλιογραφία προτείνει το σχηματισμό τριμελών – τετραμελών ομάδων μαθητών/τριών, με σκοπό την αλληλεξάρτηση, την αλληλοεπικοινωνία και αλληλαποδοχή τους. Αυτή πρέπει να γίνει με τις εξής προϋποθέσεις: θετική αλληλεξάρτηση μεταξύ των μελών της ομάδας, άμεση προσωπική επικοινωνία μεταξύ τους, ατομική και συλλογική ευθύνη, συνεχή εξάσκηση σε δεξιότητες διαπροσωπικής επικοινωνίας και συλλογικής εργασίας, ανομοιογένεια στη σύνθεση της ομάδας και αποκέντρωση της εξουσίας· η τελευταία προϋπόθεση αφορά στον ίδιο τον εκπαιδευτικό και τις δυνατότητες που έχει να διαχειριστεί τις ομάδες των μαθητών/τριών, ούτως ώστε να μην μειώνεται ο διδακτικός χρόνος και να μην αποδιοργανώνεται το διδακτικό πλαίσιο. (Ματσαγγούρας, 2007: 515-516).

Όσον αφορά στα βήματα και τη διεξαγωγή της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας, μπορούμε να τα καταγράψουμε ως εξής: Ως προς τη δόμηση του μαθησιακού – διδακτικού μοντέλου ομαδικής έρευνας, οι Bruce Joyce - Weil Marsha – Calhoun Emily καταγράφουν έξι φάσεις. **ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ**: Οι μαθητές/τριες έρχονται σε επαφή με μια σχεδιασμένη ή όχι κατάσταση που προβληματίζει. **ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ**: Οι μαθητές/τριες ερευνούν αυτή την κατάσταση. **ΤΡΙΤΗ ΦΑΣΗ**: Οι μαθητές/τριες διατυπώνουν το στόχο της μελέτης και οργανώνονται (ορίζουν το πρόβλημα και αναλαμβάνουν ρόλους μέσα στην ομάδα). **ΤΕΤΑΡΤΗ ΦΑΣΗ**: Ατομική και ομαδική μελέτη τού προβλήματος. **ΠΕΜΠΤΗ ΦΑΣΗ**: Οι μαθητές/τριες αναλύουν την πρόοδο και τη διαδικασία. **ΕΚΤΗ ΦΑΣΗ**: Επανάληψη της δραστηριότητας. (Joyce, Bruce. Weil, Marsha. Calhoun, Emily. 2009: 222).

Ως προς διεξαγωγή της, ο Ματσαγγούρας καταγράφει πέντε φάσεις με δεκατρείς διδακτικές δραστηριότητες. **ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ**: Προδιδακτικές ενέργειες **οργάνωσης**: 1) Οργάνωση μαθητικών ομάδων. 2) Οργάνωση χώρου. **ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ**: Προετοιμασία **ψυχολογική και γνωσιολογική**: 3) Γνωστοποίηση διδακτικών στόχων. 4) Καθορισμός αναμενόμενων μορφών κοινωνικής συμπεριφοράς. 5) Γνωστοποίηση διαδικασιών συνεργασίας. **ΤΡΙΤΗ ΦΑΣΗ**: **Παρουσίαση και επεξεργασία διδακτικού αντικειμένου**: 6) Παρουσίαση ή συλλογή δεδομένων για διδακτικό αντικείμενο. 7) Καταμερισμός έργου ομάδας στις υποομάδες. 8) Σύνθεση έργου υποομάδων. **ΤΕΤΑΡΤΗ ΦΑΣΗ**: **Καθοδήγηση της ομαδικής εργασίας**: 9) Οργανωτικο-διδακτικές δραστηριότητες εκπαιδευτικού. 10) μαθησιακές και συνεργατικές δραστηριότητες μαθητών/τριών. **ΠΕΜΠΤΗ ΦΑΣΗ**: **Αξιολόγηση έργου**: 11) Αξιολόγηση ακαδημαϊκής μάθησης. 12) Αξιολόγηση λειτουργικότητας της ομάδας. 13). Μεταγνωστική θεώρηση επιλογών. (Ματσαγγούρας, 2007: 531, αναλυτική περιγραφή των παραπάνω φάσεων: 530-535).

Αξιολογώντας τη στρατηγική ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας θεωρούμε ότι, ένα τέτοιο **περιβάλλον μάθησης** στη σχολική τάξη, κατά κανόνα μεγιστοποιεί τόσο τις ικανότητες των μαθητών/τριών για αλληλεπίδραση μεταξύ τους όσο τη συζήτηση, τη συνεργασία και την ανατροφοδότηση. Υπ' αυτήν έννοια, η συλλογική επικοινωνία και η κοινωνική αλληλεπίδραση συμβάλλουν θετικά στη δόμηση της γνώσης και στην ονομάτιση του κόσμου.

ΘΕΜΑ 11

Ο F. Froebel (Φρέμπελ) αναφέρει ότι «Σκοπός της αγωγής είναι η αυτοπραγμάτωση του ατόμου, με την αυτενέργεια και την αυτοέκφραση». Λαμβάνοντας υπόψη την άποψη του Froebel, ο οποίος έδωσε τα 'φώτα' του στη σημερινή μέθοδο της επεξεργασίας των εννοιών, καλείστε να συνδέσετε το θεωρητικό πλαίσιο της θεωρίας του με την επεξεργασία των εννοιών και να συνδυάσετε τα προαναφερόμενα με το δικό σας γνωστικό αντικείμενο, σε μορφή σεναρίου, δίνοντας ένα παράδειγμα το οποίο και θα αναλύσετε (σε ένα κείμενο περίπου 2 σελίδων).

Σημ. Το θέμα προτείνεται για επεξεργασία με ανοιχτές σημειώσεις

ΘΕΜΑ 12

Περιγράψτε μια σύγχρονη εκπαιδευτική τεχνική η οποία, εντασσόμενη στον κατάλληλο εκπαιδευτικό σχεδιασμό, προωθεί την ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των μαθητών.

Σημ. Το θέμα προορίζεται για επεξεργασία με ανοιχτές σημειώσεις

ΘΕΜΑ 13

Μελετήστε αρχικά το περιεχόμενο του φύλλου που σας δίνεται και το οποίο περιέχει μέρος μιας διδακτικής ενότητας ενός διδακτικού βιβλίου του ΕΠΑΛ και σας ζητείται:

- a. Να διατυπώσετε τους στόχους του μαθήματος της διδακτικής ενότητας που σας δόθηκε.
- b. Να αναλύσετε τη μέθοδο διδασκαλίας που θα χρησιμοποιήσετε περιγράφοντας τις αντίστοιχες φάσεις της, καθώς και τις τεχνικές και τα μέσα διδασκαλίας που θα χρησιμοποιήσετε σε κάθε φάση.
- c. Να περιγράψετε τους τρόπους αξιολόγησης του μαθήματος

Σημ. Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να απαντήσουν στο θέμα αυτό με ανοιχτές σημειώσεις. Προτείνεται να δίνονται δύο διαφορετικά κείμενα και/ή από διαφορετικά μαθήματα και διδακτικά πακέτα.

Στοιχεία καλής απάντησης:

Ανάλογα με το θέμα του γνωστικού αντικειμένου που δίνεται στους εκπαιδευόμενους:

1. Στους στόχους λαμβάνεται υπόψη η στοχοταξινόμια των Bloom, & Krathuohl.
2. Η ανάλυση της διδακτικής μεθόδου, οι τεχνικές, τα μέσα και η αξιολόγηση του μαθήματος αποτυπώνονται με βάση το θεωρητικό πλαίσιο που έχει αποσταλεί στους εκπαιδευόμενους από το Πρόγραμμα της ΕΠΠΑΙΚ

ΘΕΜΑ 14

Μελετήστε αρχικά το περιεχόμενο του φύλλου που σας δίνεται και το οποίο περιέχει μέρος μιας διδακτικής ενότητας ενός διδακτικού βιβλίου του ΕΠΑΛ και σας ζητείται:

1. Εντοπίστε τη κεντρική έννοια της ενότητας και ζητείται να κατασκευαστεί χάρτης εννοιών
2. Προσδιορίστε τις έννοιες που συνδέονται με τη κεντρική έννοια και καθορίστε τις σχέσεις που συνδέουν τις διάφορες έννοιες μεταξύ τους και κατασκευάστε τον χάρτη εννοιών της δομής που επιθυμείτε. Μπορείτε να συμβουλευτείτε τις σημειώσεις σας.

Σημ: Προτείνεται να δίνονται δύο διαφορετικά κείμενα και/η από διαφορετικά μαθήματα και διδακτικά πακέτα.

*Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να απαντήσουν στο θέμα αυτό με **ανοιχτές σημειώσεις**. Έχει δοθεί στους φοιτητές η διαδικτυακή διεύθυνση του βιβλίου «Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής – Δημιουργικής Σκέψης για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Κουλαϊδής, Β., 2007, σελ. 146-149».*

Κουλαϊδής, Β. (2007). Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής – Δημιουργικής Σκέψης για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αθήνα: ΟΕΠΕΚ, σελ. 146-149

http://www.oepk.gr/download/Sygxrones_Didaktikes_B.pdf

ΘΕΜΑ 15

α) Εξηγήστε συνοπτικά τους όρους "διερευνητική μάθηση" "πρόβλημα", "προβληματοποίηση του διδακτικού αντικειμένου"

β) Γράψτε ένα κείμενο (έως μια παράγραφο), το οποίο θα αφορά σε ένα μάθημα της ειδικότητάς σας, και στο οποίο να αξιοποιήσετε συνθετικά όλους τους παραπάνω όρους

γ) Υπάρχει άλλος τρόπος να αξιοποιήσετε συνθετικά τους παραπάνω όρους για το ίδιο μάθημα της ειδικότητάς σας;

- Εάν ναι, γράψτε μια εναλλακτική διατύπωση του κειμένου και σχολιάστε τι σημαίνει αυτή η ευελιξία διαφορετικών διδακτικών/μαθησιακών προσεγγίσεων για τον ρόλο σας ως εκπαιδευτικού
- Εάν όχι, τεκμηριώστε την απάντησή σας.

Σημ. Το θέμα επιχειρεί να διαγνώσει τα παρακάτω που αφορούν στους φοιτητές του ΕΠΠΑΙΚ (τα οποία αξιοποιούνται και ως κριτήρια αξιολόγησής του):

α) την ορθή απόδοση των εννοιών που δίνονται στην εκφώνηση με έντονη γραμματοσειρά (γνωστικό επίπεδο)

β) την ικανότητά τους να εντάσσουν τις παραπάνω έννοιες δημιουργικά σε νέα σχήματα για την παραγωγή ενός συνεκτικού κειμένου που αφορά στην ειδικότητά τους (μεταγνωστικό επίπεδο).

γ) την ευελιξία τους ως προς τον διδακτικό/μαθησιακό σχεδιασμό

δ) την επίγνωση της διδακτικής ελευθερίας τους.

Το παραπάνω θέμα είναι ενδεικτικό ως προς τους συγκριμένους όρους.

Η επεξεργασία του θέματος προτείνεται να γίνεται χωρίς τη χρήση σημειώσεων. Ωστόσο, η αξιοποίησή του θα μπορούσε να είναι ευέλικτη ως προς τους όρους και συμπληρώνω εδώ και ως προς τη χρήση ή μη σημειώσεων. Για παράδειγμα, εάν δε ζητηθεί το (α) ερώτημα τότε το θέμα θα μπορούσε να εξεταστεί και με ανοιχτές σημειώσεις

Στοιχεία καλής απάντησης:

Αφού εξηγηθούν οι όροι στο α), ενδεικτικές απαντήσεις (στη γενική μορφή ανεξάρτητα από ειδικότητα):

β) Ο εκπαιδευτικός επιλέγει ένα πρόβλημα, προβαίνει στην προβληματοποίησή του και εμπλέκει στους μαθητές σε διερευνητική μάθηση για την επίλυσή του

γ) Ένα πρόβλημα απασχολεί τους μαθητές, ο εκπαιδευτικός αξιοποιεί την προβληματοποίηση του αντικειμένου και δημιουργεί τις συνθήκες εμπλοκής των μαθητών του στη διερεύνησή του.

δ) επίγνωση της διδακτική ελευθερίας του εκπαιδευτικού.

ΘΕΜΑ 16

Να περιγράψετε τα βασικά βήματα της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου και τα βασικά οφέλη από την εφαρμογή της.

Σημ. Η απάντηση απαιτεί σύνθεση γνώσεων και τυχόν εμπειριών μας (από το σχολείο). Με ανοιχτές σημειώσεις από τα διαθέσιμα αρχεία στην e-class, προτείνεται η συνθετική προσέγγιση.

Ενδεικτική απάντηση

Απαιτείται να γίνει αναφορά στα βασικά βήματα (φάσεις) πορείας της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου και να αναλυθεί επαρκώς ο ρόλος της καθεμίας φάσης.

Πρώτη φάση: Προετοιμασία της διδασκαλίας, σχηματισμός ομάδων και ανάληψη έργου

Δεύτερη φάση: Ομαδοσυνεργατική επεξεργασία

Τρίτη φάση: Παρουσίαση εργασιών

Τέταρτη φάση: Αξιολόγηση

Πέμπτη φάση: Ανακεφαλαίωση

Στην συνέχεια οι εκπαιδευόμενοι αναφέρονται στα οφέλη από την εφαρμογή ομαδοσυνεργατικών εργασιών: ανάπτυξη δεξιοτήτων και στάσεων ζωής (πχ. αλληλοσεβασμός, συνεργατικότητα, ομαδικό πνεύμα, υπευθυνότητα, καλλιέργεια κριτικής σκέψης και αναλυτικής- συνθετικής ικανότητας, δυνατότητα διατήρησης της στοχοθετημένης γνώσης εφόσον εμπλέκεται με το προσωπικό βίωμα των μαθητών).

ΘΕΜΑ 17

α) Ποια είναι τα πλεονεκτήματα της ανάθεσης εργασίας και ποια προβλήματα ενδέχεται να προκύψουν κατά τη διαδικασία ανάθεσης και υλοποίησης μιας εργασίας; β) Σχεδιάστε ένα φύλλο ανάθεσης εργασίας για μια διδακτική ενότητα της ειδικότητάς σας.

Στοιχεία καλής απάντησης: Η ανάθεση εργασίας έχει τα εξής πλεονεκτήματα:

- Ενεργοποίηση μαθητών
- Παρότρυνση για εμπάθυνση σε ένα γνωστικό αντικείμενο
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων αυτενέργειας, αναζήτησης ανάλυσης και σύνθεσης στοιχείων
- Ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και κοινωνικοποίηση μαθητών (ομαδικές εργασίες-συνεργατικότητα)
- Σύνδεση θεωρίας-πράξης (ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο)
- Βιωματική μάθηση (learning by doing)

Τα προβλήματα που ενδέχεται να προκύψουν κατά τη διαδικασία ανάθεσης και υλοποίησης μιας εργασίας είναι τα εξής:

- Ασαφές πλαίσιο διεκπεραίωσης εργασίας, ελλιπείς οδηγίες
- Αποτρεπτικός βαθμός δυσκολίας
- Απροθυμία και πλήρης έλλειψη ενδιαφέροντος από πλευράς μαθητών
- Έλλειψη διδακτικού χρόνου
- Μη συνάφεια θέματος εργασίας με το αντικείμενο και τη διδακτική στοχοθεσία του μαθήματος

ΘΕΜΑ 18

Για ποιον λόγο, στην εποχή μας, προκρίνονται λιγότερο οι δασκαλοκεντρικές θεωρίες διδασκαλίας;

Ενδεικτική απάντηση

Στο θέμα αυτό οι εκπαιδευόμενοι χρειάζεται να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που αφορούν στις σύγχρονες παιδαγωγικές θεωρήσεις, τις διδακτικές μεθόδους που προκρίνονται όπως η βιωματική, το πρότζεκτ και η ομαδοσυνεργατική και τις μορφές διδασκαλίας.

Ενδεικτικά, το κίνημα της νέας αγωγής ήταν ένα συνολικό παιδαγωγικό κίνημα που σηματοδότησε την αλλαγή στις διδακτικές-[παιδαγωγικές προσεγγίσεις μέσα από την συνδρομή της ψυχολογίας και του διαφωτισμού. αναγνωρίζει την ανάγκη σεβασμού της προσωπικότητας του παιδιού, θέτει την αυτενέργεια και άλλες διδακτικές αρχές όπως εποπτικότητα, βιωματική μάθηση, μεταβίβαση της γνώσης, σε πρώτο πλάνο.

ΘΕΜΑ 19

Ποια ήταν η βασική ιδέα της νέας αγωγής των αρχών του 20ου αιώνα στην παιδαγωγική και διδακτική προσέγγιση; Σκεφτείτε τί από αυτή την θεώρηση συνεχίζει να έχει σημασία και σήμερα.

Σημ. Η απάντηση απαιτεί σύνθεση γνώσεων και τυχόν εμπειριών μας (από το σχολείο). Με ανοιχτές σημειώσεις από τα διαθέσιμα αρχεία στην e-class, προτείνεται η συνθετική προσέγγιση.

Ενδεικτική απάντηση

Στο θέμα αυτό οι εκπαιδευόμενοι χρειάζεται να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που αφορούν στις σύγχρονες παιδαγωγικές θεωρήσεις, τις διδακτικές μεθόδους που προκρίνονται όπως η βιωματική, το πρότζεκτ και η ομαδοσυνεργατική και τις μορφές διδασκαλίας.

Ενδεικτικά, το κίνημα της νέας αγωγής ήταν ένα συνολικό παιδαγωγικό κίνημα που σηματοδότησε την αλλαγή στις διδακτικές-[παιδαγωγικές προσεγγίσεις μέσα από την συνδρομή της ψυχολογίας και του διαφωτισμού. αναγνωρίζει την ανάγκη σεβασμού της προσωπικότητας του παιδιού, θέτει την αυτενέργεια και άλλες διδακτικές αρχές όπως εποπτικότητα, βιωματική μάθηση, μεταβίβαση της γνώσης, σε πρώτο πλάνο.

ΘΕΜΑ 20

Να αναφέρετε, βάσει του υλικού που σας δίνεται, δύο θέματα διδασκαλίας τα οποία θα επιλέγατε για να διδάξετε και να διατυπώστε, για κάθε ένα από αυτά, δύο διδακτικούς στόχους, δύο μεθόδους διδασκαλίας και δύο εναλλακτικούς τρόπους αξιολόγησης, αιτιολογώντας το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα που επιθυμείτε για κάθε μία σας επιλογή.

Σημ. το υλικό μπορεί να είναι: δημοσιογραφικά αποσπάσματα από ένα πολυσυζητημένο θέμα της επικαιρότητας, άρθρα εφημερίδας, κείμενα ενός έγκριτου περιοδικού κλπ.

ΘΕΜΑ 21

α) Τι υποστηρίζει η Θεωρία πολλαπλής νοημοσύνης του Gardner; Αναφέρετε τους 8 τύπους νοημοσύνης.

β) Επιλέξτε να διδάξετε μια έννοια όπως πχ. το «νερό» και προτείνετε μια ποικιλία δραστηριοτήτων προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση διαφορετικών νοητικών ικανοτήτων.

Στοιχεία καλής απάντησης:

β) Λεκτική/Γλωσσική νοημοσύνη

Τα παιδιά διαβάζουν κείμενα για το νερό, δημιουργούν λεξικό του νερού, συγκεντρώνουν παροιμίες, κλπ.

Λογική/μαθηματική νοημοσύνη

Συγκεντρώνουν στοιχεία για την κατανάλωση νερού στο σπίτι στο διάστημα μιας μέρας, φτιάχνουν γραφικές παραστάσεις, πίνακες, κλπ.

ΘΕΜΑ 22

Στην καθημερινή διδακτική πρακτική είναι συχνό το φαινόμενο ο εκπαιδευτικός να βρίσκεται αντιμέτωπος με κάποιο «λάθος» του εκπαιδευόμενου. Από το διδακτικό υλικό που έχετε στη διάθεσή σας προκύπτει ότι δύο κυρίως θεωρίες (συμπεριφορισμός και εποικοδομισμός) αντιπαρατίθενται στην αντιμετώπιση του λάθους. Αξιοποιώντας το διδακτικό υλικό παρουσιάστε τον τρόπο για την κάθε θεωρία και διατυπώστε κατά την άποψή σας σε ποια περίπτωση η αντιμετώπιση του λάθους ευνοεί την κριτική λειτουργία και τον αναστοχασμό.

Σημ. Οι σπουδαστές επεξεργάζονται το θέμα με τη χρήση σημειώσεων που έχουν αναρτηθεί στην e-class.

Κουλαϊδής, Β. (2007). Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής – Δημιουργικής Σκέψης για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Αθήνα: ΟΕΠΕΚ, σελ. 353-354.

http://www.oepk.gr/download/Sygxrones_Didaktikes_A.pdf

ΘΕΜΑ 23

Με ποιο επιστημολογικό παράδειγμα συνδέονται οι έννοιες της ανίχνευσης των προηγούμενων γνώσεων μαθητών και της γνωστικής σύγκρουσης; Περιγράψτε σύντομα το περιεχόμενο της κάθε έννοιας, και δώστε ένα παράδειγμα από την αξιοποίησή τους στη διδασκαλία, χρησιμοποιώντας ένα παράδειγμα από δικό σας αντικείμενο.

Σημ. Προορίζεται για εξέταση με τη χρήση σημειώσεων που έχουν σταλεί στους σπουδαστές.

Στοιχεία καλής απάντησης:

Οι έννοιες συνδέονται με το κονστρουκτιβιστικό επιστημολογικό παράδειγμα.

Προηγούμενες γνώσεις των μαθητών: γνώσεις ή ιδέες που βασίζονται σε προηγούμενες εμπειρίες τους και συνιστούν τον δικό τους εμπειρικό, διαισθητικό και προ-επιστημονικό τρόπο να κατανοούν και να ερμηνεύουν την πραγματικότητα. Για να ελέγξει ο εκπαιδευτικός ποιες είναι οι προηγούμενες γνώσεις των μαθητών για κάποιο θέμα, μπορεί να αρχίσει με διερευνητικές ερωτήσεις, καταϊγισμό ιδεών, υποθέσεις, δημιουργία εννοιολογικών χαρτών, πρόβλεψη αποτελεσμάτων. Οι απαντήσεις των μαθητών, είτε είναι επαρκείς είτε ανεπαρκείς, καταγράφονται (Φρυδάκη, 2009).

Οι γνώσεις και οι ιδέες αυτές είναι, συνήθως, πολύ ανθεκτικές στην αλλαγή. Καθήκον του εκπαιδευτικού είναι να τις ανιχνεύει και να προκαλεί, κάνοντας ερωτήσεις, τη συνειδητοποίηση της άγνοιας ή της ανεπάρκειας των γνώσεων, να προκαλεί, δηλαδή, *γνωστική σύγκρουση*. Η τελευταία θα μπορούσε να οδηγήσει στην *εννοιολογική αλλαγή*, που θεωρείται από τον κονστρουκτιβισμό ως πραγματική μάθηση (Φρυδάκη, 2009). Η εννοιολογική αλλαγή ορίζεται ως «*η τροποποίηση των υπάρχουσών δομών των μαθητών κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι περισσότερο συμβατές με το επιστημονικό πρότυπο*» (Ψύλλος, Κουμαράς, Καριώτογλου, 1993).

Το παράδειγμα της γνωστικής σύγκρουσης περιλαμβάνει: (α) τον εντοπισμό της τρέχουσας γνωστικής κατάστασης των μαθητών, (β) την επαφή τους με αντιφατικές πληροφορίες που συνήθως παρουσιάζονται μέσα από κείμενα τα οποία διατυπώνουν ρητά την αντίφαση και καθοδηγούν την συζήτηση μεταξύ των μαθητών μεταξύ τους και των μαθητών και του εκπαιδευτικού, και (γ) την αξιολόγηση του βαθμού της αλλαγής των προηγούμενων ιδεών ή πεποιθήσεων των μαθητών. Η σύγκρουση προκαλείται από την παρουσίαση πληροφοριών που σαφώς έρχονται σε σύγκρουση με προηγούμενες ιδέες, πεποιθήσεις ή θεωρίες των μαθητών Chan et al. (1997).

Βιβλιογραφία

Chan, C., Burtis, J., & Bereiter, C. (1997). Knowledge building as a mediator of conflict in conceptual change. *Cognition and Instruction*, 15, 1–40.

Φρυδάκη, Ε. (2009). *Η διδασκαλία στην τομή της νεωτερικής και της μετανεωτερικής σκέψης*. Αθήνα: Κριτική.

Ψύλλος, Δ., Κουμαράς, Π., Καριώτογλου, Π. (1993). Εποικοδόμηση στην τάξη με συνέρευνα Δασκάλου και Μαθητή. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 70, 34–42.

ΘΕΜΑ 24

Η μαιευτική μέθοδος του Σωκράτη (έλεγχος- ειρωνεία- επαγωγή) έδωσε τα ‘φώτα’ της σε σημερινές μεθόδους και προσεγγίσεις διδασκαλίας. Σε 1^{1/2} με 2 σελίδες να παρουσιάσετε το θεωρητικό πλαίσιο της μαιευτικής μεθόδου του Σωκράτη και να συνδέσετε την θεωρία του με 2 σύγχρονες μεθόδους και προσεγγίσεις διδασκαλίας τις οποίες έχει επηρεάσει.

Στοιχεία καλής απάντησης:

Ο Σωκράτης αφιερώθηκε στη μελέτη και διδασκαλία του ηθικού προβλήματος του ανθρώπου και θεωρείται μάλιστα και θεμελιωτής της ηθικής φιλοσοφίας.

Έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στο θέμα της ηθικής βελτίωσης του ανθρώπου, για την οποία πρέσβευε ότι ήταν δυνατή μέσω της αυτογνωσίας.

Για το Σωκράτη η γνώση αποτελεί ανθρώπινη ευτυχία και είναι ατομική υπόθεση. Οποιος μπορεί να διακρίνει τι είναι καλό, τι δίκαιο, τι κακό, μπορεί να επιλέξει ανάμεσα σ’ αυτά και να αναζητήσει ευκολότερα την ευτυχία του.

Στις συζητήσεις και τις διδασκαλίες του, προκειμένου για την ανεύρεση της μιας και αντικειμενικής αλήθειας που πίστευε ότι υπάρχει, χρησιμοποίησε τη μεθοδική, επίμονη διερεύνηση των εννοιών, επιδιόμενος σε μια εξαντλητική πορεία, που συχνά εξόργιζε τους συνομιλητές του.

Σ’ όλη αυτή την επαγωγική διαδικασία, περιορίζεται στο να θέτει τα κατάλληλα ερωτήματα (διαλογική) στο αθεμελίωτο της άποψης των άλλων (έλεγχος).

Στη συνέχεια έκανε τους συνομιλητές του να παραδεχθούν την άγνοιά τους πάνω στο συζητούμενο θέμα (ειρωνεία) και στο τέλος κατέληγε με τους ελεγχόμενους σ’ ένα συμπέρασμα (επαγωγή). Ο έλεγχος, η ειρωνεία και η επαγωγή αποτελούσαν τη μαιευτική μέθοδο (μαία ήταν η μητέρα του).

Απέδιδε μεγάλη σημασία στην Παιδεία και θεωρούσε ότι η χειρότερη άγνοια είναι να νομίζει κανείς ότι ξέρει, όσα στην ουσία δεν γνωρίζει (εν οίδα ότι ουδέν οίδα). Πιστεύει ότι η αρετή μπορεί να αναζητηθεί στη γνώση, μέσα από τη διδασκαλία και τη μελέτη. Στην επιτυχία του παραπάνω σκοπού συμβάλλει καθοριστικά κατά τον Πλάτωνα η αγωγή, που μεθοδεύεται σε τρεις φάσεις.

α) Ο Σωκράτης ως δάσκαλος προσποιείται ότι δεν γνωρίζει κάτι (ειρωνεία) και προκαλεί το μαθητή του να διατυπώσει τις δικές του απόψεις για κάποιο θέμα.

β) Η επίσης αρνητική φάση του ελέγχου, προκειμένου ο συνομιλητής του να συνειδητοποιήσει την άγνοιά του « εν οίδα ότι ουδέν οίδα », με την οποία έφερνε σε αμηχανία και απορία τους συνομιλητές του και αποτελούσε ισχυρό κίνητρο για μάθηση.

γ) Θετική φάση ελέγχου, με στόχο την «εκμαιεύση» της νέας γνώσης.

Με έντονη την προφορική διδασκαλία εγκαθιδρύεται ένα Διδακτικό Σύστημα απαλλαγμένο από τα δεσμά μιας συγκεκριμένης διδακτέας ύλης, με εναλλακτικό

μεθοδολογικό μοντέλο μικτής (επαγωγικό-διαλεκτικό-επίλυσης προβλήματος) μορφής.

Μέσα από τον εξελισσόμενο διάλογο και το διδακτικό έλεγχο κατορθώνεται το μαιευτικό μοντέλο διδασκαλίας, που αποτελεί μέχρι τις μέρες μας σημείο δράσης του σημερινού μεθοδολογικού μοντέλου.

Σύνδεση με τη βιωματική μέθοδο, τη μέθοδο επεξεργασίας εννοιών, τη συζήτηση, την ερωτηματική μέθοδο, κτλ.

ΘΕΜΑ 25

Υποθέστε ότι εξαιτίας τοπικών φαινομένων σεισμικής δραστηριότητας σας έχει ανατεθεί να διδάξετε τη διαθεματική ενότητα «**σεισμοί τρόποι αντίδρασης και προστασίας**». Συνθέστε σχέδιο στο οποίο να περιλαμβάνονται 2 τουλάχιστον διδακτικοί στόχοι, ποια μέθοδο θα χρησιμοποιήσετε και γιατί. Με ποιες διδακτικές τεχνικές θα την υλοποιήσετε και ποιες γενικές δεξιότητες θα επιδιώξετε να αποκτήσουν οι μαθητές σας.

Σημ. Το θέμα προσφέρεται για ελεύθερη ανάπτυξη. Αυτό που αξιολογούμε η ανάπτυξη και η αιτιολόγηση των διατυπωμένων στόχων, η επιλογή της μεθόδου και των τεχνικών διδασκαλίας.

ΘΕΜΑ 26

Υποθέστε ότι εφαρμόζοντας την τεχνική διδασκαλίας ‘καταιγισμός ιδεών’ αναφορικά με το τι σας έρχεται στο μυαλό όταν ακούτε τη λέξη **σεισμός**, ένας μαθητής σας δηλώσει την ιδέα «πηδάω από το παράθυρο». Πώς θα το χειριστείτε;

Στοιχεία καλής απάντησης:

Κατά τη διαδικασία του Καταιγισμού ιδεών ο διδάσκων σημειώνει τις ιδέες στον πίνακα πιστά, χωρίς να υποδεικνύει τίποτα. Οποιαδήποτε παρέμβαση θα μπορούσε να αποθαρρύνει τη συμμετοχή και τη συνέχιση της διαδικασίας. Αφού τελειώσει η διαδικασία, στη συνέχεια εξετάζει τις γραμμένες λέξεις και προσπαθεί να τις ταξινομήσει σε κατηγορίες. Αξιοποιεί τις ερωτήσεις – απαντήσεις ή τη σχετική συζήτηση, προκειμένου να οδηγήσει την ομάδα σε σχολιασμό των κατηγοριών που προέκυψαν. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο διδάσκων θα μπορούσε να δημιουργήσει και μια κατηγορία του τι πρέπει να αποφεύγουμε σε ένα σεισμό ειδικά όταν βρισκόμαστε σε ένα ψηλό κτίριο. Έτσι με αυτόν τον τρόπο θα οδηγούσε τους μαθητές να κατανοήσουν την επικινδυνότητα μιας τέτοιας ενέργειας

ΘΕΜΑ 27

Ποιους παράγοντες θα λαβαίνατε υπόψη σας για να επιλέξετε τις διδακτικές τεχνικές που θα χρησιμοποιούσατε κατά τη διάρκεια μιας διδασκαλίας. Δώστε 2 παραδείγματα.

Στοιχεία καλής απάντησης:

Για την επιλογή των εκπαιδευτικών τεχνικών και των μέσων που θα χρησιμοποιήσουμε πρέπει να λάβουμε υπόψη τα ακόλουθα:

- Τον τύπο των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων από τους διατυπωμένους στόχους της διδακτικής ενότητας (απόκτηση γνώσεων, ανάπτυξη ικανοτήτων, διαμόρφωση στάσεων).
- Το περιεχόμενο της διδακτικής ενότητας.
- Τα βασικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευόμενων με κύριο στοιχείο την ομοιογένεια ή τη διαφορά τους.
- Το διαθέσιμο διδακτικό χρόνο
- Τη δυνατότητα εφαρμογής κάθε τεχνικής ανάλογα με τη διαθέσιμη υποδομή και τους οικονομικούς πόρους.
- Την ευχέρειά μας ως εκπαιδευτής και της εξοικειώσής μας με την αντίστοιχη τεχνική

Ενδεικτικά Παραδείγματα

Αν ο στόχος είναι η παροχή γνώσεων ή η κάλυψη σε σύντομο χρονικό διάστημα ενός μαθησιακού αντικειμένου, τότε η εισήγηση (σε συνδυασμό με Καταιγισμό Ιδεών ή Συζήτηση) είναι η ενδεδειγμένη τεχνική.

Αν ο στόχος είναι να μάθουν οι εκπαιδευόμενοι/νες να ανακαλύπτουν με τις δικές τους δυνάμεις μία γνωστική περιοχή ώστε να υπάρξει εξέλιξη της διαδικασίας της μάθησης και μετά το τέλος του προγράμματος, τότε προτιμούμε Συμμετοχικές τεχνικές.

Αν το μαθησιακό αντικείμενο αφορά την παρουσίαση μεθοδολογικών οδηγιών, κατάλληλη τεχνική είναι η Εισήγηση.

Για την εμπέδωση τις θεωρητικών γνώσεων που προσέλαβαν, ενδεδειγμένες τεχνικές είναι η Μελέτη Περίπτωσης, η Επίδειξη, η Εργασία σε Ομάδες, η Προσομοίωση, το Παιχνίδι Ρόλων. Οι δύο τελευταίες τεχνικές προσφέρονται ιδιαίτερα, όταν οι εκπαιδευόμενοι/νες χρειάζεται να αναδιαμορφώσουν στάσεις σχετικά με ζητήματα συμπεριφοράς.

Αν το κλίμα χαρακτηρίζεται από επιφυλακτικότητα, δεν είναι σκόπιμο να εφαρμοστεί το Παιχνίδι Ρόλων, αλλά είναι προτιμότερες η Μελέτη Περίπτωσης, η Επίδειξη.

Αντίστροφα, αν μία ομάδα βρίσκεται σε φάση σύνθεσης, ενδείκνυται η χρήση τεχνικών, όπως το Παιχνίδι Ρόλων, η Προσομοίωση.

Αν ο χρόνος είναι περιορισμένος, είναι σκόπιμο να αποφευχθεί μία απαιτητική Μελέτη Περίπτωσης. Προτιμότερο είναι να γίνει μία καλά προετοιμασμένη Άσκηση ή μία μεστή Εισήγηση.

Μία άλλη παράμετρος είναι η χρονική στιγμή. Δεν είναι σκόπιμο να γίνει Εισήγηση μετά το μεσημεριανό φαγητό, γιατί η ικανότητα παρακολούθησης των

εκπαιδευομένων είναι μειωμένη. Προτιμότερες τεχνικές είναι το Παιχνίδι Ρόλων και η Εργασία σε Ομάδες, οι οποίες ενεργοποιούν το ενδιαφέρον.

ΘΕΜΑ 28

Αναλύστε συνοπτικά τις έννοιες διδασκαλία – μάθηση.

Πιστεύετε ότι η σχέση διδασκαλίας και μάθησης είναι αιτιακή;
Από τι εξαρτάται, το αν η διδασκαλία οδηγήσει τελικά στη μάθηση;

Στοιχεία καλής απάντησης:

Το εννοιολογικό ζεύγος διδασκαλία – μάθηση δεν έχει σχεδόν καθόλου παράλληλες δομές. Δηλαδή:

- α) η διδασκαλία συνεπάγεται να παρέχεις κάτι, η μάθηση να κατακτάς κάτι,
- β) η διδασκαλία μπορεί να στοιχειοθετηθεί με τουλάχιστον δύο πρόσωπα παρόντα, η μάθηση μπορεί να επέλθει μέσα στο κεφάλι μας, πράγμα που μπορεί να γίνει οποιαδήποτε στιγμή, είτε έχει προηγηθεί διδασκαλία είτε όχι,
- γ) ακόμη κι αν όλοι οι Αποδέκτες μιας διδασκαλίας κατακτήσουν το Περιεχόμενο, ακόμη δηλ. κι αν όλοι οι μαθητές μάθουν, δεν είναι καθόλου σαφές ποια στιγμή, με ποιο τρόπο και τι ακριβώς έμαθε ο καθένας απ' αυτούς.

Η μάθηση είναι ο στόχος της διδασκαλίας

Η μάθηση συχνά επέρχεται μετά από μια διδασκαλία

Διαφοροποιήσεις στη διδασκαλία μπορούν να διαφοροποιήσουν την πιθανότητα αλλά και την ποιότητα της μάθησης

Άρα: Σχέση οντολογική, εφόσον η ουσία της διδασκαλίας συναρτάται με το μαθησιακό αποτέλεσμα, όχι όμως αιτιακή, εφόσον η διδασκαλία δεν προκαλεί πάντοτε τη μάθηση

ΘΕΜΑ 29

Σύμφωνα με μία άποψη, οι βαθμοί στη διδακτική πρακτική θεωρούνται σημαντικά κίνητρα μάθησης και συνεπώς η κατάργησή τους θα οδηγούσε σε χαλάρωση της προσπάθειας των μαθητών και συνακόλουθα σε πτώση του επιπέδου των σχολικών επιδόσεων. Τεκμηριώστε τη δική σας άποψη λαμβάνοντας υπόψη τους γενικότερους παράγοντες που δραστηριοποιούν τα κίνητρα μάθησης.

Σημ. Προορίζεται για εξέταση με τη χρήση σημειώσεων που έχουν δοθεί στους φοιτητές στην e-class.

Στοιχεία καλής απάντησης

Οι φοιτητές αναμένεται να επιχειρηματολογήσουν σχετικά με την σημαντικότητα ή μη των βαθμών ως κίνητρα μάθησης και να συμπεριλάβουν στην απάντησή τους τους γενικότερους παράγοντες που δραστηριοποιούν τα κίνητρα μάθησης όπως είναι:

η ανάγκη ταύτισης με τους μεγάλους, η ανάγκη αναγνώρισης από τους άλλους ιδίως από τον εκπαιδευτικό, η ανάγκη επιβεβαίωσης, η ανάγκη αποφυγής της ποινής, τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του μαθητή, η περίσταση της διδασκαλίας, η πρωτοτυπία του προβλήματος, το στυλ διδασκαλίας του εκπαιδευτικού, η περιέργεια και η προσοχή (αποτέλεσμα της περιέργειας), το «δημιουργικό» άγχος (όχι σε υπερβολικό επίπεδο, άλλοτε διοχετεύεται σωστά κι άλλοτε όχι), η συνεργασία (καλλιεργεί τα εσωτερικά κίνητρα) και ο ανταγωνισμός, η ανατροφοδότηση (άμεση ή έμμεση, καλύτερα η θετική και ο ατομικός έπαινος, όχι αγνόηση)

ΘΕΜΑ 30

Υποστηρίζεται από πολλούς ότι ο σχεδιασμός της ύλης της διδασκαλίας, τόσο στο βιβλίο του δασκάλου, όσο και στο βιβλίο του μαθητή, βοηθάει στην καλή διεξαγωγή του μαθήματος. Αναπτύξτε τις απόψεις σας πάνω στο θέμα αυτό.

Σημ. Προορίζεται για εξέταση με τη χρήση σημειώσεων που έχουν δοθεί στους φοιτητές στην e-class.

Στοιχεία καλής απάντησης

Οι φοιτητές αναμένεται να επιχειρηματολογήσουν σχετικά με τη σημαντικότητα του διδακτικού σχεδιασμού επισημαίνοντας τα ακόλουθα στοιχεία:

- Απομακρύνεται η προχειρότητα και ο φόβος του αυτοσχεδιασμού
- Οργανώνεται καλύτερα η διδασκαλία με βάση ορισμένες αρχές, κανόνες & κριτήρια
- Η διδασκαλία δεν είναι «προβολή του ίδιου έργου», δεν υπακούει σε «συνταγές», δεν εξαντλείται σε «οδηγίες», δεν είναι τεχνική διεκπεραίωση σταδίων και φάσεων. Η διδασκαλία είναι ηθοποιία- «ζωντανή» επικοινωνία μαθητών & διδασκόντων.

Αυτό σημαίνει ότι ο διδακτικός σχεδιασμός πρέπει :

- ✓ Να αποτελεί ένα ευέλικτο διδακτικό σχήμα, συσχετίζοντας άμεσα τις διδακτικές & μαθησιακές διαδικασίες
- ✓ Να προκαλεί το ενδιαφέρον των μαθητών
- ✓ Να δομεί το αντικείμενο της διδασκαλίας σε ένα αυτοδύναμο σύστημα
- ✓ Να εισάγει τον αφηρητικό προβληματισμό για τη δημιουργία ευνοϊκής κατάστασης μάθησης
- ✓ Να διαγράφει τις δραστηριότητες & τις εργασίες των μαθητών
- ✓ Να αποβλέπει στην ανάπτυξη & καλλιέργεια ικανοτήτων & δεξιοτήτων, δημιουργικής σκέψης, γνωστικής στρατηγικής & στη διαμόρφωση στάσεων
- ✓ Να οδηγεί στη συνολική θεώρηση, την εφαρμογή & αναδιοργάνωση του θέματος σε ανώτερο επίπεδο

ΘΕΜΑ 31

«Η δεύτερη βασική θέση που διέπει τις στρατηγικές διδασκαλίας είναι ότι θεωρούν ότι η γνώση αυτή καθίσταται σταδιακά προσωπικό κτήμα ενός εκάστου, μέσα από τη συσχέτιση των νέων στοιχείων με τα εννοιολογικά σχήματα της προϋπάρχουσας γνώσης. Αποτέλεσμα αυτής της αλληλοσυσχέτισης του νέου με το παλιό είναι ο εμπλουτισμός και η μερική ή ριζική αναδιοργάνωση των αρχικών εννοιολογικών σχημάτων».

A. Ποιες μέθοδοι διδασκαλίας υπηρετούν καλύτερα την παραπάνω θέση και γιατί;

B. Ποια είναι τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία θα διαλέγατε να ακολουθήσετε κάποια από τις παραπάνω μεθόδους;

Γ. Να αναφέρετε δύο παραδείγματα στόχων από το γνωστικό σας αντικείμενο (με αναφορά σε μάθημα που μπορεί να σας ανατεθεί) που θα επιλέγατε να χρησιμοποιήσετε μια από τις παραπάνω μεθόδους.

Οδηγίες: Στα θρανία θα καθίσουν φοιτητές ανά δύο που έχουν διαφορετικό γνωστικό αντικείμενο

Σημ. Οι μαθητές επεξεργάζονται το θέμα με ανοικτές σημειώσεις

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ: Διαβάστε το θέμα με προσοχή. Πριν αρχίσετε να γράφετε σχεδιάστε / οργανώστε την απάντησή σας. Η οργάνωση του λόγου είναι σημαντικό κριτήριο της αξιολόγησης. Απαντήστε τεκμηριωμένα, χωρίς περιττολογίες. Προσέξτε τη χρήση της γλώσσας: να είναι απλή, ακριβής, κατανοητή στον αναγνώστη, διορθωτή, με σωστή γραμματική και σύνταξη. Μην παραμελείτε την εμφάνιση του γραπτού. Αποφύγετε τα συνεχή σβησίματα και κάντε καλά γράμματα. Το γραπτό σας έχει αναγνώστη..

ΚΑΘΕ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΕΙ ΣΩΣΤΗ, ΑΡΚΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΗ.

Έκταση απάντησης: μέχρι 3 σελίδες

Στοιχεία μιας καλής απάντησης:

A. Οι μέθοδοι διδασκαλίας είναι: α) η μέθοδος επεξεργασίας εννοιών και β) η ομαδοσυνεργατική μέθοδος γιατί και οι δύο βασίζονται σε δραστηριότητες που στόχο έχουν να ανακαλέσουν την προϋπάρχουσα γνώση των εκπαιδευομένων.

B. Η διαφορές των δύο μεθόδων βρίσκονται στο ότι η πρώτη βασίζεται και διεξάγεται μέσα από την ενεργοποίηση των δασκαλομαθητικών σχέσεων ενώ η δεύτερη στην διαμαθητική αλληλεπικοινωνία. Σύμφωνα με τους Piaget και Vygotsky η διαμαθητική αλληλεπικοινωνία αναδεικνύει τις γνωστικές συγκρούσεις γεγονός που

συμβάλλει στη γνωστική ανάπτυξη. Σελ 511. Σύμφωνα με το Piaget μόνο η συζήτηση μεταξύ ισοτίμων παρέχει δυνατότητες αμφισβήτησης και κρίσης θέσεων και απόψεων. Η κυριαρχία των δασκαλομαθητικών σχέσεων μακροπρόθεσμα υλοποιεί τον κοινωνικό ρόλο του σχολείου να διευκολύνει την πολιτιστική μεταβίβαση προς τη νέα γενιά και την κοινωνική συνέχεια. Αντίθετα οι διαμαθητικές σχέσεις αποτελούν άριστο πλαίσιο υλοποίησης του σχολείου να συμβάλλει στην ανάπτυξη και την αυτονομία του ατόμου. Η έρευνα έχει επισημάνει ότι σε μερικούς τομείς όπως π.χ. η μάθηση οργανωμένης γνώσης και διαδικαστικών δεξιοτήτων γίνεται αποτελεσματικότερα με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού ενώ σε άλλους τομείς, όπως είναι η αλλαγή οπτικής γωνίας και η επίλυση προβλημάτων είναι αποτελεσματικότερη η διαμαθητική συνεργασία. Η οργάνωση της διδασκαλίας μέσα στα συνεργατικά πλαίσια δεν προάγει μόνο την ακαδημαϊκή μάθηση αλλά παράλληλα δημιουργεί συνθήκες που αναπτύσσουν τις ανώτερες πνευματικές λειτουργίες. Ο Piaget θεωρεί τις εμπειρίες συνεργασίας αναγκαίες για να διαμορφώσει το παιδί σκέψη ανωτέρου επιπέδου. Η αυθεντική διαπροσωπική επικοινωνία μέσα στην ομάδα προσφέρει πρότυπα αποτελεσματικών στρατηγικών σκέψης, ευκαιρίες άσκησης αυτών των στρατηγικών και πλαίσιο κινητοποίησης και ψυχολογικής στήριξης. Ακόμη προσφέρει στους συνεργαζόμενους μαθητές ευκαιρίες να περιγράφουν, να επεξηγούν και να αιτιολογούν τη σκέψη τους γεγονός που αναπτύσσει το μεταγνωστικό. Η διαμαθητική επικοινωνία αναπτύσσει ακόμη εκφάνσεις και σκέψεις όπως είναι η αναλογική και η αποκλίνουσα σκέψη. Οι μαθητές που συνεργάζονται αναπτύσσουν σε μεγαλύτερο βαθμό την κριτική σκέψη και την ικανότητα να αναλύουν, να αξιολογούν και να επιλέγουν από τις συχνά αντίθετες και αλληλοσυγκρουόμενες ιδέες, πληροφορίες μεθόδους στάσεις κλπ., που προτείνονται εκείνες που θα βοηθήσουν αποτελεσματικότερα την επίτευξη του κοινού σκοπού. Τέλος πρέπει να διευκρινίσουμε ότι συγκριτικά με τους εκπαιδευτικούς οι συμμαθητές αποτελούν καλό «δάσκαλο» στις περιπτώσεις που η σχολική εργασία προϋποθέτει βελτίωση της οπτικής γωνίας θεώρησης των πραγμάτων. Αντίθετα στις περιπτώσεις που το αντικείμενο διδασκαλίας είναι η απόκτηση οργανωμένων γνώσεων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων, η παρέμβαση του εκπαιδευτικού ξεπερνά τις διδακτικές δυνατότητες των συμμαθητών.

Σημαντική διαφορά επίσης είναι η ύπαρξη στην πρώτη μέθοδο του διακριτού σταδίου της εξάσκησης. Η εξάσκηση έχει ως αντικείμενο τη διδασκαλία δεξιοτήτων χρήσιμων στην καθημερινή ζωή και όχι στην εμπέδωση στάσεων, αξιών και πεποιθήσεων που να δεσμεύουν την πνευματική ζωή του ατόμου. Σελ. 150. Μια ομάδα ψυχοπαιδαγωγών διευρύνουν την έννοια και το αντικείμενο της εξάσκησης για να συμπεριλάβουν δεξιότητες ανάγνωσης γραφής πρακτικής αριθμητικής, λογικής σκέψης και της λύσης προβλημάτων.

Γ. Οι μαθητές περιγράφουν ένα στόχο από μάθημα ανάθεσής τους για κάθε μέθοδο διδασκαλίας.

ΘΕΜΑ 32

Επιλέξτε ένα γνωστικό αντικείμενο της ειδικότητάς σας και στο πλαίσιο του σχεδιασμού της διδασκαλίας του συγκεκριμένου αντικειμένου:

α) Να εφαρμόσετε τα στάδια της μεθόδου επεξεργασίας εννοιών, καταγράφοντας τι θα πράξετε ως διδάσκοντες/ουσες σε κάθε στάδιο

β) Να καταγράψετε ποιες τεχνικές διδασκαλίας θα χρησιμοποιήσετε σε κάθε στάδιο και να αναφέρετε τους λόγους για τους οποίους επιλέξατε τις συγκεκριμένες τεχνικές.

Στοιχεία καλής απάντησης:

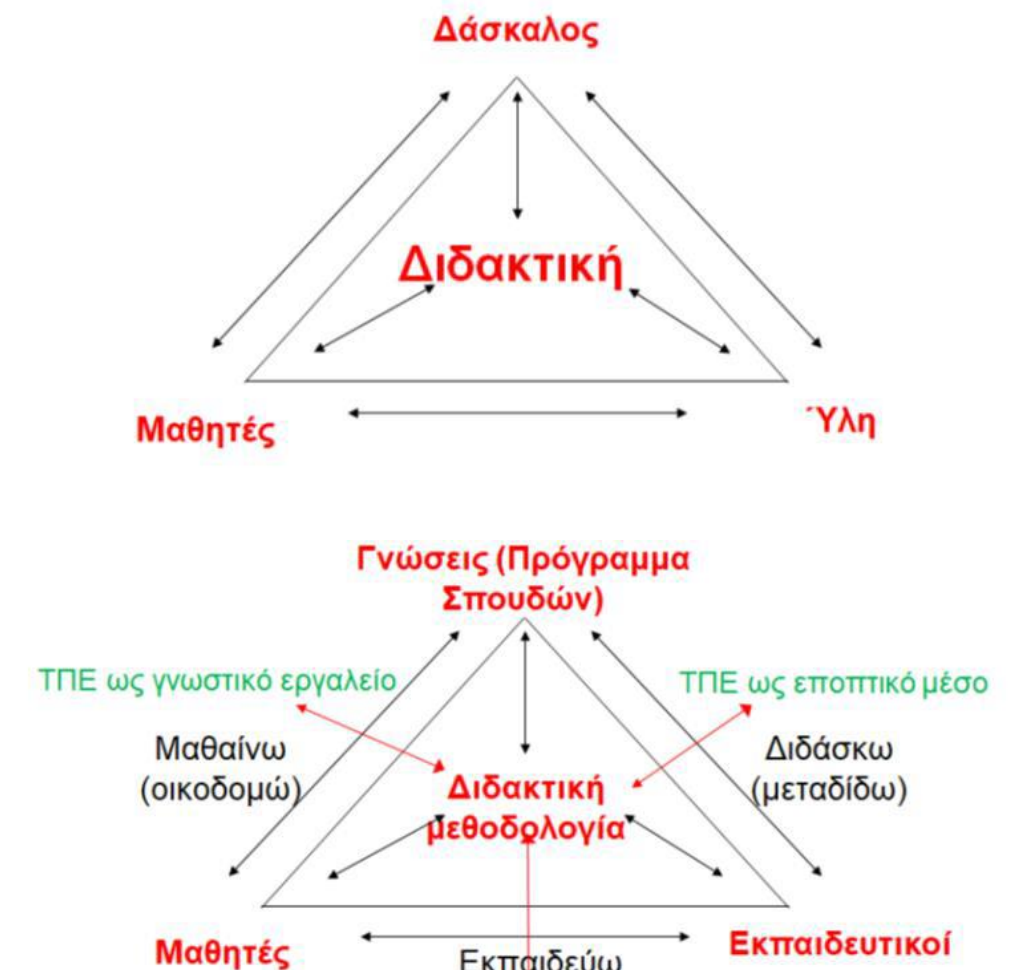
Οι σπουδαστές χρειάζεται να επιλέξουν ένα γνωστικό αντικείμενο της ειδικότητάς τους και να εφαρμόσουν τη μέθοδο της επεξεργασίας των εννοιών, καταγράφοντας αναλυτικά τι θα πράξουν ως διδάσκοντες/ουσες σε κάθε στάδιο, σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο που έχει αποσταλεί στους εκπαιδευόμενους από το Πρόγραμμα της ΕΠΠΑΙΚ. Επίσης, αξιοποιώντας οι σπουδαστές το υλικό που τους έχει δοθεί στην e-class για τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζουν οι συγκεκριμένες τεχνικές διδασκαλίας (διάλεξη/ εισήγηση, συζήτηση, ιδεοθύελλα, ομάδες εργασίας, προσομοίωση, εννοιολογικός χάρτης, ερωταπαντήσεις, διδασκαλία μέσω επίδειξης, παιχνίδι ρόλων και μελέτη περίπτωσης), θα καταγράψουν τους λόγους για τους οποίους επέλεξαν την εκάστοτε τεχνική διδασκαλίας.

ΘΕΜΑ 33

Αποτυπώστε το παραδοσιακό διδακτικό τρίγωνο διδασκαλίας με τους εμπλεκόμενους έμψυχους και άψυχους παράγοντες και τις σχέσεις που μας δείχνει. Ποιες τροποποιήσεις απαιτούνται ώστε να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες διδακτικές απαιτήσεις;

Για να απαντήσετε στην παραπάνω ερώτηση, θα αξιοποιήσετε το υλικό των παραδόσεων, την κύρια βιβλιογραφία που σας δόθηκε από τη Σχολή και οποιοδήποτε άλλο εγχειρίδιο έντυπο ή ηλεκτρονικό επιθυμείτε.

Στοιχεία καλής απάντησης

Δεκτές οι απαντήσεις που περιλαμβάνουν τα παραπάνω στοιχεία, σχηματικά ή με περιγραφή.

ΘΕΜΑ 34

Δίνονται οι όροι **Εννοιολογικός χάρτης** και **παρανοήσεις**. Συζητήστε την πιθανή σχέση τους και τη σημασία της στην κατασκευή του εννοιολογικού χάρτη.

Σημ. Δεν είναι απαραίτητη η χρήση σημειώσεων

Στοιχεία καλή απάντησης:

Ένας εννοιολογικός χάρτης αποτελείται από προτάσεις (propositions) οι οποίες δομούνται με βάση δύο έννοιες (concepts) και συνδετικές λέξεις/εκφράσεις (linking words/phrases) μεταξύ τους. Ο ρόλος των συνδετικών λέξεων/εκφράσεων είναι ιδιαίτερα σημαντικός καθώς αναδεικνύει τον τρόπο σύνδεσης των δύο εννοιών για τον σχηματισμό της πρότασης. Όταν η πρόταση που προκύπτει δεν είναι επιστημονικά αποδεκτή, η συνδετική λέξη/έκφραση μπορεί να αξιοποιηθεί για τον εντοπισμό τυχόν παρανόησης η οποία υπάρχει στις πρότερες γνώσεις των μαθητών και αφορά στη σχέση των δύο εννοιών. Σε αυτή την περίπτωση απαιτείται η έγκαιρη και κατάλληλη διδακτική προσέγγιση για την άρση της παρανόησης με στόχο την περαιτέρω ορθή θεμελίωση τη νέας γνώσης.

Τα παραπάνω υπογραμμίζουν την ανάγνωση του εννοιολογικού χάρτη ως ένα δίκτυο το οποίο αποτελείται από διασυνδεδεμένες προτάσεις. Η απουσία των συνδετικών λέξεων/εκφράσεων καταλύει τη δομή των προτάσεων και δε μπορούν να διαβαστούν ως τέτοιες. Αντίθετα η παρουσία τους συμβάλλει στην ανάδειξη τυχόν παρανοήσεων των μαθητών, αναφορικά με τις σχέσεις μεταξύ των εννοιών, οι οποίες μπορεί να υπάρχουν στις κατανοήσεις τους όπως αυτές αποτυπώνονται στον εννοιολογικό χάρτη.

ΘΕΜΑ 35

Περιγράψτε μια δραστηριότητα στην περιοχή του γνωστικού σας αντικειμένου και εξηγήστε την αναμενόμενη συμβολή της στην ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων στους μαθητές.

Σημ. Το θέμα προτείνεται για επεξεργασία με ανοιχτές σημειώσεις

Στοιχεία καλής απάντησης:

Αναμένεται η περιγραφή της συμβολής της δραστηριότητας τουλάχιστον σε μια από τις παρακάτω περιοχές της μεταγνώσης:

Επίγνωση της γνωστικής και συναισθηματικής κατάστασης (δηλωτική γνώση-«ξέρω τι ξέρω», διαδικαστική γνώση-«ξέρω πώς το κάνω», πλαίσιοθετημένη γνώση «ξέρω πότε, πού και γιατί να χρησιμοποιήσω αποτελεσματικά δηλωτική και διαδικαστική γνώση»).

Συνειδητή και σκόπιμη παρακολούθηση και ρύθμιση της γνωστικής και συναισθηματικής κατάστασης (σχεδιασμός-επιλογή στρατηγικών για την επίτευξη του στόχου, αυτό-παρακολούθηση αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των στρατηγικών που επελέγησαν και αξιολόγηση της προόδου και επανασχεδιασμός).

ΘΕΜΑ 36

Ο Λοκ (1632-1704) αναφέρει ότι 'η μοναδική πηγή γνώσης είναι η εμπειρία'. Λαμβάνοντας υπόψη την άποψη του Λοκ, ο οποίος έδωσε τα 'φώτα' του στη σημερινή βιωματική μέθοδο διδασκαλίας, καλείστε να συνδέσετε το θεωρητικό πλαίσιο της θεωρίας του Λοκ με τη βιωματική μέθοδο και να συνδυάσετε τα προαναφερόμενα με το δικό σας γνωστικό αντικείμενο, δίνοντας ένα παράδειγμα το οποίο και θα αναλύσετε.

Στοιχεία καλής απάντησης:

Άγγλος εμπειρικός φιλόσοφος. Στο μεγάλο του έργο «Δοκίμιο Περί της Ανθρώπινης Νόησης» (1690) δέχεται τη δυνατότητα της λογικής, ευσυνείδητης απόδειξης των ηθικών αρχών και την ύπαρξη του Θεού, αλλά αρνείται την ύπαρξη «έμφυτων ιδεών» και αυτή η άρνηση, μαζί με την απόδειξη που δίνει «ότι κάθε γνώση βασίζεται αλλά και σε τελική ανάλυση, προέρχεται από τη γνώση ή τις αισθήσεις», ήταν η αφετηρία της βρετανικής Εμπειρικής Φιλοσοφικής Σχολής. Σύμφωνα με τη θεωρία του, η μοναδική πηγή γνώσης είναι η εμπειρία. Πιστεύει ότι το ανθρώπινο πνεύμα είναι αρχικά ένα «άδειο δωμάτιο», ένας άγραφος πίνακας (tabula rasa). Οι αισθήσεις επιτρέπουν καταρχήν τη διείσδυση σε αυτό το σκοτεινό δωμάτιο (camera obscura) παραστάσεων και εμπειριών και στη συνέχεια μέσω συνειρμού και συνδυασμού των αισθήσεων παράγονται γνώσεις. Δεν εννοεί μόνο τις εξωτερικές εμπειρίες που γίνονται αισθητές μέσω των αισθήσεων, αλλά χρειάζεται ένας συνδυασμός εσωτερικών και εξωτερικών εμπειριών, ώστε να παραχθεί γνώση. Κατά την άποψη του, τα 9/10 των ανθρώπων έγιναν αυτό που έγιναν εξαιτίας της αγωγής που δέχθηκαν. Πιστεύει πως το περιβάλλον, η συμπεριφορά, το παράδειγμα, είναι σπουδαιότερα από τη διδασκαλία. Γνωρίζει τη σημασία της παιδικής ηλικίας για τη σωστή συμπεριφορά. Τονίζει ότι αποφασιστικό ρόλο για μια καλή αγωγή είναι η εμπιστοσύνη ανάμεσα στο δάσκαλο και το μαθητή. Σχετικά με την πειθαρχία και την τιμωρία, υποστηρίζει ότι η ράβδος είναι το πιο αταίριαστο μέσο επιβολής, από όλα εκείνα που πρέπει να χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση. Μ' αυτό τον τρόπο τιμωρίας μπορεί να επιβληθεί η τάξη, όμως θα δημιουργηθεί μια απέχθεια για τη μάθηση και θα δημιουργηθούν άτομα με χαμηλό πνευματικό επίπεδο. Επομένως το ξύλο και κάθε άλλο είδος δουλικής και σωματικής πειθαρχίας δεν είναι ο σωστός τρόπος πειθαρχίας που πρέπει να χρησιμοποιείται στην εκπαίδευση προκειμένου να διαπλαστούν σοφοί, καλοί και ειλικρινείς άνθρωποι. Σύμφωνα επίσης με τον Άγγλο παιδαγωγό, πρέπει να δίνεται μεγάλη προβολή στη διαμόρφωση του πνεύματος του παιδιού και στην καλλιέργεια της ωρίμανσής του. Προτεραιότητα για τον Λοκ έχει η ηθική σκέψη. Θα πρέπει να διατηρηθεί στο παιδί η χαρά της δημιουργικής πράξης και να αφυπνισθεί η αγάπη για μάθηση. Τα παιδιά πρέπει να τα χειριζόμαστε με στοργή. Όσο για τη μεθόδευση της διδασκαλίας, κατακρίνει την αποστήθιση κανόνων και εντολών από τα παιδιά. Πρέπει αυτά, λέει, να ασχολούνται με δραστηριότητες που είναι καλό να επαναλαμβάνονται (εξάσκηση), ούτως ώστε αυτές να γίνονται συνήθεια και φυσική συμπεριφορά. Ο παιδαγωγός πρέπει ν' ανοίγει το δρόμο προς τη

γνώση στους μαθητές του, τραβώντας και διατηρώντας την προσοχή τους. Έτσι θα βελτιωθούν οι μαθησιακές τους ικανότητες, θα αποκτήσουν καλές συνήθειες και τις αρχές της αρετής και της σοφίας. Θ' αποκτήσουν μια εικόνα για την ανθρωπότητα, θ' αγαπούν ότι είναι τέλειο και αξιέπαινο και θα εφοδιαστούν με δύναμη, δραστηριότητα και παραγωγικότητα. Ποτέ δεν πρέπει να παραχαϊδεύουμε ένα παιδί, ούτε όμως θα πρέπει να το τιμωρούμε αυστηρά. Καλό θα είναι λοιπόν, να το επαινούμε μπροστά στους άλλους, αλλά να το διορθώνουμε όταν είμαστε μόνοι μαζί του. Όλα τα παιδιά δε θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο, αλλά ύψιστος σκοπός της αγωγής είναι να αντιμετωπίζονται ανάλογα με τις ατέλειες, τα σφάλματα και τις δυνατότητές τους, ιδιαίτερα. Ο Λοκ δεν εκτιμάει τα σχολεία της εποχής του και πιστεύει ότι κάθε παιδαγωγός θα πρέπει να ασχολείται με ένα και μόνο μαθητή. Θα πρέπει να του διδάξει λίγα στοιχεία από κάθε επιστήμη και όχι να τον επιφορτίζει με λεπτομέρειες. Θα πρέπει να ενεργεί ο παιδαγωγός σαν ένας πατέρας που νοιάζεται για το παιδί του. Ο Λοκ ταξινομεί τις παιδαγωγικές αξίες βάσει της αρετής, σοφίας, μόρφωσης και στην τέταρτη θέση τοποθετεί τις γνώσεις τις οποίες αξίζει να κατέχουν οι άνθρωποι με σωστή συμπεριφορά και ψυχική ευγένεια. Η μάθηση δε θα πρέπει να γίνεται με εξαναγκασμό, αλλά με διασκεδαστικό τρόπο, σαν παιχνίδι. Όσο για το περιεχόμενο πρέπει να είναι κατανοητό και να αρμόζει στη φύση του παιδιού. Ως πρώτη ύλη θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν μύθοι και λαϊκά βιβλία.

Σύνδεση με τη βιοματική μέθοδο και το γνωστικό τους αντικείμενο (έκταση της απάντησης 2 σελίδες).

ΘΕΜΑ 37

Χρησιμοποιώντας μια από τις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, που έχετε διδαχτεί, και η οποία προωθεί την ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των μαθητών, συνδυάστε την με το δικό σας γνωστικό αντικείμενο δίνοντας δυο παραδείγματα, τα οποία θα παρουσιάσετε αναλυτικά και αιτιολογήστε την επιλογή σας εξηγώντας, τόσο το θεωρητικό πλαίσιο της μεθόδου, όσο και την εφαρμογή της στην πράξη. Παρουσιάστε και δυο τεχνικές οι οποίες θα συνοδεύουν τα δυο παραδείγματα (έκταση της απάντησης 2 σελίδες).

Στοιχεία καλής απάντησης:

1. ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΝΝΟΙΩΝ
2. ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ
3. ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ
4. ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

Το γνωστικό αντικείμενο και συνεπώς τα δυο μαθήματα που θα παρουσιάσουν οι σπουδαστές και τα οποία θα συνδυάσουν με δύο τεχνικές.

ΘΕΜΑ 38

Στην εκπαίδευση, πολύ συχνά, τα λάθη των μαθητών στα μαθήματα, στον γραπτό ή τον προφορικό λόγο, αντιμετωπίζονται σαν κάτι που πρέπει να διορθωθεί άμεσα, με ιδιαίτερη φροντίδα ώστε να τονιστεί το σωστό (είτε από τον εκπαιδευτικό είτε από κάποιον συμμαθητή). Μερικές φορές μάλιστα το λάθος «καυτηριάζεται». Γενικά η παρουσία του λάθους στην τάξη φαίνεται πως δεν είναι αποδεκτή.

α) Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι έχουν καθιερωθεί αυτές οι πρακτικές ;

β) Προτείνετε, με βάση τις σύγχρονες διδακτικές θεωρήσεις, μια πιο δημιουργική προσέγγιση των λαθών των μαθητών.

Σημ. Μπορεί να γίνει αξιοποίηση σημειώσεων από τους φοιτητές

Στοιχεία καλής απάντησης

α) Οι συχνές τέτοιες πρακτικές μπορούν να αποδοθούν, κατά μεγάλο μέρος, σε συγκεκριμένες παραδοχές των εκπαιδευτικών αναφορικά με τον τρόπο που μαθαίνουν οι μαθητές. Είναι πιθανό να κυριαρχεί ένα μοντέλο «απευθείας μετάδοσης της γνώσης», σύμφωνα με το οποίο, ο μαθητής θεωρείται ότι μαθαίνει όταν παρακολουθεί έναν εκπαιδευτικό να παραθέτει με ευκρίνεια το γνωστικό αντικείμενο. Στο πλαίσιο τέτοιων των παραδοχών, η ορθότητα στη διατύπωση είναι βασική προϋπόθεση των λεκτικών (γραπτών ή προφορικών) ανταλλαγών στην τάξη και το λάθος, όταν εμφανίζεται αντιμετωπίζεται φοβικά.

β) Οι νεότερες διδακτικές θεωρήσεις έχουν συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην εξάλειψη τέτοιων παραδοχών. Το μοντέλο «μετάδοσης της γνώσης» έχει σε μεγάλο βαθμό αντικατασταθεί από το μοντέλο «οικοδόμησης της γνώσης» από τον μαθητή. Σε αυτό το πλαίσιο, η έκφραση του λάθους είναι σημαντική διότι φανερώνει μια διαδικασία πρόβλεψης, στοχασμού ή προσπάθειας ερμηνείας από πλευράς μαθητή και είναι πολύτιμη πηγή πληροφόρησης για τον εκπαιδευτικό ώστε να βοηθήσει αποτελεσματικά τον μαθητή. Το λάθος είναι σημαντική ευκαιρία για δημιουργικό διάλογο στην τάξη, που μπορεί να οδηγήσει τους μαθητές σε διαδικασίες αναθεώρησης και αποδόμησης αντιλήψεων. Επιπρόσθετα, ο «καυτηριασμός» του λάθους δεν έχει καμία θέση και οφείλει να αντικατασταθεί από τη «θετική αποδοχή» και την αξιοποίηση προς την κατεύθυνση της συλλογικής διερεύνησης.

ΘΕΜΑ 39

Υποστηρίζεται από πολλούς ότι «η αξιολόγηση του μαθητή δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο σ' ένα βαθμό και από άλλους ότι δεν αρκεί ένας απλός λεκτικός χαρακτηρισμός». Ποιες από τις παρακάτω μορφές και ποιους εναλλακτικούς τρόπους αξιολόγησης του μαθητή θα προτείνατε εσείς; *Να κατατάξετε τις επιλογές σας από τη λιγότερο προς την περισσότερο σημαντική (για εσάς) επιλογή, που θεωρείτε ότι θα συμβάλει στη βελτίωση της μαθησιακής πορείας των μαθητών/τριών*

(ΚΑΘΕ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΕΙ ΣΩΣΤΗ, ΑΡΚΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΗ).

- Ποσοτικά μέσα (βαθμός)
- Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις με ερωτήσεις ανάπτυξης ή αντικειμενικού τύπου
- Ατομικές και ομαδικές εργασίες φοιτητών σε ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους αξιολόγησης
- Συνδυασμός διαφορετικών τεχνικών (π.χ. τεστ και προφορική εξέταση)
- Περιγραφική αξιολόγηση
- Ημιδομημένος διάλογος μεταξύ των συμμετεχόντων στη μαθησιακή διαδικασία
- Συνθετικές δημιουργικές – διερευνητικές εργασίες (Σχέδια εργασίας projects)
- Συστηματική παρατήρηση
- Φάκελος εργασιών του εκπαιδευόμενου (portfolio)
- Αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου
- Ετεροαξιολόγηση
- Κλίμακα διαβαθμισμένων κριτηρίων (rubrics)
- Χάρτης εννοιών (Concept map)

Σημ. Προορίζεται για εξέταση με τη χρήση σημειώσεων που έχουν δοθεί στους φοιτητές στην e-class του μαθήματος της διδακτικής μεθοδολογίας.

ΘΕΜΑ 40

Για την υλοποίηση της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου βασικός είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού.

Με βάση την εμπειρία σας από τις ΠΑΔ, ποιες είναι οι πρακτικές, οι δεξιότητες, οι τεχνικές που θα πρέπει να έχει αναπτύξει ένας εκπαιδευτικός για να δημιουργεί διδακτικές-μαθησιακές συνθήκες επωφελείς και με προστιθέμενη αξία για το σύνολο των μαθητών του στο πλαίσιο της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου συνεργασίας;

Στοιχεία καλής απάντησης:

- Να διαθέτει δεξιότητες και τεχνικές οργάνωσης, συγκρότησης μιας τάξης σε ομάδες.
- Να είναι εξοικειωμένος με τεχνικές καθοδήγησης και συντονισμού των ομάδων σε συνθήκες συνεργατικής μάθησης
 - ❖ Παροχή απαραίτητων οδηγιών και διευκρινίσεων ανάλογα με το είδος (πολλά υλικά-λίγα υλικά, πρακτική δραστηριότητα κάτι άλλο) και τη φύση της δραστηριότητας (εύκολη-δύσκολη)
 - ❖ Ανακοίνωση του χρόνου που έχουν οι ομάδες στη διάθεσή τους
 - ❖ Η θέση και ο ρόλος του δασκάλου κατά τη διάρκεια της ομαδικής δραστηριότητας
 - ❖ Σύνθεση των απόψεων στην ολομέλεια της τάξης είτε κατά τη διάρκεια της φάσης της ανάδειξης των απόψεων των μαθητών είτε κατά τη φάση πραγματοποίησης των μαθησιακών δραστηριοτήτων
- Προάγει το διάλογο ή παρακινεί όλους τους μαθητές να μιλήσουν και στο πλαίσιο της ομάδας και της ολομέλειας
 - ❖ Ενθαρρύνει τον αυθεντικό διάλογο, προωθεί το διάλογο και την επιχειρηματολογία (debate) μεταξύ των μαθητών, συμμετέχοντας σε μια ισότιμη βάση.
 - ❖ Ενθαρρύνει τη διατύπωση ερωτημάτων από μέρους των μαθητών
 - ❖ Αφιερώνει χρόνο στη διατύπωση των απόψεων και των συμπερασμάτων μαθητών και ομάδων
 - ❖ Ενθαρρύνει τη συμμετοχή όλων των μαθητών και όλων των ομάδων
 - ❖ Θέτει κατάλληλα ερωτήματα (ανοικτά...), δεν μονοπωλεί την πρωτοβουλία, διαθέτει τον απαραίτητο χρόνο
- Εμπλέκει ενεργά τους μαθητές στις ομαδικές δραστηριότητες
- Προωθεί την αυθεντική διερεύνηση στον επιτρεπτό βαθμό και στο πλαίσιο καθοδήγησης της ομάδας και στην ολομέλεια.
- είναι εξοικειωμένος με το σχεδιασμό και την εφαρμογή μαθησιακών δραστηριοτήτων κατάλληλων για συνεργατική μάθηση

- είναι εξοικειωμένος με τη χρήση φύλλων εργασίας και άλλων διδακτικών εργαλείων κατάλληλων για διδασκαλία των μαθητών σε ομάδες
- γνωρίζει να θέτει στόχους ατομικούς και ομαδικούς κατάλληλους για συνεργατικά περιβάλλοντα μάθησης
- είναι εξοικειωμένος με την αξιολόγηση σε συνθήκες συνεργατικής μάθησης
 - ❖ π.χ. στη φάση της εφαρμογής μπορεί να εμπλέκει τους μαθητές του στη συνεργατική επίλυση προβλημάτων
- Καθοδηγεί τους μαθητές στις ομάδες τους για το πως θα συνδυάσουν σωστά επιστημονικές έννοιες για να διατυπώσουν προτάσεις
- Φτιάχνει γέφυρες μεταξύ της καθομιλουμένης και της επιστημονικής γλώσσας προωθώντας τη συνεργασία και τη διερεύνηση
 - ❖ Προσαρμόζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία στη γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο των μαθητών
 - ❖ Αναγνωρίζει και προσπαθεί να επίλυση το πιθανό χάσμα ενδιαφέροντος μεταξύ του Αναλυτικού Προγράμματος και των αξιών των μαθητών
 - ❖ Δίνει ευκαιρίες στους μαθητές να ασχοληθούν με δραστηριότητες που θα χρειαστεί να πάρουν αποφάσεις με βάση τις δικές τους αξίες και ενδιαφέροντα.

ΘΕΜΑ 41

Στο παρακάτω Έντυπο Δόμησης Διδασκαλίας, φοιτήτρια του ΕΠΠΑΙΚ της ΑΣΠΑΙΤΕ περιγράφει τα βήματα της πορείας μικροδιδασκαλίας που έχει ετοιμάσει με τη Μέθοδο Επεξεργασίας Εννοιών.

1. Διαβάστε την περιγραφή και καταγράψτε τις τεχνικές που εφαρμόζονται σε κάθε βήμα.

Φάσεις	Τεχνικές
<p>Α. Προετοιμασία Διδακτικού Πλαισίου - Προβληματοποίηση: Γίνεται σύντομη σύνδεση με το προηγούμενο μάθημα από τους/τις μαθητές / τριες και εισαγωγή στην / στις έννοια / ες - στόχο θέτοντας την ερώτηση «τι σας έρχεται στο νου όταν ακούτε τη λέξη μετανάστευση». Οι μαθητές / τριες απαντούν, η εκπαιδευτικός καταγράφει τις απαντήσεις τους και στη συνέχεια τις ομαδοποιεί.</p>	
<p>Β. Επαφή Εκπαιδευόμενου με Δεδομένα και Επεξεργασία:</p> <p>Προβάλλεται πολύ σύντομο βίντεο και οι μαθητές/τριες με την καθοδήγηση της εκπαιδευτικού και μέσα από συζήτηση αναζητούν τα νέα δεδομένα, επιχειρούν να ορίσουν την έννοια της μετανάστευσης, να εντοπίσουν αίτια και να κατηγοριοποιήσουν τα είδη της.</p>	
<p>Γ. Συμπεράσματα και Εφαρμογή:</p> <p>Διατυπώνονται τα συμπεράσματα της προηγούμενης φάσης και γίνεται παρουσίαση ελκυστικών διαφανειών από την εκπαιδευτικό προκειμένου να ονοματιστεί η νέα γνώση. Ακολουθεί φύλλο εφαρμογής το οποίο οι μαθητές / τριες συμπληρώνουν χωρισμένοι /ες σε ομάδες. Οι μαθητές / τριες συνεργάζονται, συζητούν στις ομάδες τους και βρίσκουν απαντήσεις. Στη συνέχεια γίνεται παρουσίαση / επαλήθευση των απαντήσεων.</p>	
<p>Δ. Αξιολόγηση: Δίνεται σύνδεσμος κουίζ με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής του οποίου οι απαντήσεις «φτάνουν» αυτόματα στην εκπαιδευτικό για τον/την κάθε μαθητή/τρια</p>	

<p>ξεχωριστά και ατομικό φύλλο ελέγχου με άσκηση συμπλήρωσης κενού. Μετά τη συγκέντρωση των απαντήσεων των μαθητών/τριών προβάλλεται το κουίζ και η άσκηση συμπλήρωσης κενού και ζητείται από τους μαθητές/τριες να πουν τις απαντήσεις που έδωσαν προκειμένου να γίνει άμεση ανατροφοδότηση.</p>	
<p>Ε. Ανακεφαλαίωση: Γίνεται ανακεφαλαίωση από τους μαθητές/τριες με την επίδειξη εννοιολογικού χάρτη. Στη συνέχεια ανατίθεται εργασία για το σπίτι και γίνεται σύνδεση με την επόμενη ενότητα.</p>	

2. Κάντε τις απαραίτητες αλλαγές στα βήματα και τις τεχνικές ώστε να μετατραπεί η προτεινόμενη μικροδιδασκαλία σε διδασκαλία με χρήση της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου.

Σημείωση: *οι σπουδαστές μπορούν να κάνουν χρήση σημειώσεων.*

Στοιχεία καλής απάντησης:

1. Τεχνικές:

α' φάση: καταγισμός ιδεών

β' φάση: επίδειξη βίντεο, συζήτηση ή ημιδομημένος διάλογος

γ' φάση: εμπλουτισμένη εισήγηση, εργασία σε ομάδες

δ' φάση: κουίζ / φύλλο αξιολόγησης, ερωτήσεις-απαντήσεις

ε' φάση: εννοιολογικός χάρτης, ερωτήσεις – απαντήσεις

2. Μετατροπή διδασκαλίας (πρόταση απάντησης):

Α. Προετοιμασία της διδασκαλίας, σχηματισμός ομάδων και ανάληψη έργου.

Γίνεται σύνδεση με την προηγούμενη ενότητα από τους μαθητές/τριες, ανακοίνωση των στόχων και σχηματισμός των ομάδων των μαθητών/τριών. Ακολουθεί υπενθύμιση της διαδικασίας συνεργασίας.

Τεχνικές: ερωτήσεις/απαντήσεις

Β. Ομαδοσυνεργατική επεξεργασία. Οι ομάδες κατανέμουν τους ρόλους τους και επεξεργάζονται το φύλλο εργασίας που τους έχει ανατεθεί σχετικά με τον ορισμό της μετανάστευσης, τα αίτια και τα είδη της βλέποντας σύντομο βίντεο.

Τεχνικές: εργασία σε ομάδες

Γ. Παρουσίαση εργασιών. Γίνεται παρουσίαση στην ολομέλεια από τους εκπροσώπους των ομάδων, συμπληρώνουν, συζητούν, αιτιολογούν τις απαντήσεις τους, θέτουν ερωτήματα. Η εκπαιδευτικός συνοψίζει τα συμπεράσματα των ομάδων μέσα από διαφάνειες.

Τεχνικές: συζήτηση, εμπλουτισμένη εισήγηση.

Δ. Αξιολόγηση. Γίνεται αξιολόγηση μέσα από κουίζ με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής του οποίου οι απαντήσεις «φτάνουν» αυτόματα στην εκπαιδευτικό και συμπλήρωση ρουμπρίκας αυτο / ετεροαξιολόγησης με άξονα την επίτευξη των στόχων και την αποτελεσματικότητα της συνεργασίας των μελών της κάθε ομάδας. Στη συνέχεια προβάλλεται το κουίζ και ζητείται από τους μαθητές/τριες να πουν τις απαντήσεις που έδωσαν προκειμένου να γίνει άμεση ανατροφοδότηση.

Τεχνικές: Κουίζ και ρουμπρίκα αξιολόγησης, ερωτήσεις/απαντήσεις.

Ε. Ανακεφαλαίωση. Γίνεται ανακεφαλαίωση από τις ομάδες με την επίδειξη εννοιολογικού χάρτη. Στη συνέχεια ανατίθεται εργασία για το σπίτι και γίνεται σύνδεση με την επόμενη ενότητα.

Τεχνικές: εννοιολογικός χάρτης, ερωτήσεις/απαντήσεις.

ΘΕΜΑ 42

Με βάση την ειδικότητά σας αλλά και την εμπειρία σας από το Μάθημα:

α. Να αναλύσετε τη σημασία της πρόκλησης και ενεργοποίησης του ενδιαφέροντος των μαθητών στην έναρξη της διδασκαλίας και

β. Να προσδιορίσετε, με συγκεκριμένα βήματα, με ποιο τρόπο θα ξεκινήσετε μια νέα διδακτική ενότητα εστιάζοντας στο πώς θα προκαλέσετε και θα ενεργοποιήσετε το ενδιαφέρον των μαθητών σας περιγράφοντας τρεις (3) εναλλακτικές δυνατότητες [Να γίνει αναφορά συγκεκριμένα σε μάθημα, ενότητα και σε διδακτικές τεχνικές & μέσα].

Στοιχεία καλής απάντησης:

α. Στο υποερώτημα αυτό αναμένεται οι σπουδαστές/-στριες να αναφερθούν στην έννοια του ενδιαφέροντος ως βασικού στοιχείου παρώθησης του μαθητή για μάθηση και ειδικότερα να διασυνδέσουν την αναφορά αυτή με την έναρξη της διδασκαλίας (1/3 του βαθμού).

β. Στο υποερώτημα αυτό αναμένεται οι σπουδαστές/-στριες να αναφερθούν συγκεκριμένα σε μάθημα, διδακτική ενότητα και τάξη ενδεικτικά ως εξής:

Μάθημα: Αρχές Οικονομικής Θεωρίας

Ενότητα Μαθήματος: Προϊόντα ή Οικονομικά αγαθά

Τάξη: Γ' ΓΕΝ. Λυκείου

Κατόπιν, αναμένεται να περιγράψουν συγκεκριμένα τρεις (3) εναλλακτικές αφορμήσεις ενεργοποίησης του ενδιαφέροντος των μαθητών για το ίδιο μάθημα αξιοποιώντας διαφορετικές διδακτικές τεχνικές και μέσα κάθε φορά με την αντίστοιχη παιδαγωγική και διδακτική τεκμηρίωση (2/3 του Βαθμού).

ΘΕΜΑ 43

Ο Comenius τονίζει την μαθησιακή ανάγκη των ίδιων των πραγμάτων και επισημαίνει την ανάγκη της επαφής του παιδιού με την πραγματικότητα. Σε 1,5 με 2 σελίδες να παρουσιάσετε το θεωρητικό – παιδαγωγικό και διδακτικό - πλαίσιο του Comenius και να συνδέσετε την θεωρία του με 1 από τις 4 σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας τις οποίες έχει επηρεάσει, καθώς επίσης να συνδέσετε το δικό σας γνωστικό αντικείμενο και πώς θα το διδάξετε με την εφαρμογή των προαναφερμένων (δηλαδή το παιδαγωγικό και διδακτικό μοντέλο του Comenius και τη σύγχρονη μέθοδο που έχετε επιλέξει).

ΘΕΜΑ 44

α. Στο πλαίσιο της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, ποιους παράγοντες που σχετίζονται με τον μαθητή θα λαμβάνατε σοβαρά υπόψη σας κατά τον σχεδιασμό μιας διδακτικής ενότητας και γιατί;

β. Πώς θα διαφοροποιούσατε τη διδασκαλία ενός γνωστικού αντικείμενου της ειδικότητας σας ως προς την επεξεργασία, ώστε να επιτύχετε αυξημένα μαθησιακά αποτελέσματα για όλη την τάξη σας; γ. Σκεφτείτε μια [1] βασική έννοια του γνωστικού σας αντικείμενου και εξηγήστε πώς θα τη διδάσκατε με βάση τα επίπεδα διδακτικών στόχων του Bloom.

(Απάντηση έως 500 λέξεις)

Στοιχεία καλής απάντησης:

α. Θα πρέπει στον σχεδιασμό της διδασκαλίας να ληφθούν υπόψη οι παράγοντες που αφορούν την ετοιμότητα, τα ενδιαφέροντα και το μαθησιακό προφίλ των μαθητών, ώστε να παρακινεί το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή, να δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες και να προσφέρει ευελιξία στη διαδικασία της μάθησης.

β. Θα πρέπει να αναφερθούν στη διαφοροποίηση του περιεχομένου μέσα από την αξιοποίηση τεχνικών και στρατηγικών της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, όπως εννοιολογικό χάρτη, υπογράμμιση, πλαγιότιτλοι, εικονοκείμενα, κολλητοί της ανάγνωσης, ζωγραφίγηση κ.ά.

γ. Να αναφερθούν στα επίπεδα σκέψης του Bloom μέσα από την αναφορά σε μία βασική έννοια του δικού τους γνωστικού αντικείμενου.

ΘΕΜΑ 45

Στο παρακάτω σύντομο σχέδιο φάσεων διδασκαλίας:

(α) Να αναγνωρίσετε τη διδακτική μέθοδο

(β) Να ονομάσετε στο κενό πλαίσιο δίπλα από την περιγραφή των δραστηριοτήτων τις φάσεις διδασκαλίας.

Θεματική: Ο θεσμός της οικογένειας (δομή, είδη, δικαιώματα, υποχρεώσεις των μελών της)

Ενδεικτικοί διδακτικοί στόχοι (εμπλουτίζονται ανάλογα με το διδακτικό πλαίσιο):

Οι μαθητές:

- να κατανοήσουν τη δομή και τα είδη της οικογένειας.
- να γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών της οικογένειας.
- να είναι σε θέση να συνεργαστούν αποτελεσματικά μεταξύ τους για την επίτευξη ενός κοινού στόχου.

Φάσεις διδασκαλίας	Περιγραφή
	<p>Ο εκπαιδευτικός σχηματίζει ομάδες των 4-5 μαθητών με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών ή τις δεξιότητες συνεργασίας τους. Οι μαθητές καλούνται να ονομάσουν την ομάδα τους και να επιλέξουν έναν αρχηγό και έναν γραμματέα. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να δώσει στους μαθητές χρόνο για να γνωριστούν και να συνεργαστούν.</p> <p>Ο εκπαιδευτικός φέρνει τους μαθητές σε επαφή με πληροφοριακό υλικό για τη δομή, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της οικογένειας. Το υλικό αυτό μπορεί να ωθεί τους μαθητές σε:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζήτηση κειμένων και καταγραφή συμπερασμάτων: Οι μαθητές μπορούν να συζητήσουν τα κείμενα με τα μέλη της ομάδας τους. • Παρακολούθηση βίντεο ή ντοκιμαντέρ σχετικά με τη οικογένεια. Στη συνέχεια, μπορούν να τα συζητήσουν με τα μέλη της ομάδας τους. • Δημιουργία πινάκων ή γραφημάτων ή παρουσιάσεων. <p>Οι μαθητές εργάζονται στις ομάδες τους για να κατανοήσουν και να επεξεργαστούν τις πληροφορίες και για να παρουσιάσουν τα ευρήματά τους στην τάξη.</p>
	<p>Κάθε ομάδα παρουσιάζει την παρουσίασή της στην τάξη. Οι άλλες ομάδες κάνουν ερωτήσεις και προσθέτουν σχόλια. Οι μαθητές μπορούν να παρουσιάσουν τη δουλειά τους με</p>

κλασική παρουσίαση ppt ή θεατρικό παιχνίδι.

Οι μαθητές αξιολογούν τη συνεργασία τους στην ομάδα.
Ο εκπαιδευτικός αξιολογεί τις παρουσιάσεις των ομάδων ως προς τις παραμέτρους:

- Παρακολούθηση της συμμετοχής των μαθητών στις δραστηριότητες.
- Παρατήρηση της ποιότητας της δουλειάς των μαθητών.
- Αξιολόγηση των παρουσιάσεων των ομάδων.

Ο εκπαιδευτικός (εναλλακτικά: οι αρχηγοί των ομάδων ή ένας μαθητής) συνοψίζει τα βασικά σημεία του μαθήματος.

Σημ. Για την απάντηση του θέματος δεν είναι απαραίτητη η χρήση σημειώσεων.

Στοιχεία καλής απάντησης:

- Αναγνώριση της διδακτικής μεθόδου «διδασκαλία σε μικρές ομάδες μαθητών» ή «ομαδοσυνεργατική».
- Φάσεις της διδασκαλίας: Προετοιμασία της διδασκαλίας, Εργασία στις ομάδες, Παρουσίαση εργασιών, Αξιολόγηση, Ανακεφαλαίωση

ΘΕΜΑ 46

Ποια είναι τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα που παρουσιάζει το Παιχνιδιού Ρόλων;

Στοιχεία καλής απάντησης:

Ενδεικτικά αναφέρονται:

Στην εν γένει ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων.

Στην ανάπτυξη εκ μέρους των εκπαιδευομένων κατάλληλων επικοινωνιακών και διαπραγματευτικών ικανοτήτων.

Στην εξάσκηση των εκπαιδευομένων σε νέες μορφές συμπεριφοράς, τις οποίες θα κληθούν να αναπτύξουν, όταν επί παραδείγματι χρειαστεί να αναλάβουν νέες επαγγελματικές αρμοδιότητες.

Το 'Παιχνίδι Ρόλων' ως εκπαιδευτική τεχνική εφαρμόζεται όταν κρίνεται σκόπιμο να παρουσιαστούν και να αναλυθούν προβληματικές ή συγκρουσιακές καταστάσεις σχετιζόμενες με ζητήματα όπως η επικοινωνία, οι ικανότητες, οι στάσεις και οι συμπεριφορές. Δίνεται έτσι η δυνατότητα να αναδυθούν και να αντιμετωπιστούν στερεότυπα και προκαταλήψεις.

Η χρήση της τεχνικής παιχνιδιού ρόλων στη διδασκαλία:

α) ενισχύει την ενεργή συμμετοχή των μαθητών δίνοντας περισσότερη έμφαση στη διαδικασία παραγωγής της γνώσης παρά στο τελικό αποτέλεσμα,

β) **ενθαρρύνει τη συνεργασία των μαθητών,**

γ) παρέχει ένα **ασφαλές περιβάλλον** που αναπαριστά πραγματικές καταστάσεις όπου οι μαθητές μπορούν να εφαρμόσουν τις θεωρητικές έννοιες που έχουν διδαχθεί,

δ) επιτρέπει στους μαθητές να αναγνωρίσουν τα κύρια χαρακτηριστικά μιας διαδικασίας και να αντιληφθούν τις διαφορές που παρουσιάζονται στη διεξαγωγή μίας δραστηριότητας, όταν αλλάζουν τα αρχικά δεδομένα,

ε) παρέχει άμεση ανατροφοδότηση στις δυσκολίες και στις παρανοήσεις που αντιμετωπίζουν οι μαθητές,

στ) δεν απαιτεί τη χρήση ειδικού εξοπλισμού και

ζ) αποτελεί ένα ευχάριστο τρόπο μάθησης.

ΘΕΜΑ 47

Αναφέρετε τις βασικές Προδιαγραφές του σταδίου της προετοιμασίας για το Παιχνίδι Ρόλων

Στοιχεία καλής απάντησης:

Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Ο εκπαιδευτής εξηγεί τους στόχους του παιχνιδιού: τι πρόκειται να εξεταστεί, για ποιο λόγο γίνεται η άσκηση.
- Επιδιώκει να δημιουργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης, που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για το παιχνίδι. Για να «βγουν στη σκηνή» οι εκπαιδευόμενοι χρειάζεται να νιώθουν άνετα απέναντι στους συνεκπαιδευομένους τους και στον εκπαιδευτή. Γι' αυτό είναι προτιμότερο ο εκπαιδευτής να χρησιμοποιεί το παιχνίδι ρόλων όταν η ομάδα έχει γνωριστεί καλά και έχει διαμορφωθεί το κατάλληλο μαθησιακό κλίμα.
- Ο εκπαιδευτής **εμψυχώνει τους εκπαιδευομένους**, προκειμένου να ξεπεράσουν τους - φυσιολογικούς - δισταγμούς τους και να συμμετάσχουν στο παιχνίδι. Τους εξηγεί τα οφέλη που θα έχουν από τη συμμετοχή τους.

Παρουσιάζει τους κανόνες του παιχνιδιού (πόσοι είναι οι παίκτες, τι θα κάνουν, πόσος χρόνος θα χρειαστεί). Επίσης δίνει ρόλο παρατηρητή σε όσους δεν θα παίξουν, εξηγώντας τους τι πρέπει να καταγράφουν στη διάρκεια του παιχνιδιού, ώστε στο τέλος του να είναι έτοιμοι να παρουσιάσουν τις διαπιστώσεις τους στην ομάδα.

Ο εκπαιδευτής έχει δημιουργήσει μια ιστορία, η οποία αντανακλά την κατάσταση που επιδιώκεται να αναλυθεί. Η ιστορία είναι κατά το δυνατόν συναφής με πραγματικές καταστάσεις ή προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι. Στην ιστορία εμπεριέχονται δύο ή περισσότεροι ρόλοι. Οι θέσεις και το περιεχόμενο των ρόλων οδηγούν σε αντιθέσεις ή σύγκρουση. Ο εκπαιδευτής παρουσιάζει το πλαίσιο της ιστορίας (σκόπιμο είναι να δίνει την ιστορία γραπτά, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι να μπορούν να συγκρατούν όλες τις λεπτομέρειες). Επίσης δημιουργεί «καρτέλες ρόλων» για τα πρόσωπα της ιστορίας, στις οποίες αναγράφονται τα στοιχεία τους (φύλο, ηλικία, επαγγελματική ιδιότητα, προβλήματα που αντιμετωπίζουν κ.ά.). Η επιτυχία του παιχνιδιού θα κριθεί σε μεγάλο βαθμό από αυτά που αναφέρονται στην ιστορία και στις καρτέλες ρόλων. Δεν πρέπει δηλαδή ο σχεδιασμός της άσκησης να είναι απλουστευτικός ούτε να θέτει αζεπέραστους φραγμούς μεταξύ των παικτών ώστε αυτοί να δυσκολεύονται να συμφωνήσουν σε οτιδήποτε.

Οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να επιλέξουν εθελοντικά τους ρόλους. Έτσι αποφεύγεται να δημιουργηθεί ανταγωνισμός μεταξύ τους.

Κάθε ρόλος μπορεί να παίζεται από περισσότερα του ενός άτομα, ώστε να δοθεί η δυνατότητα να εκπροσωπηθούν όλες οι «εσωτερικές απόψεις» και τα διλήμματα που υποθέτουμε ότι έχει ο φορέας ενός ρόλου.

- Ο εκπαιδευτής, πριν αρχίσει η άσκηση, ζητάει από τους **παίκτες να συνεδριάσουν σε απομονωμένους χώρους**. Εκεί έχουν τη δυνατότητα να σκεφθούν, να επανεξετάσουν την κατάσταση και να προγραμματίσουν τη μελλοντική τους συμπεριφορά. Με άλλα λόγια κάθε παίκτης καλείται να αποφασίσει ποια στάση θα κρατήσει απέναντι στους άλλους, όταν θα έλθουν εκ νέου σε επαφή.
- Ο εκπαιδευτής εξηγεί στους παίκτες ότι πρέπει να αφεθούν να αντιδράσουν αυθόρμητα, ανάλογα με την εξέλιξη του παιχνιδιού. Δηλαδή οι παίκτες μπορούν να διαφοροποιήσουν την αρχική τους θέση, ανάλογα με τα επιχειρήματα που θα ακούσουν από τους άλλους.

Εάν οι συμμετέχοντες δεν είναι εξοικειωμένοι με το παιχνίδι ρόλων, σκόπιμο είναι, πριν αυτό αρχίσει, ο εκπαιδευτής να ζητήσει από όλους να παίξουν ταυτόχρονα, ανά δύο, κάποιους ρόλους για λίγα λεπτά και ύστερα να σχολιάσουν αυτό που βίωσαν.

ΘΕΜΑ 48

Ποια είναι η τεχνική των ερωτήσεων- απαντήσεων και τι επιτυγχάνεται μέσω αυτής;

Στοιχεία καλής απάντησης:

Ενδεικτικά αναφέρονται:

Ο πιο απλός και πρακτικός τρόπος για να αποφύγει ο εκπαιδευτής τον μονόλογο της εισήγησης είναι να θέτει ερωτήσεις στους εκπαιδευομένους, να καταγράφει τις απαντήσεις τους και στη συνέχεια να προβαίνει σε συμπληρώσεις ή διορθώσεις και σύνθεση των απόψεων/ανακεφαλαίωση.

Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνονται τα εξής:

Οι εκπαιδευόμενοι υποκινούνται να πουν τη γνώμη τους, να σκεφτούν αυτοδύναμα. Επίσης ανακαλύπτουν μόνοι τους διάφορες πτυχές του μελετώμενου ζητήματος. Έτσι προωθείται η αυτενέργεια και η ενεργητική εμπλοκή τους στη μαθησιακή διεργασία.

- Ταυτόχρονα μαθαίνουν να εκφράζονται, να διατυπώνουν τις σκέψεις τους, να αξιοποιούν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η αυτοεκτίμηση και η αυτοπεποίθησή τους.
 - Κάθε εκπαιδευόμενος κάνει γνωστές στους άλλους τις απόψεις του, μαθαίνει ο ένας από τον άλλο, οικοδομείται πνεύμα ομάδας.
 - Καθένας μπορεί να θέσει τα ερωτήματα και τα ζητήματα που τον απασχολούν.
 - Εκφράζονται ποικίλες απόψεις. Έτσι αποδεικνύεται ότι είναι φυσικό να υπάρχουν διαφορετικές οπτικές, ωστόσο μπορεί να γίνεται σύνθεσή τους και να αξιοποιούνται οι διαφορές, εφόσον αυτές εμπλουτίζουν τον κοινό προβληματισμό.
- Ο εκπαιδευτής έχει τη δυνατότητα να διαπιστώνει τις μαθησιακές ανάγκες και δυνατότητες της ομάδας και να αναθεωρεί, εάν χρειάζεται, την τακτική του.

ΘΕΜΑ 49

Ποια είδη εκπαιδευτικών ερωτήσεων υπάρχουν; Αναφέρετε παραδείγματα αυτών.

Στοιχεία καλής απάντησης:

Οι ερωτήσεις που θα μπορούσε να θέσει ένας εκπαιδευτής είναι δυνατόν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής:

- Ερωτήσεις με τις οποίες διερευνώνται οι υπάρχουσες γνώσεις ή/και εμπειρίες.
- Ερωτήσεις με τις οποίες γίνεται επεξεργασία ενός ζητήματος.
- Ερωτήσεις με τις οποίες γίνεται επεξεργασία λύσεων ή/και λήψη αποφάσεων.
- Ερωτήσεις με τις οποίες γίνεται εμπέδωση ενός ζητήματος ή/και έλεγχος των γνώσεων και ικανοτήτων που αποκτήθηκαν.
- Ερωτήσεις με τις οποίες ο εκπαιδευτής ζητά διευκρινίσεις ή παροτρύνει τους εκπαιδευομένους να εκφραστούν πληρέστερα.

Ο εκπαιδευτής ωστόσο δεν είναι ο μόνος που θέτει ερωτήσεις. Είναι ιδιαίτερα σκόπιμο να ενθαρρύνει τους εκπαιδευομένους να θέτουν και αυτοί ερωτήσεις, είτε προς εκείνον είτε προς τους συνεκπαιδευομένους τους.

Παραδείγματα, κατά κατηγορία ερωτήσεων:

Ερωτήσεις με τις οποίες διερευνώνται οι υπάρχουσες γνώσεις ή/και εμπειρίες.

- «Τώρα θα μιλήσουμε για το θέμα X. Ποιοι από εσάς γνωρίζουν κάτι σε σχέση με αυτό (ή έχουν αντίστοιχη εμπειρία);» - «Μπορείτε να αναφέρετε κάποιο παράδειγμα που γνωρίζετε;»

Τα παραδείγματα ερωτήσεων έχουν στόχο την ανάδυση των γνώσεων και εμπειριών που διαθέτουν οι εκπαιδευόμενοι.

Ερωτήσεις με τις οποίες γίνεται επεξεργασία ενός ζητήματος.

- «Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του ...;»
- «Ποια νομίζετε ότι είναι τα αίτια του...;»
- «Ποια είναι η δική σας γνώμη σχετικά με ...;»
- «Ποιοι είναι οι βασικοί παράγοντες που καθορίζουν το ...;», «Πώς τους κατατάσσετε;»
- «Ποιες είναι οι κύριες δυσκολίες που αντιμετωπίζει το σύστημα...;»
- «Τι προκύπτει, εάν συγκρίνουμε το X με το Ψ;»
- «Ποια είναι η σχέση του ζητήματος X με όσα συζητήσαμε προηγουμένως;»
- «Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του...;»
- «Πώς αξιολογείτε το γεγονός ότι...;»

Ερωτήσεις με τις οποίες γίνεται επεξεργασία λύσεων ή/και λήψη αποφάσεων.

- «Πώς θα αντιδρούσατε εσείς, εάν διαπιστώνατε ότι...;»

- «Πώς θα έπρεπε να αντιδράσουν οι ενδιαφερόμενοι...;»
- «Ποια θα ήταν η ιδανική λύση στο ...;»
- «Ποιες εναλλακτικές λύσεις θα σκεφτόσασταν;»
- «Ποιες είναι οι προτάσεις σας;»

Ερωτήσεις με τις οποίες γίνεται εμπέδωση ενός ζητήματος ή/και έλεγχος των γνώσεων και ικανοτήτων που αποκτήθηκαν.

- «Από όλους τους παράγοντες που αναφέρθηκαν, ποιοι νομίζετε ότι είναι οι πιο σημαντικοί;»
- «Πώς θα μπορούσατε τώρα να σταθμίσετε την επίδραση του...»
- «Ποια είναι τα συμπεράσματα, στα οποία καταλήγετε;»
- «Τι πρέπει λοιπόν να προσέχουμε, όταν ...;»
- «Μπορείτε τώρα να συνοψίσετε τα αίτια του...;»

Ερωτήσεις με τις οποίες ο εκπαιδευτής ζητά διευκρινίσεις ή παροτρύνει τους εκπαιδευομένους να εκφραστούν πληρέστερα.

- «Θέλετε να δώσετε διευκρινίσεις (ή να αιτιολογήσετε);»
- «Για ποιο λόγο το λέτε αυτό;»
- «Πώς εξηγείτε ότι...; Πώς το θεμελιώνετε;»
- «Ορθά κατάλαβα ότι εννοείτε... Έτσι δεν είναι;»

ΘΕΜΑ 50**Ερωτήσεις Αντικειμενικού Τύπου**

- 1) Ποια από τις παρακάτω ενεργητικές μεθόδους πιο αποδοτική:
 - a) Να διαβάζουμε,
 - b) Να ακούμε,
 - c) Να βλέπουμε,
 - d) Να βλέπουμε και ακούμε ταυτόχρονα,
 - e) Αυτά που λέμε,
 - f) **Αυτά που λέμε, ενώ ταυτόχρονα εκτελούμε πράξεις που απαιτούν σκέψη και στις οποίες εμπλεκόμαστε ενεργητικά**

- 2) Στη βιωματική μέθοδο ο μαθητής καλείται:
 - a) **να ανακαλέσει εμπειρίες**
 - b) να θέσει ερωτήματα
 - c) να κάνει πειράματα

- 3) Ποιες από τις παρακάτω εκπαιδευτικές τεχνικές προωθούν την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών;
 - a) συζήτηση
 - b) επίδειξη
 - c) προσομοίωση
 - d) **όλα τα παραπάνω**

- 4) Κατά την δόμηση της διδασκαλίας ποιο από τα ακόλουθα ερωτήματα πρέπει να καλύψουμε;
 - a) Τι διδάσκουμε
 - b) Γιατί διδάσκουμε
 - c) Πως θα διδάξουμε & και θα ξέρουμε αν πέτυχε
 - d) **Όλα τα παραπάνω**

- 5) Επιλέξτε τα τέσσερα στοιχεία του μαθήματος:
 - a) **Μάθημα ,τίτλος ωριαίας ενότητας, τάξη, αντικειμενικός σκοπός**
 - b) Μάθημα, συζήτηση, αξιολόγηση, αντικειμενικός σκοπός
 - c) Μάθημα ,τίτλος ωριαίας ενότητας, τάξη, προσομοίωση
 - d) Τίτλος ωριαίας ενότητας, τάξη, συζήτηση, αντικειμενικός σκοπός

- 6) Σε όλες τις μεθόδους διδασκαλίας υπάρχει η φάση αξιολόγησης και η φάση ανακεφαλαίωσης,
 - a) **Σωστό**
 - b) Λάθος

- 7) Η διερευνητική μέθοδος μάθησης εισάγει την επιστημονική έρευνα στη σχολική πράξη. Με ποιες δεξιότητες εφοδιάζει τον εκπαιδευόμενο ;
- Να ασκεί την κριτική του σκέψη.
 - Να συλλέγει με επιστημονικές μεθόδους τις πηγές του.
 - Να αποκτά επιστημονικό λόγο.
 - Όλα τα παραπάνω**
- 8) Η αυτοαξιολόγηση δεν είναι σημαντική κατά τη διδακτική μεθοδολογία. Αρκούν οι συμβατικές μέθοδοι ετεροαξιολόγησης
- Σωστό
 - Λάθος**
- 9) Για την ορθή διατύπωση των στόχων μιας διδακτικής ενότητας σε επίπεδο γνώσεων, ποιο από τα παρακάτω ρήματα επιλέγουμε;
- κατανοώ
 - αναγνωρίζω**
 - γνωρίζω
 - αντιλαμβάνομαι
- 10) Για την ορθή διατύπωση των στόχων μιας διδακτικής ενότητας σε επίπεδο στάσεων/συμπεριφορών, ποιο από τα παρακάτω ρήματα δεν επιλέγουμε;
- ενθαρρύνω
 - παροτρύνω
 - ενστερνίζομαι**
 - αναπτύσσω
- 11) Ποια από τις παρακάτω μεθόδους διδασκαλίας αποφεύγουμε όταν στόχος μας είναι η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών μας;
-
- Εισήγηση
 - Παιχνίδι ρόλων
 - Ερωταπαντήσεις
 - Ομάδες εργασίας
-
- 12) Στη στοχοταξινόμια του Bloom, ο γνωστικός τομέας ποια επίπεδα περιλαμβάνει;
- Γνώση, κατανόηση, εφαρμογή, ανάλυση, αξιολόγηση
 - Γνώση, κατανόηση, εφαρμογή, ανάλυση, σύνθεση, αξιολόγηση**
 - Γνώση, εφαρμογή, ανάλυση, αξιολόγηση
 - Γνώση, κατανόηση, εφαρμογή, αξιολόγηση
- 13) Στις γνωστικές δεξιότητες **δεν** ανήκει:
- η επίλυση προβλημάτων

- b) η προφορική και γραπτή έκφραση
- c) **η διαπροσωπική επικοινωνία**
- d) η εύρεση πηγών

14) Ποιες από τις παρακάτω είναι Τεχνικές διδασκαλίας:

- a) **Παιχνίδι ρόλων**
- b) Διερευνητική
- c) Ομαδοσυνεργατική
- d) Βιωματική

15) Οι αντικειμενικοί ή εκπαιδευτικοί σκοποί που στοχεύουν στην αλλαγή συμπεριφοράς, περιλαμβάνουν τρία βασικά χαρακτηριστικά. Ποιο από τα παρακάτω είναι λάθος;

- a) **Τη συμπεριφορά που θα παρουσιάσει ο μαθητής κατά την διάρκεια του μαθήματος.**
- b) Τις συνθήκες κάτω από τις οποίες θα εκδηλωθεί αυτή η συμπεριφορά.
- c) Το κριτήριο ελέγχου της ακρίβειας στην εκτέλεση της εργασίας, δηλαδή το ελάχιστο αποδεκτό επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων του μαθητή.

16) **Κατά το σχεδιασμό ενός παιχνιδιού ρόλων, με βάση τις προδιαγραφές του σταδίου της προετοιμασίας:**

- a) Οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να επιλέξουν εθελοντικά τους ρόλους
- b) Κάθε ρόλος σχεδιάζεται για να παιχτεί μόνο από ένα άτομο
- c) Ο εκπαιδευτής εξηγεί στους παίκτες ότι δεν πρέπει να αφεθούν να αντιδράσουν αυθόρμητα, ανάλογα με την εξέλιξη του παιχνιδιού.
- d) Οι εκπαιδευόμενοι δημιουργούν τους κανόνες του παιχνιδιού

Εκπαιδευτικές τεχνικές που προωθούν την ενεργητική συμμετοχή είναι:

- e) Μόνο οι ομάδες εργασίας, η μελέτη περίπτωσης και το παιχνίδι ρόλων
- f) Η εισήγηση
- g) Εκτός των άλλων και η συνέντευξη από ειδικό
- h) Σίγουρα όχι ο καταγισμός ιδεών

ΘΕΜΑ 51*(περιλαμβάνει τρεις ερωτήσεις)***Ερώτηση 1**

Ο εκπαιδευτικός στο μάθημά του έχει διατυπώσει τους ακόλουθους στόχους:

1. Να κατανοήσουν οι μαθητές το φαινόμενο του θερμοκηπίου
2. Να υιοθετήσουν στην καθημερινή τους ζωή συμπεριφορές που μειώνουν την ενεργειακή σπατάλη
3. Να ευαισθητοποιηθούν ως προς την ανάγκη αλλαγής συμπεριφοράς σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος
4. Να γνωρίσουν τις διαφορετικές επιστημονικές προσεγγίσεις για το φαινόμενο του θερμοκηπίου
5. Να μάθουν να συνεργάζονται
6. Να μάθουν να αξιοποιούν και να αξιολογούν πηγές πληροφόρησης στο διαδίκτυο
7. Να συνδέσουν διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα
8. Να ενισχύσουν την κριτική τους σκέψη μέσα από την επιχειρηματολογία
9. Να κατανοήσουν τη σημασία του σεβασμού των διαφορετικών απόψεων
10. Να κατανοήσουν τις αιτίες του φαινομένου του θερμοκηπίου

Χωρίστε τους στόχους σε τρεις κατηγορίες (ΣΤΑΣΕΙΣ, ΓΝΩΣΕΙΣ, ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ) βάζοντας στον επόμενο πίνακα τους αντίστοιχους αριθμούς που βρίσκονται μπροστά από κάθε πρόταση

ΓΝΩΣΕΙΣ	ΣΤΑΣΕΙΣ	ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Ερώτηση 2

Διαβάστε το ακόλουθο κείμενο που περιγράφει τον «Δημήτρη». Συντάκτης του κειμένου είναι η προϊσταμένη του στο νοσοκομείο και περιλαμβάνεται στον φάκελο αξιολόγησής του:

Ο Δημήτρης είναι ένας ιδιαίτερα επικοινωνιακός νοσηλευτής. Στη δουλειά του του αρέσει να συνεργάζεται και να συμβάλλει στην εργασία που αναλαμβάνει η ομάδα του. Κάθε φορά που ένας «δύσκολος» ασθενής εισάγεται στην κλινική του, του αναθέτω μια πρώτη ανθρώπινη προσέγγιση γιατί έχει πολύ υψηλή ενσυναίσθηση και ξέρει να τους ηρεμεί. Σε επιμέρους εργασίες όπως η αιμοληψία ή η τοποθέτηση καθετήρα είναι εξαιρετικός, γρήγορος και χωρίς να προκαλεί δυσφορία στον ασθενή. Δεν έχει καταφέρει ακόμη να χρησιμοποιεί το ζαχαρόμετρο αποτελεσματικά, αλλά είναι πολύ έμπειρος στη χρήση του οξύμετρου και του θερμόμετρου.

Είναι λίγο ασυνεπής ως προς την καθημερινή του προσέλευση στην κλινική, αλλά φροντίζει με το φιλότιμο και τη θετική του διάθεση να ξεπερνάει αυτό του το χαρακτηριστικό. Τα πάει πολύ καλά με τα παιδιά σε αντίθεση με τους ηλικιωμένους όπου συχνά δείχνει να αποστρέφεται εργασίες υγιεινής που είναι όμως απαραίτητες. Παρόλες τις αδυναμίες του, έχει πολύ μεράκι και διάθεση να μάθει και πιστεύω ότι είναι ένας πολύτιμος συνεργάτης.

Στο κείμενο περιλαμβάνονται πολλές δεξιότητες του Δημήτρη. Ποιες από αυτές είναι **soft skills** και ποιες **hard skills**;

Soft skills

--

Hard skills

--

Ερώτηση 3

Ακολουθεί πορεία διδασκαλίας που αφορά μάθημα με τίτλο «Ηλιακό σύστημα». Τα βήματα της διδασκαλίας όμως είναι λίγο μπερδεμένα παρακάτω. Μπορείτε να τα βάλετε στη σειρά; (βάλτε αριθμούς στα άδεια κουτάκια στα αριστερά, 1-6). Ποιος είναι ο στόχος κάθε διδακτικού βήματος;

	Ζητούμε από κάθε ομάδα να μπει στο διαδίκτυο και αφού συλλέξουν πληροφορίες για τους πλανήτες αλλά και για το ηλιακό σύστημα να φτιάξουν μια αφίσα για κάθε πλανήτη και μια για το ηλιακό σύστημα. Προτείνουμε στην κορυφή της κάθε αφίσας να υπάρχει μια φωτογραφία του κάθε πλανήτη και στη συνέχεια επιγραμματικά στοιχεία για την περιφορά, την περιστροφή, τη διάμετρο ή τους δορυφόρους.
	Οι μαθητές καλούνται να λύσουν ασκήσεις ταξινόμησης, παζλ και

	ασκήσεις πολλαπλών επιλογών μια παιγνιώδης μορφής δραστηριότητα που ολοκληρώνει τον κύκλο των μαθησιακών ενεργειών και παίζει και το ρόλο της αξιολόγησης τουλάχιστον στους στόχους του γνωστικού τομέα.
	Προβάλλεται ένα βίντεο με την πρώτη προσελήνωση του ανθρώπου στο διάστημα. Με αφετηρία τις σκηνές αυτές και με την τεχνική των ερωτήσεων – απαντήσεων οι μαθητές βοηθιούνται να διατυπώσουν τις αντιλήψεις τους για την ύπαρξη και άλλων ουράνιων σωμάτων στο διαστημικό χώρο «κοντά» στη Γη. Από τη σχετική συζήτηση προκύπτει το θέμα με το οποίο θα ασχοληθεί η τάξη το επόμενο δίωρο.
	Δίνεται στους μαθητές, τους χωρισμένους σε μικρές ομάδες, μια φωτογραφία με τους πλανήτες του ηλιακού μας συστήματος, οι οποίοι βρίσκονται σε σειρά (ανάλογα με την απόστασή τους από τον ήλιο) και τους ζητούμε να εντοπίσουν και να σημειώσουν με ένα σημάδι τη Γη, τον ήλιο και αν αναγνωρίζουν κάποιο από τα ουράνια σώματα της φωτογραφίας.
	Αφού ενημερώσουμε τους μαθητές ότι τα ουράνια αυτά σώματα είναι οι πλανήτες του ηλιακού μας συστήματος, τους καλούμε να καταφύγουν σε κάποιο ηλεκτρονικό λεξικό και να αναζητήσουν την ερμηνεία των λέξεων πλανήτης, δορυφόρος, αυτόφωτος και ετερόφωτος. Καταγράφουν τις ερμηνείες καθώς και παραδείγματα αυτόφωτων και ετερόφωτων σωμάτων από την καθημερινή ζωή σε χαρτάκια τα οποία αναρτούν στον πίνακα ανακοινώσεων.
	Ζητούμε από όλες τις ομάδες να μπουν στο διαδίκτυο στη διεύθυνση: http://www.physics4u.gr/planets/planets.html που περιλαμβάνει πληροφορίες για το ηλιακό σύστημα συνολικά αλλά και για τον κάθε πλανήτη ξεχωριστά. Στην κορυφή της ιστοσελίδας υπάρχει φωτογραφία του ηλιακού συστήματος στην οποία κάθε πλανήτης παραπέμπει όταν επιλεγεί με υπερσύνδεση στην ονομασία του και σε υλικό σχετικό με αυτόν. Καλούμε τις ομάδες να καταγράψουν τους πλανήτες από τον κοντινότερο προς τον πιο απομακρυσμένο από τον ήλιο.

Σημ. Οι σπουδαστές επεξεργάζονται το θέμα με ανοιχτές σημειώσεις.

Στοιχεία καλής απάντησης:

Στην **1^η ερώτηση**, αναμένεται οι φοιτητές/τριες να έχουν κατανοήσει από τη μια τη σημασία διδακτικού σχεδιασμού που περιλαμβάνει όχι μόνο γνωστικούς στόχους, αλλά και στόχους σε επίπεδο στάσεων και δεξιοτήτων και από την άλλη, να μπορούν να κατηγοριοποιούν τους στόχους αυτούς.

Στη **2^η ερώτηση**, αναμένεται οι φοιτητές/τριες να κατανοήσουν την έννοια των soft & hard skills και με αφορμή το παράδειγμα της ερώτησης, να διακρίνουν αυτές τις δύο κατηγορίες δεξιοτήτων.

Στην **3^η ερώτηση**, οι φοιτητές/τριες καλούνται να βάλουν σε σειρά μια σειρά από διδακτικές ενέργειες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο μιας δίωρης διδασκαλίας.

Αναμενόμενη σειρά:

1^ο βήμα: *Προβάλλεται ένα βίντεο με την πρώτη προσελήνωση του ανθρώπου στο διάστημα...*
(Στόχος: αφορμηση, προβληματοποίηση, εισαγωγή στη νέα γνώση)

2^ο βήμα: *Αφού ενημερώσουμε τους μαθητές ότι τα ουράνια αυτά σώματα είναι οι πλανήτες...*
(Στόχος: οι μαθητές γίνονται ερευνητές, αναζητούν πληροφορίες, προσεγγίζουν τις νέες έννοιες, αξιοποιούν ΤΠΕ, συνδέουν με την καθημερινή ζωή)

3^ο βήμα: *Δίνεται στους μαθητές, τους χωρισμένους σε μικρές ομάδες, μια φωτογραφία...*
(Στόχος: οι μαθητές μαθαίνουν να συνεργάζονται και κατανοούν καλύτερα τις νέες γνώσεις)

4^ο βήμα: *Ζητούμε από κάθε ομάδα να μπει στο διαδίκτυο και αφού συλλέξουν πληροφορίες...*
(Στόχος: οι μαθητές μαθαίνουν να δουλεύουν σε ομάδες και αναζητούν πρόσθετες πληροφορίες, ακόμη αποτυπώνουν σε μια αφίσα τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν και εξοικειώνονται με αυτό το πολυτροπικό κείμενο)

5^ο βήμα: *Ζητούμε από όλες τις ομάδες να μπουν στο διαδίκτυο στη διεύθυνση...* (Στόχος: οι μαθητές συνεχίζοντας να δουλεύουν με την ομάδα τους μαθαίνουν να συγκεντρώνουν πληροφορίες και κατανοούν τη σειρά των πλανητών ως προς την απόστασή τους από τον ήλιο)

6^ο βήμα: *Οι μαθητές καλούνται να λύσουν ασκήσεις ταξινόμησης, παζλ και ασκήσεις...*
(Στόχος: γίνεται ανακεφαλαίωση και αυτοαξιολόγηση της διδακτικής διαδικασίας)

ΘΕΜΑ 52

Αξιοποιώντας μια διδακτική ενότητα της επιλογής σας, σχεδιάστε μια πορεία διδασκαλίας, μιας διδακτικής ώρας, που θα περιλαμβάνει:

-Τους **στόχους** της διδασκαλίας σας (διαχωρισμένους σε γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες)

-Την πορεία διδασκαλίας σας (με σαφή αναφορά στα βήματα και τα στάδια διδασκαλίας και περιγραφή των διδακτικών τεχνικών που θα αξιοποιήσετε). Για τον σχεδιασμό της διδασκαλίας σας θα βασιστείτε στη **μέθοδο επεξεργασίας εννοιών** ή στην **ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας** και θα αξιοποιήσετε τουλάχιστον **δύο από τις διδακτικές τεχνικές** που έχετε διδαχθεί.

-Τον **τρόπο αξιολόγησης** της διδακτικής διαδικασίας (καλείστε να περιγράψετε τη σχετική διαδικασία και να συμπεριλάβετε τα εργαλεία που θα αξιοποιήσετε, για παράδειγμα, ένα φύλλο εργασίας ή ό,τι άλλο κρίνετε). Τον τρόπο αξιολόγησης θα τον εντάξετε στο τελευταίο βήμα του σχεδιασμού σας.

Στόχοι διδασκαλίας:**Γνώσεις**

--

Στάσεις

--

Δεξιότητες

--

Πορεία διδασκαλίας:

Βήμα 1°:
Βήμα 2°:
Βήμα 3°:
Βήμα 4°:

Προσθέστε όσα βήματα κρίνετε...

Σημείωση: Σημ. Οι σπουδαστές επεξεργάζονται το θέμα με ανοιχτές σημειώσεις. Μαζί με τις απαντήσεις τους, θα υποβάλλουν και το φωτοτυπημένο αντίγραφο της ενότητας που θα αξιοποιήσουν. Την ώρα των εξετάσεων, θα έχουν τη δυνατότητα επιλογής ανάμεσα σε διδακτικές ενότητες διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων.

Στοιχεία καλής απάντησης:

Οι φοιτητές/τριες καλούνται να αξιοποιήσουν τα στοιχεία της μελέτης τους που αφορούν στον σχεδιασμό μιας πορείας διδασκαλίας και να εστιάσουν:

- στη σαφή διατύπωση των στόχων της διδασκαλίας τους
- στον διαχωρισμό των στόχων (γνώσεις, στάσεις, δεξιότητες)
- στην περιγραφή των βημάτων διδασκαλίας, με βάση τη μέθοδο που θα επιλέξουν, με σαφείς αναφορές στον τίτλο κάθε βήματος (π.χ. αφόρμηση/προβληματοποίηση/παρουσίαση στόχων νέας ενότητας, σύνδεση με τα προηγούμενα, επεξεργασία νέας έννοιας, ανακεφαλαίωση κ.λπ.)
- στην αξιοποίηση διδακτικών τεχνικών που προσέγγισαν κατά τη μελέτη τους (εισήγηση, διάλεξη, συζήτηση, καταγισμός ιδεών, μελέτη περίπτωσης, παιχνίδι ρόλων κ.λπ.)
- στον σχεδιασμό δράσεων αξιολόγησης της μαθησιακής διαδικασίας

ΘΕΜΑ 53

Δημιουργήστε ένα σχέδιο μαθήματος σχετικό με ένα θέμα μιας διδακτικής ενότητας της ειδικότητας σας (ή μέρους μιας ενότητας) που θα γίνεται εφαρμογή της ανακαλυπτικής – διερευνητικής μεθόδου. Καταγράφοντας συνοπτικά τα βήματα της διδασκαλίας, να διατυπώσετε τους στόχους του μαθήματος, να καταγράψετε τουλάχιστον τρεις (3) δραστηριότητες των μαθητών-τριων που να τους εμπλέκουν στην ανακαλυπτική - διερευνητική μάθηση, να αναφέρετε τις τεχνικές και τα μέσα διδασκαλίας που θα χρησιμοποιήσετε και να περιγράψετε τους τρόπους αξιολόγησης του μαθήματος.

***Σημ.** Προορίζεται για εξέταση με τη χρήση σημειώσεων που έχουν δοθεί στους φοιτητές στην e-class. Απαιτείται οι φοιτητές να έχουν μαζί τους ενότητα της ειδικότητάς τους.*

Στοιχεία καλής απάντησης:

Οι σπουδαστές/τριες χρειάζεται να επιλέξουν ένα γνωστικό αντικείμενο της ειδικότητάς τους και να εφαρμόσουν τη μέθοδο της ανακαλυπτικής – διερευνητικής μεθόδου καταγράφοντας τι θα πράξουν ως διδάσκοντες/ουσες σε κάθε στάδιο, σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο που έχει αποσταλεί στους εκπαιδευόμενους από το Πρόγραμμα της ΕΠΠΑΙΚ.

Το σχέδιο μαθήματος θα πρέπει να ενσωματώνει οπωσδήποτε δραστηριότητες ανακαλυπτικής–διερευνητικής μάθησης και να αποτυπώνει την πορεία της διδασκαλίας με περιγραφή των ενεργειών του/της εκπαιδευτικού και των αναμενόμενων ενεργειών των μαθητών/τριων.

Θα πρέπει να αναγράφονται οι στόχοι της διδασκαλίας λαμβάνοντας υπόψη την στοχοταξινόμια των Bloom και Krathwohl και να περιγράφονται η διαδικασία ανακάλυψης-διερεύνησης, οι εικασίες τις οποίες αναμένεται να διατυπώσουν οι μαθητές/τριες και ο έλεγχος της ορθότητας ή μη των υποθέσεων των μαθητών/τριων. Επίσης, τα συμπεράσματα στα οποία αναμένεται να καταλήξουν οι μαθητές/τριες. Τέλος, θα πρέπει να αποτυπώνονται οι τεχνικές, τα μέσα και η αξιολόγηση του μαθήματος με βάση το θεωρητικό πλαίσιο που διδάχθηκαν οι σπουδαστές/τριες.

ΘΕΜΑ 54

«Στην εποχή μας το σχολείο αναλαμβάνει όλο και περισσότερες ευθύνες κοινωνικοποίησης των παιδιών, οι οποίες αυξάνονται συνεχώς λόγω βασικών αλλαγών που επέρχονται στους άλλους φορείς κοινωνικοποίησης» (Ματσαγγούρας 2000). Για ποιους λόγους κατά τη γνώμη σας η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία προσφέρεται ιδιαίτερα στην επιτυχή ανάληψη αυτών των ευθυνών;

Σημ: Δεν θα γίνει χρήση σημειώσεων από τους σπουδαστές

Στοιχεία καλής απάντησης:

Παράγοντες, όπως η τάση για αμφισβήτηση του σχολικού θεσμού από τους μαθητές και η αντιαυταρχική αγωγή που έχει υιοθετηθεί και ωθεί σε πρόωμη ηλικία σε αυτόνομη και ανεξάρτητη δράση, η μορφή και η δομή της μεταβιομηχανικής οικογένειας που στερούν από τα παιδιά ευκαιρίες επικοινωνίας με ενήλικα μέλη λόγω της πολύωρης απουσίας των γονέων σε εργασιακή απασχόληση, η κατάργηση των ορίων της πληροφόρησης, η υλιστική θεώρηση της ζωής με κυρίαρχα χαρακτηριστικά τις εγωκεντρικές διαθέσεις και την έλλειψη ενσυναίσθησης, οδηγούν σε παρατεταμένη καθυστέρηση τη διαδικασία κοινωνικοποίησης των νέων παιδιών. Το σχολείο αντισταθμιστικά αντιλαμβάνεται και αναγνωρίζει το ρόλο του και την ευθύνη του στον τομέα της κοινωνικοποίησης των νέων παιδιών, τον οποίο και θέτει μεταξύ των πρωταρχικών επιδιώξεων της εκπαίδευσης. Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία συμβάλλει στην καλλιέργεια του συλλογικού πνεύματος, της αλληλεγγύης, της συνεργατικής διάθεσης και των επικοινωνιακών δεξιοτήτων, που συνιστούν τους πυλώνες της επιτυχούς κοινωνικοποίησης και της ομαλής ένταξης των αυριανών πολιτών στον κοινωνικό ιστό.

ΘΕΜΑ 55

Δίνεται ο ακόλουθος κατάλογος τεχνικών διδασκαλίας:

- Εισήγηση
- Συζήτηση
- Καταιγισμός ιδεών
- Επίδειξη
- Ομάδες εργασίας

Επικαλεσθείτε τις εμπειρίες που είχατε ως εκαιδευόμενος/η στο σχολείο, στο Πανεπιστήμιο, σε επιμορφωτικά προγράμματα και απαντήστε στα παρακάτω ερωτήματα:

1. Ποιες από τις παραπάνω τεχνικές συναντήσατε περισσότερο συχνά;
2. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα καθεμιάς;
3. Ποιες κατόρθωσαν, συνήθως, να προκαλούν το ενδιαφέρον σας και ποιες σας βοήθησαν περισσότερο να αποκτήσετε νέες γνώσεις και δεξιότητες;

Σημ. Δεν γίνεται χρήση σημειώσεων

Στοιχεία καλής απάντησης:

1. Είναι ανοιχτή η απάντηση
2. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα βασικών Εκπαιδευτικών Τεχνικών:

Εισήγηση (διάλεξη): Μπορεί να καλύψει μεγάλο όγκο ύλης σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, ενδείκνυται για διδασκαλία σε πολυπληθή τμήματα, δεν απαιτεί ιδιαίτερη προετοιμασία εκ μέρους του εκπαιδευτικού όμως είναι μονότονη και δασκαλοκεντρική τεχνική, δεν ενεργοποιεί το μαθητικό δυναμικό, δεν καθιστά τους μαθητές συμμετόχους στη μαθησιακή διαδικασία.

Συζήτηση: Προάγει την ανταλλαγή απόψεων, ενεργοποιεί τη σκέψη και τη συμμετοχή των μαθητών, συμβάλλει στη κοινωνικοποίηση των μαθητών, συντελεί στην εμπέδωση του σεβασμού προς διαφορετικές απόψεις. Μπορεί, όμως, να «ξεφύγει» σε επίπεδο χρόνου και περιεχομένου, καθιστώντας δύσκολη τη διαχείριση από τον εκπαιδευτικό, εφαρμόζεται δύσκολα σε πολυπληθή τμήματα.

Ομάδες εργασίας: Προάγει δεξιότητες όπως η συνεργατικότητα, η κοινωνικότητα, η αλληλεγγύη, συντελεί στη διαμόρφωση θετικού μαθησιακού κλίματος, ενισχύει τη δυναμική της ομάδας, αναπτύσσονται ρόλοι μέσα στη μαθησιακή ομάδα. Δημιουργείται οχλαγωγία μέσα στην αίθουσα, παρατηρούνται διαφορετικοί ρυθμοί εργασίας ανά ομάδα που μπορεί να εκτρέψουν χρονικά τη διαδικασία, ελλοχεύει ο κίνδυνος αδιέξοδης διαφωνίας μεταξύ των μελών μιας ομάδας.

Επίδειξη: Είναι βιωματική και παραστατική τεχνική που συντελεί στην εμπέδωση πρακτικών δεξιοτήτων, κεντρίζει το ενδιαφέρον και ενεργοποιεί τις αισθήσεις των μαθητών, εμποδώνει τη γνώση μέσα από τη πράξη. Προϋποθέτει, βέβαια, την ύπαρξη μέσων και υλικών υποδομής, προϋποθέτει επαρκές γνωστικό υπόβαθρο από τον εκπαιδευτικό αναφορικά με τη χρήση και λειτουργία εκπαιδευτικών μέσων, δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα και σε όλες τις διδακτικές ενότητες.

Καταιγισμός ιδεών: Δίνει έμφαση στον αυθορμητισμό και τη συμμετοχή των μαθητών, προάγει τη δημιουργική σκέψη, ενισχύει τη κριτική ικανότητα και δίνει την αίσθηση της ανακαλυπτικής μάθησης. Ενδέχεται να ειπωθούν όροι και λέξεις άσχετες με τον κεντρικό όρο που θα αποπροσανατολίσουν τη διαδικασία. Απαιτείται προσεκτική επιλογή του κεντρικού όρου εκ μέρους του εκπαιδευτικού.

3.Είναι ανοιχτή η απάντηση

ΘΕΜΑ 56

Ο Vygotsky, αναφερόμενος σε θέματα ανάπτυξης και μάθησης του παιδιού, διατύπωσε τη γνωστή θεωρία για τη «Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης» (Z.E.A.) ή Zone of Proximal Development (Z.P.D.). Αναφερθείτε στο περιεχόμενο της θεωρίας αυτής και τη σπουδαιότητά της στη διαδικασία της μάθησης, καθώς είναι πλέον αποδεκτό ότι δίνει μια νέα διάσταση στη διδακτική και τη θεώρηση της γνωστικής ανάπτυξης του παιδιού.

Σημ. Δεν γίνεται χρήση σημειώσεων από τους σπουδαστές

Ενδεικτική Απάντηση:

Σύμφωνα με τη θεωρία του Vygotsky οι δεξιότητες για την επίλυση προβλημάτων μπορούν να τοποθετηθούν σε τρεις κατηγορίες ως εξής:

- α) αυτές που εκτελούνται ανεξάρτητα από το μαθητή
- β) αυτές που δεν μπορούν να εκτελεστούν ούτε με βοήθεια
- γ) αυτές που ανήκουν μεταξύ των δύο, δηλαδή τα έργα που μπορούν να εκτελεστούν με βοήθεια.

Η ζώνη της επικείμενης ανάπτυξης

Σύμφωνα με τον Vygotsky (1978), η ζώνη της επικείμενης ανάπτυξης αφορά στη διαφορά ανάμεσα στο επίπεδο γνωστικής ανάπτυξης του παιδιού μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και του επιπέδου που μπορεί να κατακτήσει ύστερα από την καθοδήγηση ενηλίκων, γονέων ή και τη συνεργασία/παιχνίδι με επιδεξιότερους συνομηλίκους του. Με άλλα λόγια είναι η απόσταση μεταξύ του πραγματικού αναπτυξιακού επιπέδου, όπως καθορίζεται από ανεξάρτητη διαδικασία επίλυσης προβλημάτων, και του επιπέδου της δυναμικής, όπως καθορίζεται μέσω της επίλυσης των προβλημάτων κάτω από την καθοδήγηση ενός ενήλικα ή σε συνεργασία με πιο ικανούς συμμαθητές του.

Το πραγματικό αναπτυξιακό επίπεδο ενός παιδιού υποδηλώνει το επίπεδο νοητικής ανάπτυξης σε μια ορισμένη χρονική περίοδο. Υποδηλώνει τις λειτουργίες που έχουν ωριμάσει στο παιδί. Η ζώνη της επικείμενης ανάπτυξης καθορίζει λειτουργίες που δεν έχουν ωριμάσει ακόμα αλλά βρίσκονται στη διαδικασία της ωρίμανσης και ανάπτυξης. Η ζώνη της επικείμενης ανάπτυξης μας επιτρέπει να σκιαγραφήσουμε το άμεσο μέλλον του παιδιού και τη συνολική δυναμική κατάσταση της ανάπτυξής του. Η εμπειρία δείχνει ότι το παιδί με την ευρύτερη ζώνη επικείμενης ανάπτυξης έχει καλύτερες επιδόσεις στο σχολείο. Παραδείγματος χάρη, δύο παιδιά ηλικίας δέκα ετών απαντούν και τα δύο στις ίδιες ερωτήσεις, τις οποίες μπορούν να απαντήσουν κατά μέσο όρο τα παιδιά αυτής της ηλικίας. Όταν όμως ένα από τα παιδιά αφού καθοδηγηθεί κατάλληλα απαντά επιτυχώς σε ερωτήσεις που το άλλο δεν μπορεί να απαντήσει, μπορούμε να πούμε τότε ότι η ζώνη της επικείμενης ανάπτυξης του παιδιού αυτού είναι μεγαλύτερη από του άλλου.

Η μάθηση και η ανάπτυξη είναι μια κοινωνική και συνεργατική δραστηριότητα που δεν μπορεί να διδαχθεί. Εξαρτάται από το μαθητή να οικοδομήσει τη δική του κατανόηση στο μυαλό του. Σε αυτή τη διαδικασία ο δάσκαλος ενεργεί ως διευκολυντής της μάθησης.

Η ζώνη της επικείμενης ανάπτυξης μπορεί να χρησιμοποιηθεί για το σχεδιασμό των κατάλληλων καταστάσεων κατά τη διάρκεια των οποίων προσφέρεται στο μαθητή η απαραίτητη υποστήριξη για τη μέγιστη μάθηση.

Όταν προσφερθούν οι κατάλληλες καταστάσεις, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η μάθηση θα πρέπει να επιτευχθεί σε πλαίσια που έχουν νόημα, κατά προτίμηση σε εκείνο το πλαίσιο στο οποίο η μάθηση μπορεί να εφαρμοστεί.

Εμπειρίες εξωσχολικές πρέπει να συσχετιστούν με τις σχολικές εμπειρίες. Εικόνες, προσωπικές ιστορίες, στιγμιότυπα ειδήσεων, που ενσωματώνονται στις δραστηριότητες, παρέχουν στους μαθητές την αίσθηση της ύπαρξής τους μεταξύ της κοινότητας και της μάθησης.

Η θεωρία της Ζ.Ε.Α, συμφωνεί απόλυτα με τη φιλοσοφία της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης η οποία προσδίδει έμφαση στην ισότιμη συμμετοχή όλων των μαθητών στα σχολικά δρώμενα και απευθύνεται στο σύνολο των προγραμματιζόμενων σχολικών δραστηριοτήτων (Στασινός, 2016). Ειδικότερα, οι εκπαιδευτικοί μέσα από την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, τη χρήση του διαλόγου και ενεργητικών δραστηριοτήτων ενθαρρύνουν τους μαθητές να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία συμβάλλοντας τόσο στην εξάσκηση της γλώσσας όσο και στην οργάνωση της σκέψης (Firoozi et al., 2017). Η συνεργασία μαθητών με διαφορετικά γνωστικά επίπεδα έχει διπλό όφελος καθώς οι ικανότεροι θα μπουν σε μια διαδικασία μετάδοσης της κατακτηθείσας γνώσης εμπεδώνοντάς της έτσι καλύτερα, ενώ οι ασθενέστεροι θα επωφεληθούν γνωστικά (Dillenbourg, 1999).

Επιπροσθέτως, δεδομένου ότι κάθε παιδί είναι ξεχωριστό και μπορεί να βρίσκεται σε διαφορετικό στάδιο ωρίμανσης, ο εκπαιδευτικός οφείλει να ορίσει το γνωστικό επίπεδο κάθε παιδιού ως σημείο εκκίνησης και να σχεδιάσει το περιβάλλον μάθησης με βάση την συνεργασία, προτείνοντας στους ικανότερους μαθητές να βοηθούν τους πιο αδύναμους (Fisher, 2005· Smidt, 2013). Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές εσωτερικεύουν τις τεχνικές επίλυσης ενός προβλήματος που χρησιμοποιούν στη συνεργασία τους με τους συμμαθητές τους και μαθαίνουν τελικά να τις χρησιμοποιούν μόνοι τους αποκτώντας ανεξαρτησία (Παπαδοπούλου, 2009). Με άλλα λόγια, ο εκπαιδευτικός πρέπει να ανιχνεύει τη Ζ.Ε.Α. προκειμένου να οριοθετεί υπεύθυνα τη στάση του απέναντι στους μαθητές πετυχαίνοντας το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα (Κακανά, 2008).

Για τον Vygotsky (1978) έχει μεγάλη σημασία η διάκριση ανάμεσα στη συντελεσθείσα και στη δυναμική ανάπτυξη, καθώς η συντελεσθείσα αφορά σε όσα μπορούν να κάνουν τα παιδιά από μόνα τους, ενώ η δυναμική (Ζ.Ε.Α.) εκείνα που μπορούν να επιτύχουν ύστερα από καθοδήγηση (Hedegaard, 2012). Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η Ζ.Ε.Α. είναι ένα καθαρά ατομικό χαρακτηριστικό που δεν εξαρτάται από την ηλικία ή την βαθμολογική επίδοση ενός μαθητή (Guseva & Solomonovich, 2017), ενώ δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να προχωρήσει από το διαψυχολογικό επίπεδο (διάδραση με τους άλλους) στο ενδοψυχολογικό επίπεδο (διάδραση με τον εαυτό του) (Σαλβαράς, 2013).

ΘΕΜΑ 57

(Ερωτήσεις Σωστού-Λάθους)

Συμπληρώστε Σ ή Λ στο αντίστοιχο τετραγωνίδιο, ανάλογα με το αν η πρόταση που προηγείται είναι σωστή ή λανθασμένη.

1. Το μοντέλο της «Μικτής Μάθησης» αφορά μόνο την ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση
2. Τα υβριδικά μοντέλα μάθησης (μικτή μάθηση) συνδυάζουν αποτελεσματικά δραστηριότητες παραδοσιακής μάθησης με μεθόδους, στρατηγικές και εργαλεία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης
3. Στο μοντέλο της «Μικτής Μάθησης» οι μαθητευόμενοι οργανώνουν τη μαθησιακή διαδικασία (π.χ. θεματικό περιεχόμενο, ρυθμός, χωρικό και χρονικό πλαίσιο)
4. Το μοντέλο της «Μικτής Μάθησης» ενισχύει την εμπλοκή των μαθητών σε αυθεντικές καταστάσεις μάθησης

Σημ. Οι σπουδαστές δεν κάνουν χρήση σημειώσεων κατά την ώρα της εξέτασης

Ορθές απαντήσεις:

1. Λ
2. Σ
3. Λ
4. Σ

ΘΕΜΑ 58

(Ερωτήσεις Σωστού-Λάθους)

Συμπληρώστε Σ ή Λ στο αντίστοιχο τετραγωνίδιο, ανάλογα με το αν η πρόταση που προηγείται είναι σωστή ή λανθασμένη.

Η διαφοροποιημένη διδασκαλία:

α) Απαιτεί νέους τρόπους διδακτικής πράξης και νέους τρόπους υποστήριξης του έργου των εκπαιδευτικών, ώστε να γίνει εφικτή η σταδιακή και ποιοτική υλοποίησή της.

β) Οργανώνει την εργασία των μαθητών/τριών σε διαφορετικούς μαθησιακούς στόχους και με διαφορετικά κριτήρια επιτυχίας.

γ) Προϋποθέτει την απόλυτη ελευθερία επιλογής από τους μαθητές και τις μαθήτριες σχετικά με το πώς θα εργαστούν

δ) Καλλιεργεί την επίγνωση των μαθητών για τη μαθησιακή τους ταυτότητα, η οποία διευκολύνει την αυτορρύθμιση της μάθησης τους.

ε) Περιλαμβάνει ενδιαφέρουσες μαθησιακές δραστηριότητες που έχουν σχεδιαστεί με βάση τη μαθησιακή ετοιμότητα, τα ενδιαφέροντα και τη μαθησιακή προτίμηση των μαθητών.

Σημ. Οι σπουδαστές δεν κάνουν χρήση σημειώσεων κατά την ώρα της εξέτασης

Ορθές απαντήσεις:

α) Σ

β) Λ

γ) Λ

δ) Σ

ε) Σ

ΘΕΜΑ 59

Σύμφωνα με τον Burton, βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή της συμπερίληψης στην εκπαίδευση είναι, εκτός των άλλων, η αποδοχή της διαφορετικότητας από τους/τις εκπαιδευτικούς.

A) Αφού σχολιάσετε την άποψη αυτή, να σημειώσετε ποιοι παράγοντες καθιστούν αναγκαία την εφαρμογή της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης σήμερα.

B) Στο πλαίσιο αυτό, ποιοι μπορεί να είναι οι κυριότεροι στόχοι της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης;

Σημείωση: Δεν είναι απαραίτητη η χρήση σημειώσεων

Ενδεικτικά στοιχεία καλής απάντησης

A) Οι σπουδαστές και οι σπουδάστριες αναμένεται, αφού διατυπώσουν την άποψή τους για το ζήτημα και τον απαραίτητο μετασχηματισμό των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με τη διατήρηση των διαφορετικών ταυτοτήτων και όχι την αφομοίωσή τους στην πλειοψηφούσα ομάδα, να εστιάσουν σε ζητήματα διαφορετικότητας που χαρακτηρίζουν σήμερα τις σχολικές τάξεις και την εκπαίδευση γενικότερα (μαθητές και μαθήτριες από διαφορετικά πολιτισμικά, οικονομικά και κοινωνικά περιβάλλοντα, συχνότερη και αυξανόμενη διάγνωση μαθητών και μαθητριών με μαθησιακές δυσκολίες κ.λπ.)

B) Οι σπουδαστές και οι σπουδάστριες αναμένεται να εστιάσουν στην ισότητα μαθητών και μαθητριών, στην άρση του στιγματισμού και των διακρίσεων, στην αποφυγή της αφομοίωσης, στην υποστήριξη των εκπαιδευτικών αναγκών κάθε μαθητή και κάθε μαθήτριας κ.λπ.

ΘΕΜΑ 60

Με βάση τη βιβλιογραφία, η διαφοροποίηση της διδασκαλίας συνίσταται σε μια δέσμη μεθοδολογικών αρχών προκειμένου να διαμορφωθούν συνθήκες συμμετοχικότητας και ενεργητικότητας των μαθητών, στο μέτρο των ατομικών τους μαθησιακών ιδιαιτεροτήτων και συνθηκών μάθησης .

-Να αιτιολογήσετε τη συγκεκριμένη συλλογιστική και να αναφέρετε το πλαίσιο των μεθοδολογικών αρχών, τις οποίες θα πρέπει να υιοθετήσει ο εκπαιδευτικός στο πλαίσιο της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

***Σημ.** Προορίζεται για εξέταση με τη χρήση σημειώσεων που έχουν δοθεί στους φοιτητές στην e-class.*

Στοιχεία καλής απάντησης

Στο πλαίσιο της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, ο εκπαιδευτικός οφείλει να διαμορφώσει ένα οργανωτικό και παιδαγωγικό πλάνο με βάση το Α.Π. και τον/την μαθητή/τρια. Απαιτείται μια σφαιρική οργάνωση της διδασκαλίας και όχι αξιοποίηση μεμονωμένων τεχνικών.

Απαραίτητη προϋπόθεση της διαφοροποίησης της διδασκαλίας είναι η γνώση των γνωστικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών.

Για την οργάνωση της διαφοροποίησης, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει:

Κατά πρώτον, να προβεί στον καθορισμό του σκοπού και των στόχων της ενότητας, στη διαμόρφωση πλαισίου των προαπαιτούμενων γνώσεων, (αυτών που είναι απαραίτητες για την κατάκτηση των πυρηνικών-βασικών), στην ιεράρχηση των πυρηνικών-βασικών γνώσεων του μαθήματος της ημέρας (έννοιες, πληροφορίες, δεξιότητες, στρατηγικές) και στη διαμόρφωση του πλαισίου των μετασχηματιστικών γνώσεων, (αυτών που προχωρούν πέρα από τις προαπαιτούμενες και βασικές γνώσεις).

Κατά δεύτερον να λάβει υπόψη του - ανάλογα με το διδακτικό του πλάνο - την ετοιμότητα, τα ενδιαφέροντα και το μαθησιακό του προφίλ των μαθητών/τριών.

Και κατά τρίτον να προβεί στις ανάλογες προσαρμογές της διδασκαλίας του, τροποποιώντας - ανάλογα με το διδακτικό του πλάνο - το περιεχόμενο, τη διαδικασία και το τελικό προϊόν που αναμένεται να παρουσιάσουν οι μαθητές/τριες, με βάση τη δυναμική του μαθητικού δυναμικού της σχολικής τάξης.

ΘΕΜΑ 61

Οι Pearson, Cervetti, & Tilson, (Pearson, Cervetti, & Tilson, 2008), τονίζουν εμφαντικά τη σημασία δημιουργίας “νοήματος μάθησης”.

-Ποιες διδακτικές πρακτικές θα πρέπει να ακολουθήσει ένας εκπαιδευτικός ώστε να διαμορφώσει περιβάλλον “νοήματος μάθησης” στη σχολική τάξη;

Σημ. Προορίζεται για εξέταση με τη χρήση σημειώσεων που έχουν δοθεί στους φοιτητές στην e-class

Στοιχεία καλής απάντησης

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να διαμορφώσει περιβάλλον “νοήματος μάθησης” στη σχολική τάξη, μέσα από διδακτικά περιβάλλοντα που αναδεικνύουν τις εμπειρίες και τα βιώματα των μαθητών, έτσι ώστε η μεταβιβάσιμη γνώση να οικειοποιείται με ευκολία από τους μαθητές.

Μέσα από την υιοθέτηση διερευνητικών πρακτικών διδασκαλίας, συνδεδεμένες με ευκαιρίες για εξάσκηση και εφαρμογή της νέα γνώσης.

Μέσα από τη δημιουργία θετικού σχεσιακού δικτύου στη σχολική τάξη, τη διαμόρφωση περιβαλλόντων συνεργατικής μάθησης που ενθαρρύνουν τους μαθητές να αμφισβητούν, να εξηγούν, να επεξεργάζονται τις σκέψεις τους και να “συν-κατασκευάζουν” λύσεις.

Σημαντικά, επίσης, συμβάλλουν και οι εκτεταμένες ευκαιρίες μάθησης, οι συνεχείς διαμορφωτικές αξιολογήσεις, οι ευκαιρίες για λήψη έγκαιρης και χρήσιμης ανατροφοδότησης, καθώς και οι ευκαιρίες για ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων.

ΘΕΜΑ 62

Σε δυο τμήματα της ίδιας τάξης (Γυμνάσιο) ενός σχολείου μιας επαρχιακής πόλης ο εκπαιδευτικός διδάσκει το θέμα: «*Τα αξιοθέατα της πρωτεύουσας της Ελλάδας*». Βασική στόχευση και στις δυο περιπτώσεις είναι οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν βασικά και σημαντικά αξιοθέατα και να περιγράφουν τα χαρακτηριστικά τους αξιοποιώντας τον περιγραφικό λόγο. Και οι δυο εκπαιδευτικοί έχουν προετοιμαστεί και έχουν διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τα αξιοθέατα της Αθήνας και επιπλέον έχουν στη διάθεση τους Υπολογιστή με βίντεο- προβολέα για να προβάλλουν -οπτικοποιήσουν τα δεδομένα αυτά. Πιο συγκεκριμένα:

1^η Περίπτωση

Στο Τμήμα αυτό ο εκπαιδευτικός προβάλλει εικόνες σχετικές με τα αξιοθέατα της Αθήνας. Παραθέτει μερικές περιγραφές και στη συνέχεια καλεί τους μαθητές να απαντήσουν για καθένα από αυτά, ζητώντας να τα ονομάσουν και να δώσουν μερικά χαρακτηριστικά τους. Εναλλακτικά, καλεί κάποιους μαθητές στον Πίνακα, προκειμένου να δείξουν στις εικόνες που προβάλλει με τον προβολέα συγκεκριμένα αξιοθέατα όπως για παράδειγμα η Ακρόπολη, το Θησείο

2^η Περίπτωση

Στο Τμήμα αυτό ο εκπαιδευτικός συνδυάζει τους στόχους της διδασκαλίας με την προγραμματισμένη εκδρομή που θα κάνουν οι μαθητές στο τέλος της χρονιάς στην Αθήνα. Σχεδιάζει τη διδασκαλία του σε δυο διδακτικές ώρες.

Στην 1^η ώρα προβάλλει κι αυτός μερικά χαρακτηριστικά αξιοθέατα της Αθήνας και παρουσιάζει κι αυτός διάφορα υλικά όπως εικόνες αλλά κυρίως διαδικτυακές πηγές καθώς και άλλες έντυπες πηγές. Στη συνέχεια έχοντας κάνει τη σχετική προετοιμασία από πριν, δημιουργεί 5 κέντρα/σταθμούς εργασίας σε κάθε έναν από τους οποίους υπάρχουν πολυτροπικές πληροφορίες (κείμενο, εικόνες, βίντεο) για αντίστοιχα 5 αξιοθέατα της πρωτεύουσας. Κάθε μαθητής επεξεργάζεται το υλικό σε κάθε κέντρο με ελεύθερη επιλογή ενώ ταυτόχρονα κρατά σημειώσεις για κάθε αξιοθέατο στο προσωπικό του σημειωματάριο.

Κατά την 2^η ώρα ζητά από τους μαθητές να σχηματίσουν ομάδες των 5 ατόμων. Καλεί τις ομάδες να αναλάβουν μια αποστολή: Κάθε ομάδα μπορεί να επιλέξει ένα αξιοθέατο που επιθυμεί με αποτέλεσμα να δημιουργούνται αντίστοιχες ομάδες «ειδικών» με τελικό στόχο να συντάξουν έναν τουριστικό οδηγό για το αξιοθέατο που επέλεξαν.

Ζητούμενα

Με βάση την εμπειρία σας από το Μάθημα και κυρίως την προσεκτική –συγκριτική μελέτη των δυο περιπτώσεων που προαναφέρθηκαν, να εντοπίσετε και να αναδείξετε συγκεκριμένα τι κοινό έχουν οι δυο περιπτώσεις και κυρίως σε ποια σημεία διαφέρουν ως προς τον σχεδιασμό και τη μεθοδολογία υλοποίησης της διδασκαλίας.

Σημ. Μπορεί να γίνει χρήση σημειώσεων του μαθήματος

Ενδεικτική απάντηση

Τι κοινό έχουν;	<p><u>Το ίδιο θέμα:</u> «Τα αξιοθέατα της πρωτεύουσας της Ελλάδας».</p> <p><u>Τους ίδιους στόχους:</u> Να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν βασικά και σημαντικά αξιοθέατα και να περιγράφουν τα χαρακτηριστικά τους αξιοποιώντας τον περιγραφικό λόγο</p>
------------------------	--

Σε τι διαφέρουν;

	Μέθοδος	Έμφαση	Μέσα
1^η Περίπτωση	<ul style="list-style-type: none"> -Διδασκαλία Δασκαλοκεντρική -Μέθοδος οργάνωσης μετωπική 	Στο (Τι) Περιεχόμενο	Ο βιντεο- προβολέας έχει περισσότερο ρόλο βοηθητικό ή υποστηρικτικό και λειτουργεί ως καλύτερο εποπτικό μέσο για την οπτικοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού.
2^η Περίπτωση	<p>1^η ώρα:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Δομημένη σε Κέντρα Μάθησης -Ατομική προσέγγιση <p>2^η ώρα:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Μαθητοκεντρική -Ομαδοσυνεργατική προσέγγιση 	Στο (Πώς) Μέθοδος	Τα μέσα που επιλέγει ο εκπαιδευτικός λειτουργούν σε αλληλεξάρτηση. Τα υλικά που επιλέγει είναι πολυτροπικά και η προετοιμασία τους εξαρτάται από το πλαίσιο προσανατολισμού συνολικά της διδασκαλίας.

ΘΕΜΑ 63

Στον χώρο της Διδακτικής τονίζεται συχνά η σημασία των συμμετοχικών τεχνικών διδασκαλίας και της ανάπτυξης της φιλέρευνης διάθεσης των μαθητών.

Αναπτύξτε σε ένα, κατά το δυνατό, σύντομο κείμενο τα ευεργετήματα των παραπάνω δράσεων για τους μαθητές και τον εκπαιδευτικό. Επίσης προτείνετε τρόπους για την υποστήριξη, από τη δική σας πλευρά στις τάξεις σας, αυτών των δράσεων δίνοντας και παραδείγματα από μαθήματα της ειδικότητάς σας.

Σημ. Προτείνεται για εξέταση με ανοιχτές σημειώσεις

Στοιχεία καλής απάντησης: Είναι σημαντικό να αναφερθούν-μεταξύ άλλων ευεργετημάτων για τους μαθητές- η ανάπτυξη κινήτρων μέσα από τέτοιες δράσεις καθώς αξιοποιείται η φυσική περιέργεια των μαθητών, η έκφραση μαθητικών αντιλήψεων και απόψεων καθώς και η ανάπτυξη συνεργασίας. Υποστηρίζεται η ενεργός μάθηση, ο αυτόβουλος μαθητικός λόγος και οι δράσεις αναζήτησης πληροφοριών. Επίσης οι διερευνητικές δραστηριότητες προωθούν τον δημιουργικό διάλογο, τον διαμαθητικό λόγο, την ανάπτυξη στρατηγικών επεξεργασίας ενός ερωτήματος ή επίλυσης ενός προβλήματος.

Αξίζει να γίνει και αναφορά στα ευεργετήματα για τον εκπαιδευτικό, ο οποίος μετακινείται σε πιο δημιουργικούς ρόλους όπως αυτός του διαμεσολαβητή ανάμεσα στις ενέργειες των μαθητών και τη σχολική γνώση και του συντονιστή συλλογικών δραστηριοτήτων αναζήτησης.

Μπορούν να προταθούν, ως παραδείγματα, διερευνητικές δράσεις μικρής έκτασης όπως η επεξεργασία ενός ανοιχτού ερωτήματος, στο πλαίσιο μιας διαλογικής στρατηγικής διδασκαλίας ή μετά από ανάθεσή του σε ομάδες εργασίας, αλλά και ευρύτερες δράσεις όπως η ανάπτυξη μιας διερευνητικής-ανακαλυπτικής μεθόδου διδασκαλίας σε συγκεκριμένο αντικείμενο της ειδικότητας του/της σπουδαστή/τριας.

ΘΕΜΑ 64

Προτείνετε μια έννοια από ένα μάθημα της ειδικότητάς σας, η οποία, κατά την κρίση σας, προσφέρεται για να προσεγγιστεί μέσω της τεχνικής του καταϊγισμού ιδεών. Γράψτε πώς θα θέσετε το ερώτημα και αναφέρετε πιθανές ιδέες που ενδέχεται να διατυπώσουν τα παιδιά. Περιγράψτε τις δικές σας δράσεις κατά το στάδιο της διατύπωσης ιδεών από τους μαθητές. Εξηγήστε, τέλος, πώς η διαδικασία του καταϊγισμού ιδεών θα οδηγήσει να κατακτήσουν καλύτερα οι μαθητές και οι μαθήτριες τη συγκεκριμένη έννοια.

Σημ. Προορίζεται για εξέταση με ανοιχτές σημειώσεις

Στοιχεία καλής απάντησης

Οι σπουδαστές πρέπει να καθορίσουν πώς θα τεθεί το ερώτημα: προφορικά, με αναγραφή στον πίνακα, με προβολή του σε βιντεοπροβολέα, σε γραπτό έντυπο κ.λπ. Επίσης, να αναφέρουν αν θα ζητηθούν αυθόρμητα απαντήσεις ή θα δοθεί κάποιος χρόνος προετοιμασίας. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ο εκπαιδευτικός, κατά το στάδιο της διατύπωσης ιδεών, ενθαρρύνει την αυθόρμητη κατάθεση όσο το δυνατό περισσότερων σκέψεων, απόψεων, αντιλήψεων ενώ η κρίση πάνω σε αυτά που ακούγονται αναβάλλεται για αργότερα. Η αναφορά σε πιθανές ιδέες των μαθητών υποστηρίζει και το τελευταίο ερώτημα, καθώς οι ιδέες είναι αυτές που θα δώσουν τροφή για στοχασμό και επεξεργασία στο κατοπινό στάδιο της τεχνικής. Αξίζει επίσης να αναδειχθούν και τα εγγενή χαρακτηριστικά, από πλευράς γνωστικών απαιτήσεων, της προς επεξεργασία έννοιας, που ευνοούν την προσέγγισή της μέσω της συγκεκριμένης τεχνικής.

ΘΕΜΑ 65

«Η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση υλοποιείται μέσα από την κινητοποίηση μαθητικών μικροομάδων, για τη διεξαγωγή μέρους ή όλων των διδακτικών και των μαθησιακών δραστηριοτήτων, μέσα σε πλαίσια συνεργατικών σχέσεων» (Ματσαγγούρας 2000: 16). Πώς γίνεται αυτός ο διαχωρισμός των ομάδων και ποιοι οι ρόλοι που αναλαμβάνονται κατά περίπτωση;

Σημ. Το θέμα προορίζεται για επεξεργασία χωρίς τη χρήση σημειώσεων

Στοιχεία καλής απάντησης

Ο αριθμός των μελών της ομάδας συνήθως κυμαίνεται από 3 έως 6, ενώ προτιμούνται συνήθως τα σχήματα των 4-5 ατόμων. Στις μορφές της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας που απαιτούν ξεκάθαρους ρόλους για κάθε μέλος της ομάδας, είθισται να υπάρχει –ανάλογα με την συνεργατική δομή- ένας γραμματέας, που καταγράφει τις απόψεις και τα ευρήματα της ομάδας, ένας εισηγητής που τα παρουσιάζει στην τάξη, ένας υπεύθυνος για τα υλικά, ο χρονομέτρης, που φροντίζει να μην ξεφεύγει η ομάδα από τα χρονικά περιθώρια που υπάρχουν για την υλοποίηση της δραστηριότητας και ο επόπτης. Το πιο σημαντικό είναι οι ρόλοι να αλλάζουν κατά καιρούς, έτσι ώστε να δοθεί η ευκαιρία και στους μαθητές με χαμηλότερες επιδόσεις να αναλάβουν πιο απαιτητικούς ρόλους και να μην περιορίζεται η συμβολή τους σε απλές διεκπεραιωτικές διαδικασίες.

ΘΕΜΑ 66

Περιγράψτε αναλυτικά τα βήματα σχεδιασμού μιας διδακτικής ενότητας του γνωστικού σας αντικειμένου. Αιτιολογείστε τις επιλογές σας και αναδείξτε την αναγκαιότητα του εκπαιδευτικού σχεδιασμού (έκταση απάντησης 500 λέξεις/ μια σελίδα)

Σημ. Προορίζεται για εξέταση χωρίς τη χρήση σημειώσεων

Στοιχεία καλής απάντησης:

Στα βασικά βήματα σχεδιασμού μιας διδακτικής ενότητας περιλαμβάνονται απαραίτητα τα επόμενα πέντε:

1. Η μελέτη και αξιοποίηση των διαθέσιμων πληροφοριών, με στόχο τον εντοπισμό των παραγόντων που διαμορφώνουν το πλαίσιο ανάπτυξης των διδακτικών δραστηριοτήτων και συσχετισμός των σκοπών με το περιεχόμενο και με τα βασικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευομένων.
2. Η διατύπωση των στόχων της διδακτικής ενότητας.
ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ πρέπει να είναι σαφείς, ρεαλιστικοί και συνδεδεμένοι με τις ανάγκες και τις προσδοκίες των εκπαιδευομένων και να αναφέρονται σε παρατηρήσιμα και μετρήσιμα χαρακτηριστικά (SMART): 1. Συγκεκριμένος (Specific) 2. Μετρήσιμος (Measurable) 3. Επιτεύξιμος/ Αποδεκτός (Attainable/ Acceptable) 4. Ρεαλιστικός (Relevant) 5. Χρονικά δεσμευμένος (Time-bound)
 - Γνώση: συγκεκριμένα γεγονότα, πρότυπα, έννοιες
 - Ικανότητες: πρακτικές δυνατότητες μετρημένες σε ταχύτητα, ακρίβεια
 - Στάσεις: συνειδητοποίηση συναισθημάτων, αξιών, κινήτρων
3. Ο καθορισμός και η οργάνωση του περιεχομένου της διδακτικής ενότητας.
Πρόκειται για το βήμα που περιλαμβάνει:
 - την απόφαση για το υλικό της διδακτικής ενότητας,
 - τη διάρθρωση του περιεχομένου σε επιμέρους θέματα (υποενότητες) και
 - τη χρονική κατανομή των θεμάτων (υποενότητων) της διδακτικής ενότητας
4. Η επιλογή των κατάλληλων εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων.
Γίνεται λαμβάνοντας υπόψη:
 - τους στόχους της ενότητας όπως έχουν οριστεί,
 - το περιεχόμενό της,
 - το προφίλ των εκπαιδευομένων,
 - το διαθέσιμο διδακτικό χρόνο,
 - την υποδομή,
 - την ευχέρεια του εκπαιδευτή και την εξοικείωσή του με την τεχνική.
5. Ο σχεδιασμός της αξιολόγησης των εκπαιδευομένων και των βασικών συντελεστών της διδακτικής ενότητας.
Η αποτίμηση του βαθμού απόκτησης γνώσεων, ανάπτυξης ικανοτήτων και διαμόρφωσης στάσεων με τρόπο έγκυρο και αξιόπιστο. Καλύπτεται και η αξιολόγηση του εκπαιδευτή και θέματα που αφορούν το υλικό ή την υποδομή.

Ο σχεδιασμός μιας διδακτικής ενότητας είναι απαραίτητος για την επίτευξη σαφών και μετρήσιμων μαθησιακών στόχων, τη διασφάλιση της αποτελεσματικής διδασκαλίας και τη δημιουργία ενός οργανωμένου περιβάλλοντος μάθησης.

Βιβλιογραφική Αναφορά: Γιαννακοπούλου, Ε. (2003). «Ανάπτυξη μεθοδολογίας και διδακτικού υλικού για την Εκπαίδευση των Εκπαιδευτών» του Εθνικού Προγράμματος Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών.

ΘΕΜΑ 67

Ο Entwistle (2010) υποστηρίζει ότι: «υπάρχουν κάποιες σημαντικές ερωτήσεις που πρέπει να κάνουμε όταν εξετάζουμε πόσο βάρος θα δώσουμε στις θεωρίες για την παιδαγωγική. Για παράδειγμα: Έχει η θεωρία άμεσες επιπτώσεις στη διδασκαλία και τη μάθηση; Πόσο ρεαλιστικές και πρακτικές είναι οι προτάσεις που η θεωρία φέρει; Δεν αρκεί μία παιδαγωγική θεωρία να εξηγεί απλά πώς μαθαίνουν οι άνθρωποι πρέπει να παρέχει σαφείς οδηγίες για τον τρόπο βελτίωσης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της μάθησης».

Χρησιμοποιώντας τα κριτήρια του Entwistle και της δικές σας γνώσεις και εμπειρίες απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Ποια θεωρία μάθησης προτιμάτε περισσότερο και γιατί;
- Από τις θεωρητικές προσεγγίσεις που μελετήσατε, πιστεύετε ότι θα χρειαστεί να συνδυάζετε στη διδασκαλία σας διαφορετικές θεωρίες (π.χ. μερικές φορές συμπεριφοριστικές μερικές φορές γνωστικές κλπ.); Αν ναι ποιοι είναι οι λόγοι ή το πλαίσιο που ευνοούν μια συγκεκριμένη προσέγγιση από μία άλλη;
- Πόσο χρήσιμες είναι αυτές οι θεωρίες σε σχέση με τις διδακτικές πρακτικές; Κατά την άποψή σας είναι περιττές ή παρέχουν ισχυρές οδηγίες για το πώς θα πρέπει να διδάσκετε;

Σημ. Το θέμα προτείνεται για επεξεργασία με ανοιχτές σημειώσεις

ΟΔΗΓΙΕΣ:

Η απάντηση στη δραστηριότητα είναι τύπου δοκιμίου και θα πρέπει να δοθεί σε ένα κείμενο έκτασης περίπου 400 λέξεων.

Με την δραστηριότητα αυτή επιδιώκεται η ανάλυση της σχέσης διδασκαλίας με τις θεωρίες μάθησης και το ρόλο του εκπαιδευτή σε κάθε μία από αυτές.

Στοιχεία καλής απάντησης:

Οι απαντήσεις είναι ελεύθερες για την προτίμηση του κάθε μελλοντικού εκπαιδευτικού στις θεωρίες. Ωστόσο, καλό είναι να αναφερθεί ότι οι θεωρίες μάθησης είναι εξαιρετικά χρήσιμες, καθώς παρέχουν ένα πλούσιο πλαίσιο κατανόησης της μάθησης και προσφέρουν συγκεκριμένα εργαλεία που καθοδηγούν τη διδασκαλία. Δεδομένου ότι καμία θεωρία δεν καλύπτει όλες τις διαστάσεις της μάθησης, ο συνδυασμός τους επιτρέπει μεγαλύτερη ευελιξία και προσαρμογή στις πραγματικές συνθήκες διδασκαλίας.

Βιβλιογραφική Αναφορά:

Entwistle, N. (2010). Taking stock: An overview of key research findings. In J. Christensen Hughes, & J. Mighty (Eds.), Taking stock: Research on teaching and learning in higher education (pp. 15-57). Montreal and Kingston: McGill-Queens University Press.

ΘΕΜΑ 68

Ποια είναι τα βήματα που διασφαλίζουν την επιτυχημένη εφαρμογή ενός Παιχνιδιού Ρόλων;

Στοιχεία καλής απάντησης

Η δημιουργία ενός επιτυχημένου Παιχνιδιού Ρόλων, απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό και προετοιμασία. Τα βασικά στοιχεία είναι η τόνωση της δημιουργικότητας των μαθητών/-τριών, η ευκαιρία να εκφράσουν τον εαυτό τους και να αναπτύξουν τις δικές τους ιδέες. Πρέπει να φροντίσουμε ώστε να γίνει μια διασκεδαστική και ενδιαφέρουσα εμπειρία, προσαρμοσμένη στις ανάγκες των μαθητών/-τριών, παρέχοντας διαρκή ανατροφοδότηση για την απόδοσή τους.

Τα προτεινόμενα βήματα είναι τα εξής:

- 1. Καθορισμός των εκπαιδευτικών στόχων:** Τι θέλουμε να πετύχουμε (να αναπτύξουμε δεξιότητες επικοινωνίας, να ενισχύσουμε την κριτική σκέψη, να κατανοήσουν οι μαθητές/-τριες κάτι συγκεκριμένο);
- 2. Επιλογή του σκηνικού:** Ιστορικό, Φανταστικό, Σύγχρονο κ.ά.
- 3. Ανάθεση ρόλων:** Πώς θα ανατεθούν οι ρόλοι; (π.χ. θα τους επιλέξουν οι μαθητές ή θα τους αναθέσει ο εκπαιδευτικός); Πώς θα εξασφαλίσουμε ότι κάθε μαθητής/-τρια θα έχει έναν ρόλο που τον/την ενδιαφέρει και τον/την προκαλεί;
- 4. Παροχή πληροφοριών:** Τι πληροφορίες θα δοθούν στους μαθητές και στις μαθήτριες για τον ρόλο τους; Πόσο λεπτομερείς θα είναι; Πώς θα διασφαλίσουμε ότι όλοι οι μαθητές και οι μαθήτριες έχουν τις απαραίτητες πληροφορίες;
- 5. Ορισμός των κανόνων:** Ποιοι είναι οι κανόνες του παιχνιδιού; Έχουν καθοριστεί με σαφήνεια; Πώς θα διαχειριστούμε τυχόν αποκλίσεις από τους κανόνες;
- 6. Δημιουργία του περιβάλλοντος:** Πώς θα δημιουργήσουμε το κατάλληλο περιβάλλον για το Παιχνίδι Ρόλων; (π.χ. θα χρησιμοποιήσουμε αντικείμενα, κοστούμια κ.ά.)
- 7. Ανάπτυξη του σεναρίου:** Ποια είναι η βασική ιστορία ή το πρόβλημα που θα αντιμετωπίσουν οι μαθητές/-τριες; Ποιες αποφάσεις θα πρέπει να πάρουν και ποιες θα είναι οι πιθανές προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν;
- 8. Υποστήριξη των μαθητών:** Με ποιον τρόπο θα γίνει η υποστήριξη των μαθητών/-τριών κατά τη διάρκεια του Παιχνιδιού Ρόλων; Θα παρέχεται καθοδήγηση ή θα αφεθούν μόνοι τους;
- 9. Αξιολόγηση:** Με ποια κριτήρια θα αξιολογηθεί η εμπειρία των μαθητών/-τριών; Πώς θα αξιολογηθεί η επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων;

ΘΕΜΑ 69

Η μάθηση είναι μια δια βίου διαδικασία, που λαμβάνει χώρα σε διάφορα περιβάλλοντα και με ποικίλους τρόπους. Για να κατανοήσουμε καλύτερα πώς μαθαίνουμε, είναι χρήσιμο να διακρίνουμε τους τρεις βασικούς τύπους μάθησης: την τυπική, την άτυπη και τη μη τυπική. Τι γνωρίζετε σχετικά;

Στοιχεία καλής απάντησης

➤ Τυπική Μάθηση

- Ορισμός: Η τυπική μάθηση αναφέρεται στην οργανωμένη και δομημένη εκπαίδευση που παρέχεται σε σχολεία, πανεπιστήμια και άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα.
- Χαρακτηριστικά:
 - Υπάρχει ένα επίσημο πρόγραμμα σπουδών.
 - Υπάρχουν καθορισμένοι στόχοι και αξιολογήσεις.
 - Υπάρχει ένας εκπαιδευτικός που καθοδηγεί τη μαθησιακή διαδικασία.
 - Συχνά απονέμονται πιστοποιητικά ή διπλώματα.
- Παραδείγματα: Πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση.

➤ Μη Τυπική Μάθηση

- Ορισμός: Η μη τυπική μάθηση αναφέρεται σε οργανωμένες μαθησιακές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά συχνά έχουν δομημένο χαρακτήρα.
- Χαρακτηριστικά:
 - Υπάρχει ένας οργανωμένος σχεδιασμός, αλλά με μεγαλύτερη ευελιξία σε σχέση με την τυπική εκπαίδευση.
 - Συχνά στοχεύει σε συγκεκριμένες δεξιότητες ή γνώσεις.
 - Μπορεί να παρέχεται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.
- Παραδείγματα: Σεμινάρια, μαθήματα ξένων γλωσσών, μαθήματα μουσικής, αθλητικές ακαδημίες.

➤ Άτυπη Μάθηση

- Ορισμός: Η άτυπη μάθηση αναφέρεται σε όλες τις μαθησιακές εμπειρίες που αποκτούμε στην καθημερινή ζωή, χωρίς συγκεκριμένο σχεδιασμό ή οργάνωση.
- Χαρακτηριστικά:
 - Είναι μια συνεχής διαδικασία που ξεκινά από την παιδική ηλικία και διαρκεί όλη τη ζωή.
 - Είναι μια ατομική και προσωπική διαδικασία.
 - Λαμβάνει χώρα σε διάφορα περιβάλλοντα (σπίτι, εργασία, κοινότητα).
- Παραδείγματα: Μάθηση από τους γονείς, τους φίλους, τα μέσα ενημέρωσης, την εμπειρία, τα λάθη.

ΘΕΜΑ 70

Επιλέξτε μία έννοια από ένα μάθημα της ειδικότητάς σας, την οποία κατά την κρίση σας μπορείτε να διδάξετε μέσω της τεχνικής της εννοιολογικής χαρτογράφησης:

- 1) Ποιο είδος εννοιολογικού χάρτη θα επιλέγατε να χρησιμοποιήσετε στη διδασκαλία σας και γιατί;
- 2) Σχεδιάστε κατά προσέγγιση τον συγκεκριμένο εννοιολογικό χάρτη (με κόμβους, συνδέσεις/τόξα κ.α.).
- 3) Σε ποια φάση της διδασκαλίας σας θα αξιοποιούσατε αυτόν τον εννοιολογικό χάρτη και γιατί;
- 4) Με ποιον τρόπο (ποια μορφή) θα αξιοποιούσατε διδακτικά τον εννοιολογικό χάρτη και γιατί;
- 5) Ποια θεωρείτε ότι είναι -συνολικά- τα βασικά οφέλη της χρήσης της τεχνικής της εννοιολογικής χαρτογράφησης στη διδασκαλία της συγκεκριμένης έννοιας αλλά και στη διδασκαλία γενικότερα. Αιτιολογήστε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 200 λέξεων.

Σημ. Προορίζεται για εξέταση με ανοιχτές σημειώσεις

Στοιχεία καλής απάντησης:

- 1) Με βάση τις σημειώσεις στην e-class μπορούν να αξιοποιήσουν τον ιεραρχικό εννοιολογικό χάρτη, τον κυκλικό/συστηματικό εννοιολογικό χάρτη, τον χάρτη ως διάγραμμα ροής των πληροφοριών κ.α.
- 2) Με βάση το είδος που θα επιλέξουν, θα σχεδιάσουν έναν πρόχειρο εννοιολογικό χάρτη με την έννοια του μαθήματος της ειδικότητάς τους (με βασικούς κόμβους, συνδέσμους/τόξα για αμφίδρομη ή μη σχέση κ.α.).
- 3) Με βάση την κρίση τους αλλά και το είδος του εννοιολογικού χάρτη που θα επιλέξουν θα αιτιολογήσουν σε ποια φάση της διδασκαλίας θα αξιοποιούσαν τον συγκεκριμένο εννοιολογικό χάρτη (π.χ. αρχική φάση - διαγνωστική αξιολόγηση, τελική φάση - αθροιστική αξιολόγηση κ.α.).
- 4) Με βάση τις σημειώσεις στην e-class ο εννοιολογικός χάρτης θα μπορούσε να είναι έντυπος ή ψηφιακός, συμπληρωμένος, ημισυμπληρωμένος, με λάθη προς διόρθωση, με δυνατότητα επέκτασης/εμπλουτισμού κ.α.
- 5) Με βάση την επισκόπηση της σύγχρονης βιβλιογραφίας και τις σημειώσεις στην e-class, οι εννοιολογικοί χάρτες συμβάλλουν στην ανάπτυξη της δημιουργικής και κριτικής σκέψης των μαθητών, αποτελούν εργαλείο γνώσης και μεταγνώσης αρκετά οικονομικό και αρκετά εύκολο ώστε να κατασκευαστεί ή να γίνει αντιληπτό από όλους τους μαθητές (σε μία τάξη), αποτελούν ένα πολυεργαλείο επεξεργασίας και οπτικής αναπαράστασης της γνώσης με δυνατότητες επέκτασης, κατηγοριοποίησης, συμπύκνωσης της κ.α.

ΘΕΜΑ 71

A) Παρουσιάζουμε τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν οι αδύνατοι μαθητές στο πλαίσιο της ομαδοσυνεργατικής μορφής διδασκαλίας.

B) Παρουσιάζουμε τις επιφυλάξεις που έχουν διατυπωθεί όσον αφορά στην ομαδοσυνεργατική μορφή διδασκαλίας εις βάρος των «καλών» μαθητών.

Γ) Παρουσιάζουμε συνοπτικά τις απαντήσεις που δίνουν οι εκπρόσωποι του ομαδοσυνεργατικού κινήματος όσον αφορά στις επιφυλάξεις για τη συμμετοχή των «καλών» μαθητών στην ομαδοσυνεργατική μάθηση.

Σημ. Το θέμα προορίζεται για επεξεργασία χωρίς τη χρήση σημειώσεων.

Στοιχεία καλής απάντησης

A) Οι φοιτητές θα πρέπει αρχικά να εστιάσουν στην ευνοϊκή θέση του αδύνατου μαθητή στο ομαδοσυνεργατικό σύστημα, να παρουσιάσουν τις σχέσεις που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της ανομοιογενούς ομάδας και τις δεξιότητες που αποκτούν οι αδύναμοι μαθητές και να αναφερθούν στην παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης και ανάπτυξης που παρέχει η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία (Ματσαγγούρας, 2003: 49-50).

B) Οι φοιτητές θα πρέπει να αναφερθούν στον «χρόνο» που διαθέτουν οι καλοί μαθητές για να βοηθήσουν τους αδύναμους, στον περιορισμό της προσωπικής ικανοποίησης να αντιπαρατεθούν με μαθητές ανάλογων ικανοτήτων και στη δημιουργία στερεοτυπικών αντιλήψεων που σχετίζονται με τον βοηθητικό ρόλο που αναλαμβάνουν (Ματσαγγούρας, 2003: 51-52).

Γ) Οι φοιτητές θα πρέπει να παραθέσουν συνοπτικά την ικανοποιητική αξιοποίηση του χρόνου όλων των μαθητών, το υψηλό επίπεδο μάθησης για τους «καλούς» μαθητές, την αυθεντική επικοινωνία και αντιπαράθεση και το κλίμα αποδοχής που δημιουργείται μέσω της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας όσον αφορά προικισμένους μαθητές, καθώς και τη δυνατότητα δημιουργίας ομοιογενών υπο-ομάδων στο πλαίσιο της ανομοιογενούς ομάδας (Ματσαγγούρας, 2003: 51-52).

Βιβλιογραφική Αναφορά

Ματσαγγούρας, Η. (2003). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

ΘΕΜΑ 72

Ο Lev Semionovitch Vygotsky είναι ο εισηγητής της κοινωνικο-πολιτισμικής προσέγγισης της μάθησης.

- A) Παρουσιάζουμε αναλυτικά τη βασική θέση της θεωρίας του.
- B) Παρουσιάζουμε τον ρόλο της γλώσσας στη θεωρία του.
- Γ) παρουσιάζουμε τη σημασία της κουλτούρας σύμφωνα με τον Vygotsky.

Σημ. Το θέμα προορίζεται για επεξεργασία χωρίς τη χρήση σημειώσεων.

Στοιχεία καλής απάντησης

- A) Οι φοιτητές θα πρέπει να παρουσιάσουν αναλυτικά τις θέσεις του Vygotsky για τη Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης. Τον σχετικό ορισμό, τους παράγοντες που επιδρούν σε αυτήν και την εξέλιξη του παιδιού σύμφωνα με αυτήν (Κουλαϊδής, 2007:37-38).
- B) Οι φοιτητές θα πρέπει να παραθέσουν τις απόψεις του Vygotsky για τη γλώσσα και τα στάδια ανάπτυξής της (Κουλαϊδής, 2007:38).
- Γ) Οι φοιτητές θα πρέπει να παραθέσουν τις απόψεις του Vygotsky για την κουλτούρα και τη διάκριση των λειτουργιών (Κουλαϊδής, 2007:38)

Βιβλιογραφική Αναφορά

Κουλαϊδής, Β. (2007). *Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την ανάπτυξη Κριτικής-Δημιουργικής Σκέψης*. Αθήνα: ΟΕΠΕΚ.

ΘΕΜΑ 73

Σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα (2003) η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση έχει επιδράσεις στον ακαδημαϊκό και στον συναισθηματικό τομέα.

A) Αναφέρουμε τους τομείς μάθησης και ανάπτυξης στους οποίους επιδρά η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία.

B) Παρουσιάζουμε αναλυτικά τους λόγους που η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία προσφέρει αυξημένα αποτελέσματα ακαδημαϊκής μάθησης.

Γ) Παρουσιάζουμε αναλυτικά τις θέσεις των ερευνητών σχετικά με τη συμβολή της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης.

Σημ. Το θέμα προορίζεται για επεξεργασία χωρίς τη χρήση σημειώσεων.

Στοιχεία καλής απάντησης

A) Οι φοιτητές θα πρέπει μόνο να αναφέρουν τους τομείς (ακαδημαϊκή και κοινωνική μάθηση, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα, συναισθηματική ανάπτυξη και ψυχική υγεία, γλωσσική ανάπτυξη) (Ματσαγγούρας, 2003:54-60).

B) Οι φοιτητές θα πρέπει να παραθέσουν αναλυτικά τους λόγους που αφορούν στην αποτελεσματικότητα της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας (ενεργοποίηση μαθητικής συμμετοχής, οικοδόμηση μάθησης, θετικό κλίμα, αποδοχή και ενθάρρυνση των μελών) (Ματσαγγούρας, 2003:55-56).

Γ) Οι φοιτητές θα πρέπει να αναφερθούν αναλυτικά στις θέσεις των ερευνητών που αφορούν στις αυθεντικές καταστάσεις επικοινωνίας, στη γνωστική σύγκρουση, και στη γνωστική ενσυναίσθηση και στην επικοινωνία και συνεργασία (Ματσαγγούρας, 2003:57-56).

Βιβλιογραφική Αναφορά

Ματσαγγούρας, Η. (2003). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

ΘΕΜΑ 74

Σχεδιάστε και προτείνετε μια διδασκαλία από την ειδικότητά σας με στόχο να πετύχετε το καλύτερο δυνατό Διδακτικό Πλαίσιο. Ο σχεδιασμός θα προτείνει μέθοδο διδασκαλίας, τυχόν τεχνικές που θα χρησιμοποιήσετε για κάθε βήμα της μεθόδου που θα επιλέξετε, συμπεριφορά εκπαιδευτικού κλπ. Να αιτιολογήσετε γιατί επιλέξατε όλα τα παραπάνω στο σχεδιασμό σας.

Να αναφερθεί το βιβλίο Διδασκαλίας η διδακτική ενότητα και ένας στόχος που τίθεται.

Οδηγίες: Στα θρανία θα καθίσουν φοιτητές ανά δύο που έχουν διαφορετικό γνωστικό αντικείμενο.

Σημ. Οι μαθητές επεξεργάζονται το θέμα με ανοικτές σημειώσεις.

Απαραίτητες διευκρινήσεις: Διαβάστε το θέμα με προσοχή. Πριν αρχίσετε να γράφετε σχεδιάστε/οργανώστε την απάντησή σας. Η οργάνωση του λόγου είναι σημαντικό κριτήριο της αξιολόγησης. Απαντήστε τεκμηριωμένα χωρίς περιττολογίες. Προσέξτε τη χρήση της γλώσσας να είναι απλή, ακριβής, κατανοητή στον αναγνώστη, διορθωτή, με σωστή γραμματική και σύνταξη. Μην παραμελείτε την εμφάνιση του γραπτού. Αποφύγετε τα συνεχή σβησίματα και κάντε καλά γράμματα. Το γραπτό σας έχει αναγνώστη.

ΚΑΘΕ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΘΕΩΡΗΘΕΙ ΣΩΣΤΗ, ΑΡΚΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΗ.

Έκταση απάντησης: μέχρι 3 σελίδες

Στοιχεία καλής απάντησης

Η διδασκαλία ως επικοινωνιακή διαδικασία επηρεάζεται από το πλαίσιο αφού έχει αποδειχθεί ότι το τελευταίο νοηματοδοτεί και διαμορφώνει την ανθρώπινη επικοινωνία γενικότερα. Στοιχεία του διδακτικού πλαισίου είναι το γενικότερο κλίμα, το είδος των διαπροσωπικών σχέσεων, η μορφή του γλωσσικού κώδικα επικοινωνίας, ο βαθμός καθοδήγησης, οι πηγές και το είδος της πληροφόρησης, τα μαθητικά ενδιαφέροντα κλπ. που συναπαρτίζουν το οικοσύστημα της σχολικής τάξης. Ως θετικό πλαίσιο θεωρείται εκείνο που εξασφαλίζει ψυχολογική αποδοχή και ενθάρρυνση στους μαθητές, θεσμοθετεί τη μαθητική συμμετοχή και τη διαμαθητική συνεργασία, εξασφαλίζει το ενδιαφέρον των μαθητών για τη σχολική εργασία, κινητοποιεί τη μαθητική αυτενέργεια και παρέχει στους μαθητές την αναγκαία καθοδήγηση, που όμως σταδιακά παραχωρεί τη θέση της στη μαθητική αυτορρύθμιση και αυτενέργεια.

Σε διδακτικό επίπεδο οι παραπάνω διατυπώσεις για το ρόλο και τη σπουδαιότητα του διδακτικού πλαισίου οδήγησαν σύγχρονους παιδαγωγούς στην πρόταση της ομαδοκεντρικής διδασκαλίας. Η έρευνα έχει επισημάνει ότι σε μερικούς τομείς όπως π.χ. η μάθηση οργανωμένης γνώσης και διαδικαστικών δεξιοτήτων, γίνεται

αποτελεσματικότερα με τη βοήθεια εκπαιδευτικού, ενώ σε άλλους τομείς όπως είναι η αλλαγή οπτικής γωνίας και η επίλυση προβλημάτων, είναι αποτελεσματικότερη η διαμαθητική συνεργασία.

Προϋποθέσεις επιτυχίας της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας μεταξύ άλλων είναι:

- Άμεση προσωπική επικοινωνία μεταξύ των μελών της ομάδας. Η φυσική διευθέτηση του χώρου και των μαθητών πρέπει να εξασφαλίζει τη δυνατότητα άμεσης οπτικής επαφής που παίζει σπουδαίο ρόλο στη διαπροσωπική επικοινωνία
- Ανομοιογένεια στη σύνθεση της ομάδας
- Αποκέντρωση εξουσίας, μεταβιβάζει μέρος της εξουσίας και των αρμοδιοτήτων του εκπαιδευτικού στις μαθητικές ομάδες και έτσι μειώνει τις απώλειες χρόνου αυξάνει το διδακτικό χρόνο και εξασκεί τους μαθητές στην αντιμετώπιση των προβλημάτων μέσα από συνεργατικές διαδικασίες
- Το ανεπτυγμένο ομαδοσυνεργατικό σχήμα με κοινές εργασίες για όλες τις ομάδες δημιουργεί καλύτερο διδακτικό πλαίσιο διότι δίνει την ευκαιρία στις ομάδες να συγκρίνουν τα συμπεράσματά τους και να αναπτυχθεί σε περίπτωση διαφωνίας ορθολογικός διάλογος.

Ο φοιτητής θα πρέπει να αναφέρει έναν στόχο χρησιμοποιώντας τη στοχοταξινόμια του Bloom από μάθημα ανάθεσης του σύμφωνα με την ειδικότητά του. Η ενδεδειγμένη μέθοδος διδασκαλίας για να επιτευχθεί το καλύτερο διδακτικό πλαίσιο είναι η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Ο στόχος καλό θα ήταν να έχει σχέση με επίλυση προβλήματος ή αλλαγή οπτικής γωνίας. Η καλύτερη τεχνική είναι οι ανοικτές ερωτήσεις που δίνουν τη δυνατότητα στο μαθητή να αναπτύξει τις θέσεις του. Καλό θα ήταν να γίνει μεταφορά της μάθησης σε παρεμφερείς τομείς και σύνδεση με την καθημερινότητα των μαθητών. Καλό θα ήταν εάν επιλεγεί ως μέθοδος η επεξεργασία εννοιών καλό θα ήταν να υιοθετηθεί η τεχνική της ομάδας και οι ανοικτές ερωτήσεις.

Καλύτερη είναι η επιλογή του ανεπτυγμένου ομαδοσυνεργατικού σχήματος προκειμένου να συγκρίνουν τα συμπεράσματά τους πάνω σε κοινά θέματα που επεξεργάστηκαν προκειμένου να υπάρξει ανάπτυξη του ορθολογικού διαλόγου. Ο εκπαιδευτικός προωθεί το συνεργατικό τρόπο κι όχι τον ανταγωνιστικό. Η συμμετοχική-δημοκρατική διδακτική συμπεριφορά του εκπαιδευτικού είναι η ενδεδειγμένη.

Η μεταγνωστική αξιολόγηση (προγραμματισμός σκέψης-καθοδήγηση σκέψης-αξιολόγηση σκέψης-συναισθηματική αντίδραση-γνωστικές τάσεις και έξεις) καθιστούν το διδακτικό πλαίσιο αποτελεσματικότερο.

